

GLAS ISLAMA

A KO GOVORI LJPSE OD ONOGA KOJI POZIVA ALLAHU, KOJI DOBRA DJELA ČINI I KOJI GOVORI: 'JA SAM DOISTA MUSLIMAN!' (KUR'AN)

ZƏRI I ISLAMIT
الصوت
الإسلام

وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ إِنَّنِي مِنَ الْمُسْلِمِينَ

CIJENA: 120 DINARA | BIH 2 KM | CG 1€ | EU 3€ | US 4\$ | CHF 4 | CAD 4 | AUD 2

MART 2026. | BROJ 365

Bajram

mubarek olsun

IMPRESUM

GLAS ISLAMA ZĚRI I ISLAMIT
الاسلام وَمِنَ الْحَسَنِ فَوَلاَ عَمَلٌ مَعَا وَلاَ نَسِي مِنَ الْمُتَّقِينَ

LIST ZA VJERU, DRUŠTVO I KULTURU

IZDAVAČ:

Media centar Islamske zajednice u Srbiji

DIREKTOR:

Salahudin Fetić

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:

Msc. Edin Redžepović

POMOĆNICA UREDNIKA:

Džemila Dudić-Delić

NOVINAR:

Amela Biberović

FETVA-I-EMIN:

Dr. Rešad-ef. Plojović

SARADNICI:

Dr. Hajrudin Balić
Hfz. dr. Almir Pramenković
Dr. Mersada Agović
Dr. Fatima Fejzović
Dr. Kemal Džemić
Dr. Sumeja Smailagić
Mr. Muharem-ef. Omerdić
Mr. Asmir-ef. Crnovršanin
Dr. Harun-ef. Eminagić
Msc. hfz. Haris Zogić
Msc. Dženis Šaćirović
Dženan Kamešničanin
Senad Redžepović

LEKTURA:

Samir Škrijelj

TEHNIČKI UREDNIK:

Ifet Aličković

MARKETING

Alen Omerović

WEB REDAKCIJA

Denis Kučević

DISTRIBUCIJA:

Izdavačka ustanova El-Kelimeh, Novi Pazar

ŠTAMPA:

Grafičar, Užice

ADRESA:

Ul. Gradska 1, 36300
Novi Pazar, Srbija

TEL/ FAX:

(381)20 337 270

ČASOPIS IZLAZI MJESEČNO

E-MAIL

Salahudin Fetić: salahudin@glas-islama.com
Edin Redžepović: edin_redzepovic@hotmail.com
Amela Salković: amela@glas-islama.com
Ifet Aličković: ifet@glas-islama.com
Redakcija: redakcija@glas-islama.com
Marketing: marketing@glas-islama.com

PORTAL

Glas islama: www.glas-islama.com

Redakcija Glasa islama odgovorna je samo za stavove iznesene u rubrici "Naše viđenje". Za stavove u ostalim priložima odgovorni su potpisani autori.

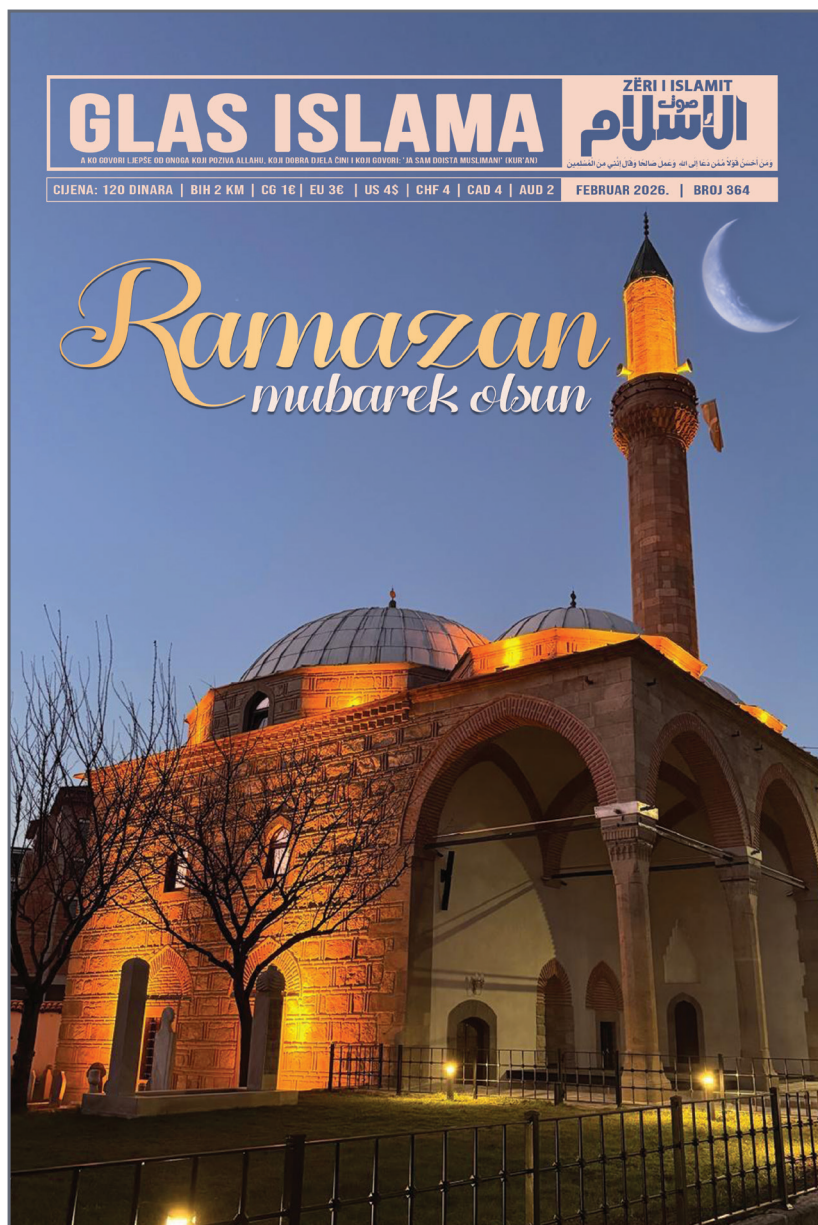
Kao mjesečni list bavimo se vjerskim, društvenim i kulturnim temama, te geopolitičkim i strategijskim istraživanjima. Pozivamo autore i istraživače, kao i prevodioce na suradnju; da objavljuju svoje autorske radove, kao i prijevode, u formi analitike, kolumne, reportaže, intervjua i dr. Čitaocima pozivamo da kandidiraju i podrže naše projekte, akcije i ideje.

Rad Glas islama podržava Ministarstvo pravde - Uprava za crkve i vjerske zajednice.

Ministarstvo pravde
Uprava za saradnju s crkvama
i vjerskim zajednicama

Rješenjem od 12.12.1996. g. GLAS ISLAMA je registrovan kod Ministarstva za informacije Republike Srbije pod registarskim brojem 2281.

BAJRAM ŠERIF MUBAREK OLSUN

Bismillahir-rahmanir-rahim
U ime Allaha Milostivog, Samilosnog

Nakon mubarek mjeseca Ramazana - mjeseca posta, ibadeta, Kur'ana i duhovnog preispitivanja, dočekujemo Ramazanski bajram - dan radosti, zahvalnosti i potvrde vjerničke discipline koju smo kroz protekle dane i noći nastojali živjeti.

Ramazan nas je ponovo podsjetio na suštinu našeg odnosa prema Uzvišenom Gospodaru. Post nas je učio saburu i samokontroli, namazi su nas vraćali safu i zajedništvu, noćni ibadeti su nas podsjećali na tišinu u kojoj srce razgovara sa svojim Stvoriteljem. Zikr je čistio naša srca, sadaka je širila milost među ljudima, a iftari i pomaganje potrebnima vraćali su nas osjećaju odgovornosti prema drugome. Uzvišeni Allah u Kur'anu kaže:

„O vjernici! Propisuje vam se post kao što je bio propisan onima prije vas, da biste se grijeha klonili.“ (El-Bekare, 183)

Ramazan je bio škola bogobožnosti, a Bajram je dan kada vjernik zahvaljuje Allahu što mu je omogućio da kroz ibadet očisti srce i učvrsti svoj iman.

Na kraju ovog mubarek mjeseca, posebnu pažnju posvećujemo ibadetu zekata i sadekату-l-fitra. To nisu samo materijalne obaveze, već duboko moralni i društveni činovi koji potvrđuju da islam nikada ne poznaje pobožnost bez odgovornosti prema Zajednici.

Zekat i sadekату-l-fitru imaju jasno definirano mjesto i svrhu. Oni su ibadeti koji se u islamskoj tradiciji ostvaruju kroz uređeni sistem Zajednice, kroz povjerenje u instituciju i kroz odgovornost prema džematu. Upravo zato je njihovo davanje kroz legitimne strukture Islamske zajednice čin koji ne samo da pomaže potrebnima, već istovremeno učvršćuje stabilnost i snagu naše Zajednice.

Na ovim prostorima, gdje je historija često bila iskušenje za vjeru i identitet muslimana, Islamska zajednica je bila i ostala naš duhovni oslonac, naš institucionalni okvir i naš zajednički amanet. Ona nije vlasništvo pojedinca niti pripada bilo kojoj političkoj ili interesnoj grupi. Islamska zajednica je iznad svakog pojedinca, iznad stranačkih i organizacijskih podjela – ona je zajednički dom muslimana i temelj njihovog opstanka.

Zato čuvajmo svoju Zajednicu, svoje džemate, svoje džamije i svoje imame, jer kroz njih čuvamo red, povjerenje i stabilnost naše vjere u društvu u kojem živimo.

Braćo i sestre

Živimo u vremenu u kojem svijet prolazi kroz duboka iskušenja. Na mnogim stranama svijeta vode se ratovi, ruše se gradovi, razdvajaju porodice i gube nevini životi. U takvom svijetu vjera bi trebala biti izvor smiraja, a ne razlog podjela.

Posebno je simbolično što su se ove godine u jednom vremenskom prostoru susreli različiti vjerski postovi – muslimanski ramazanski post, katolički korizmeni post i pravoslavni vaskršnji post. To je podsjetnik da sve velike religijske tradicije u svojim temeljnim porukama pozivaju čovjeka na isto: na skromnost, na samodisciplinu, na milost i na odgovornost prema drugome.

A ipak, dok ljudi poste i mole se Bogu, na mnogim mjestima svijeta odjekuju granate i oružje. To je tragična opomena koliko čovjek može biti udaljen od suštine vjere koju formalno ispovijeda. Uzvišeni Allah nas u Kur'anu podsjeća:

„A Allah poziva u Kuću mira i ukazuje na Pravi put onome kome On hoće.“ (Junus, 25)

Zato Bajram treba biti prilika da obnovimo svoju posvećenost miru, pravdi i međusobnom poštovanju. Mir počinje u srcu čovjeka, u njegovoj porodici, u njegovom džematu i u njegovom odnosu prema drugome.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

„Musliman je onaj od čijeg su jezika i ruke sigurni drugi ljudi.“ (Buharija i Muslim)

To je univerzalna poruka islama – da vjernik bude izvor sigurnosti, povjerenja i dobra za ljude oko sebe.

Draga braćo i sestre

Neka Bajram bude dan kada ćemo se sjetiti vrijednosti koje nas je Ramazan učio: sabura, skromnosti, solidarnosti i brige za drugoga. Neka nas radost Bajrama podsjeti da je vjera najljepša kada se živi kroz dobrotu, kroz zajedništvo i kroz odgovornost prema Zajednici kojoj pripadamo.

U ovom mubarek danima upućujemo dovu Uzvišenom Allahu za mir i sigurnost svim nedužnim ljudima koji danas trpe patnju, stradanja i nepravdu na Bliskom Istoku i u drugim dijelovima svijeta. Molimo Allaha, Gospodara svjetova, da zaštiti nevine, olakša patnju potlačenih, vrati sigurnost njihovim porodicama i njihovim domovima, te da nasilnicima i tlačiteljima slomi silu i oduzme moć da čine nepravdu. Neka Uzvišeni učvrsti pravedne, nadahne ljude razumom i milošću, te podari da mir, pravda i dostojanstvo ponovo zavladaju među ljudima.

Molim Uzvišenog Allaha da primi naše postove, naše namaze, naše dove i naša dobra djela. Neka nam podari mir u srcima, slogu u Zajednici i bereket u našim porodicama.

U ime Mešihata Islamske zajednice u Srbiji i u svoje lično ime, svim muslimanima upućujem iskrene bajramske čestitke uz dovu da Bajram provedete u zdravlju, miru i radosti, sa svojim porodicama, prijateljima i komšijama.

Bajram šerif mubarek olsun.

Muftija dr. Mevlud ef. Dudić
Predsjednik Mešihata Islamske zajednice u Srbiji

Studentica FIS-a pobjednica Evropske škole debate

Studentica Fakulteta za Islamske studije u Novom Pazaru, Sumejja Hajrović, osvojila je prvo mjesto na dvanaestom izdanju Evropske škole debate, prestižnog takmičenja koje organiziraju Evropska kuća i Debatna akademska mreža „Otvorena komunikacija“, uz podršku Delegacije Evropske unije u Republici Srbiji.

Na takmičenju su učestvovali studenti i mladi iz različitih gradova Srbije, a kroz više rundi debate takmičari su imali priliku pokazati svoje znanje, sposobnost argumentacije, kritičkog razmišljanja i javnog nastupa. Završna debata bavila se pitanjem da li prilikom odabira studenata za Erasmus programe treba uzeti u obzir socio-ekonomski status kandidata.

U svom izlaganju Sumejja je istakla važnost razumijevanja životnih okolnosti iz kojih ljudi dolaze, naglasivši da jednak trud ne znači uvijek i jednake početne mogućnosti. Kroz snažnu argumentaciju i jasan nastup uspjela je uvjeriti žiri i osvojiti prvo mjesto.

Govoreći o svom uspjehu, Sumejja je poslala poruku mladima: „Nebitno je odakle dolazite, da li ste iz male sredine, koje ste vjere ili da li nosite hidžab. Ono što je zaista važno jeste vaše znanje, trud i rad. Svako od nas ima priliku da svojim zalaganjem pomjera granice i predstavlja zajednicu iz koje dolazi.“

Ovaj uspjeh predstavlja značajno priznanje ne samo za Fakultet za islamske studije, već i za grad Novi Pazar, ali i ponos za sve mlade koji svojim znanjem, vrijednostima i radom predstavljaju svoju vjeru i zajednicu na dostojanstven način.

Evropska škola debate ima za cilj da studentima i srednjoškolicima pruži znanja i vještine iz oblasti debatovanja, argumentacije, kritičkog mišljenja i javnog nastupa, kao i da ih upozna sa savremenim društvenim temama i procesima evropskih integracija.

Održana proširena sjednica Mešihata

Dana 11.02.2026. godine održana je proširena sjednica Mešihata kojoj su, pored članova Mešihata, prisustvovali rukovodioci ustanova i udruženja, predsjednici i glavni imami međzliša Islamske zajednice, kojom je predsjedavao muftija dr. Mevlud-ef. Dudić.

Nakon iscrpne diskusije, usvojeni su izvještaji o radu ustanova, udruženja i međzliša Islamske zajednice u 2025. godini uz konstataciju da je nastavljen kontinuitet razvoja Islamske zajednice na cijelom području i ostvareni epohalni rezultati na svim nivoima – vjerskom, kadrovskom, odgojno-obrazovnom, infrastrukturnom, finansijskom i svim drugim, što obavezuje nosioce emaneta na odgovornost, zbijanje safova, jedinstvo, koordinaciju u radu, međusobno i institucionalno uvažavanje. Zaključeno je da su pomenuti rezultati Zajednice ostvareni Allahovom milošću i mudrim rukovođenjem, te je neophodno uložiti maksimalan trud na očuvanju jedinstva, slobode i autonomnosti Islamske zajednice.

Od historijskih uspjeha u prethodnoj godini naročito su istaknuti: kupovina zemljišta za izgradnju džamije u Novom Priboju, pokretanje inicijative za obnovu Kolo džamije u Novom Pazaru, otvaranje Ženske medrese u Sjenici, završetak radova na restauraciji Altun alem džamije, otvorenje islamskih centara i džamija u sandžačkim međzlišima, te međzida u Muftijstvu beogradsko-novosadskom, kao i mnogi drugi projekti.

U okviru priprema za ramazanske aktivnosti, prisutni su upoznati sa visinom nisaba za nastupajući mjesec Ramazan te utvrđeni iznosi sadekat-u-l-fitra od 1.500, 1.000 i 800 dinara.

Također, verificiran je zahtjev Medžliša IZ-e Prijepolje za registraciju novog džemata Kolovrat, kao i uvakufljenje parcele u Novom Pazaru od 9.37 ari.

Muftija Dudić primio predstavnike Udruženja bošnjačkih studenata u Bursi

Predsjednik Mešihata Islamske zajednice, muftija sandžački dr. Mevlud-ef. Dudić, 12.02.2026. godine, primio je predstavnike Udruženja bošnjačkih studenata u Bursi – R. Turska, predsjednika i potpredsjednika Udruženja – Edina Ukića i Enesa Kuća.

Gosti su muftiju Dudića upoznali sa radom Udruženja koje okuplja 40 bošnjačkih studenata, pretežno iz Sandžaka, koji se školuju u Bursi na osnovnim, master i doktorskim studijama, uz prijedlog

modaliteta saradnje sa Islamskom zajednicom na polju institucionalnog povezivanja, podrške projektima i savjetodavnog djelovanja.

Predsjednik Mešihata izrazio je zadovoljstvo što se bošnjačka omladina školuje na svim meridijanima svijeta, a naročito na prestižnom univerzitetu kao što je Uludağ u Bursi, te obećao podršku pomenutom Udruženju i njegovim studentima u domenu koji Mešihat može pružiti.

Presjednik Mešihata primio delegaciju Unije islamskih univerziteta

Usjedištu Mešihata Islamske zajednice, 12.02.2026. godine, upriličen je prijem za delegaciju Unije islamskih univerziteta iz islamskog svijeta koja je bila u višednevnoj posjeti Republici Srbiji, čiji je domaćin bio predsjednik Mešihata, muftija sandžački dr. Mevlud-ef. Dudić.

Delegaciju Unije predvodio je generalni sekretar Unije prof. dr. Sami Šerif – nekadašnji ministar informiranja u Vladi Egipta, a činili su je: prof. dr. Ebu Bekr Muhammed Suvejr – dekan Fakulteta islamske da'Ve iz Tripolija u Libiji, prof. dr. Ali Fuad Muhajmer – direktor Međunarodnog centra za naučna istraživanja Kur'ana i Sunneta iz Egipta i potpredsjednik Američkog univerziteta Bašen, dr. Muhammed El Hadad – naučni saradnik Unije, te dr. Velid Abdul Muni'm – direktor vanjskih poslova Unije.

U srdačnom razgovoru gosti su upoznali muftiju Dudića sa aktivnostima Unije, izrazivši želju za produbljivanjem saradnje sa obrazovnim ustanovama Islamske zajednice, kao i uspostavu boljih odnosa sa državama islamskog svijeta. Odnosi Egipta i Libije sa R. Srbijom su u uzlaznoj putanji i ova posjeta će doprinijeti razvoju saradnje u raznim oblastima, posebno sa naučnim ustanovama.

Muftija Dudić je upoznao goste o stanju muslimana u Srbiji, te o odgojno-obrazovnim ustanovama Islamske zajednice. Razmatrana je mogućnost saradnje na zajedničkim projektima, te organiziranju velike međunarodne konferencije koja bi bila upriličena u Novom Pazaru.

Istoga dana na Fakultetu za islamske studije potpisan Ugovor o saradnji Unije i FIS-a, koji je postao član Unije, a koja broji preko 200 islamskih univerziteta širom islamskog svijeta, kao i Ugovor o saradnji između FIS-a i Fakulteta islamskih nauka iz Tripolija te Međunarodnog centra za naučna istraživanja Kur'ana i Sunneta iz Kaira.

Unija je donirala Mešihatu tri stipendije za studiranje u Sjedinjenim Američkim Državama. Delegacija Unije posjetila je i Internacionalni univerzitet u Novom Pazaru.

Obilježen dan državnosti Kuvajta

Dana 12.02.2026. godine, ambasador Države Kuvajt u Beogradu, g-din Fajez Almutairi, upriličio je svečani prijem povodom nacionalnih praznika ove zemlje – 65. Dana državnosti i 35. godina oslobođenja Kuvajta.

Tim povodom, delegacija Mešihata Islamske zajednice, predvođena zamjenikom predsjednika

dr. Rešad-ef. Plojovićem, prisustvovala je ovom svečanom događaju i u ime Mešihata uputila čestitku ambasadoru, državi, Vladi i narodu države Kuvajt, uz zahvalnost na podršci koju država i narod Kuvajta pružaju Islamskoj zajednici i njenim vjerskim, odgojno-obrazovnim i humanitarnim aktivnostima.

Održano predramazansko savjetovanje za imame Muftijstva beogradsko-novosadskog

Dana 12.02.2026 godine, u organizaciji Vjersko-prosvjetne službe Mešihata, održano je predramazansko savjetovanje za imame, muallime i službenike Islamske zajednice sa područja Muftijstva beogradsko-novosadskog.

Savjetovanje je održano u prostorijama Islamskog centra na Bulevaru u Beogradu, a prisustvovala je delegacija na čelu predsjednikom Mešihata, muftijom sandžačkim dr. Mevlud-ef. Dudićem, u kojoj je bio i zamjenik predsjednika Mešihata dr. Rešad-ef. Plojović, kao i koordinator Muftijstava Nedžad-ef. Hasanović u svojstvu domaćina.

Na početku savjetovanja obratio se koordinator i zahvalio se muftiji Dudiću u njegovom zamjeniku na izdvojenom vremenu, kao i svim imamima koji su prisustvovali. Naglasio je da džemati u ovim muftijstvima u zadnje vrijeme bilježe zapažene rezultate u razvojnom smislu i svakako da je to produkt institucionalnog rada i predanosti, te opredijeljenosti rukovodstva Mešihata na čelu sa predsjednikom da ova područja ne zaborave i da im daju punu i nesebičnu podršku.

Dr. Plojović se u svom izlaganju osvrnuo na prethodni period, kada je Zajednica na ovim područjima bila u velikoj krizi i da je opstala zahvaljujući, prije svega, Uzvišenom Allahu Koji je nadahnuo pojedince da budu branik odbrane, poput rah. Fadil-ef. Muratija.

Muftija Dudić je savjetovao imame da pojačaju svoje aktivnosti u mubarek mjesecu Ramazanu, da iskoriste svaku priliku da kroz dersove, namaze, teravije, zajedničke iftare promoviraju iskrenost i dobro, te da se posebno posvete radu sa djecom i omladinom, a starije da uvažavaju i respektuju.

Svako od imama imao je prilike da predstavi svoj džemat, da istakne sa kakvim izazovima se susreće, te da uputi konstruktivne prijedloge za bolje funkcioniranje džemata.

Dogovoreno je da trojica profesora sa Al-Azhara iz Egiptaborave ovog Ramazana u ovim muftijstvima.

Također je utvrđen iznos sadekatu-l-fitra u ovim muftijstvima, uzimajući u obzir specifičnost njihovih džemata, kao i znatan pad životnog standarda, tako da će biti tri kategorije: 600, 800 i 1.000 dinara.

Uz dovu Uzvišenom Gospodaru da blagoslovi naše džemate i podari im ustrajnost na dobru, okončano je ovogodišnje predramazansko savjetovanje za imame i službenike Muftijstva beogradsko-novosadskog.

Muftija Dudić održao hutbu u Hamburgu

Prvog dana svoje dvodnevne posjete R. Njemačkoj, predsjednik Mešihata Islamske zajednice, muftija sandžački dr. Mevlud-ef. Dudić, 13.02.2026. godine, u pratnji menadžera FIS-a Hilma-ef. Ljajića, boravio je u Hamburgu gdje je u bošnjačkom džematu održao hutbu i predvodio džuma namaz.

Povod posjete Hamburgu je 33 godine od osnivanja samostalnog džemata, koji je jedan od 83 bošnjačka džemata u Njemačkoj.

Tom prilikom, muftija Dudić je u svojoj hutbi istakao važnost džemata u dijaspori, kao i obavezu čuvanja i unapređenja onoga što je u prethodnim decenijama formirano, uz neophodnost održavanja čvrste veze sa maticom u Sarajevu.

Također je naglasio da je održavanje reda i pravila u džematu uslov za opstanak i njih samih, uz obavezu da čuvaju grad i državu u kojoj žive, te da budu njeni najbolji građani; da se međusobno nateču u dobru i budu primjer drugima, uz uslov da ne zaborave mjesta u kojima su ponikli i odakle su došli, našavši u dijaspori svoj novi dom, formiravši džemate i porodice koje su dužni pomagati i čuvati.

Predsjednik Mešihata je podsjetio da je nastupajući Ramazan idealna prilika da se osvežimo i napojimo imanom, te da iskoristimo priliku koja se nekima narednih godina više neće pružiti.

Predsjednik Mešihata na tribini u Hamburgu

U toku boravka u Hamburgu, 13.02.2026. godine, predsjednik Mešihata Islamske zajednice, muftija sandžački dr. Mevlud-ef. Dudić, prisustvovao je tribini „U susret Ramazanu“, koja je održana u bošnjačkom džematu.

Tom prilikom, govorio je o blagodatima mubarek mjeseca, te prisutne upoznao sa najznačajnijim

Velika pažnja akademske javnosti povodom potpisanih ugovora na FIS-u

Potpisivanje međunarodnih ugovora o saradnji u Novom Pazaru izazvalo je veliku pažnju i snažan odjek u akademskim i vjerskim krugovima, kako u regionu, tako i u više zemalja islamskog svijeta. Događaj je propratilo interesovanje brojnih institucija, medija i stručne javnosti, a reakcije koje su uslijedile potvrdile su značaj ovog iskoraka za afirmaciju Novog Pazara kao relevantnog akademskog centra.

Podsjećamo, 12. februara 2026. godine, predsjednik Mešihata Islamske zajednice, muftija dr. Mevlud-ef. Dudić primio je zvaničnu delegaciju Unije islamskih univerziteta Islamskog svijeta. Tom prilikom, u zgradi Fakulteta potpisani su ugovori o saradnji između FIS-a i Unije islamskih univerziteta Islamskog svijeta, zatim Fakulteta islamskih nauka iz Tripolija, kao i Međunarodnog centra za naučna istraživanja Kur'ana i Sunneta iz Kaira. U ime Fakulteta ugovore je potpisao dekan, prof. dr. Enver Omerović, a tim povodom upriličena je i svečanost kojoj je prisustvovalo nastavno osoblje Fakulteta.

Nakon potpisivanja sporazuma, brojni međunarodni partneri i institucije istakli su značaj ovog susreta, naglasivši otvorenost, organizaciju i akademski nivo događaja. U tom kontekstu, muftija Dudić i dekan Omerović naknadno su dobili zvaničnu zahvalnicu za, kako je navedeno, izuzetan domaćinski odnos, srdačan prijem i visok nivo gostoprimstva prema delegacijama i uvažanim gostima.

Ovakve reakcije dodatno potvrđuju da potpisani ugovori ne predstavljaju samo formalni čin, već i važan korak ka jačanju međunarodne akademske saradnje, razmjene znanja i daljem pozicioniranju Novog Pazara na mapi značajnijih obrazovnih i naučnih centara.

Na Univerzitetu predstavljena knjiga o inovacionom sistemu Srbije

U okrugloj sali Univerziteta u Novom Pazaru održano je gostujuće predavanje i promocija knjige u saradnji sa fondacijom Konrad Adenauer.

Tom prilikom, predstavljena je knjiga autora Vladana Ivanovića pod nazivom „Mapiranje elemenata nacionalnog inovacionog sistema u Republici Srbiji“. Na događaju su govorili predstavnici univerziteta, akademske zajednice i privrede, koji su ukazali na značaj razvoja inovacionog sistema i povezivanja nauke sa praksom.

Autor je istakao da mu je posebno drago što je imao priliku da studentima predstavi rezultate istraživanja o inovacionom sistemu i njegovom značaju za razvoj društva i privrede.

„Danas imam priliku da studentima Univerziteta predstavim istraživanje koje se tiče inovacionog sistema u R. Srbiji, kako ono izgleda, koji su ključni akteri u tom sistemu, koji su glavni mehanizmi u kojima se oni koriste. Uz podršku fondacije Konrad Adenauer urađeno je ovo istraživanje koje je mapiralo osnovne elemente i ukazalo na određene prednosti i nedostatke, ili prosto gdje inovacioni sistem može da se razvije“, kazao je prof. dr. Vladan Ivanović, redovni profesor Ekonomskog fakulteta u Kragujevcu.

Zaključeno je da razvoj inovacionog sistema i jačanje saradnje između nauke, obrazovanja i privrede predstavlja važan korak ka unapređenju društva i ekonomskog razvoja.

projektima koji se realiziraju u okviru Mešihata.

Imam džemata, Tarik-ef. Sarajlić, zahvalio se muftiji Dudiću na posjeti i istakao da je džamija u Hamburgu nastala kao vakuf prije 24 godine, dok je džemat formiran prije 33 godine, istakavši da u ovom njemačkom lučkom gradu živi preko 8.000 bošnjačkih porodica. Također je podsjetio da je u planu proširenje objekta, čime se pruža prilika mladim generacijama da svojim imetkom ugrade sebe u ovo vakufsko zdanje.

Inače, džemat u Hamburgu na čelu sa vrlo uspješnim imamom Tarik-ef. Sarajlićem, jedan je od najorganiziranijih bošnjačkih džemata u Njemačkoj.

Muftija Dudić u Berlinu

Dana 14.02.2026. godine, u organizaciji IKC Berlin i džemata Sabur i Ikre, u Berlinu je povodom nastupajućeg mjeseca Ramazana organizirana Večer Kur'ana i ilahija.

U Velikoj sali svečanosti je prisustvovalo preko 500 džematlija. Program su izveli učači Kur'ana: dr. hfz. Mensur-ef. Malkić, dr. hfz. Haris-ef. Hadžić, hfz. Hamza-ef. Lavić i Resul-ef. Alić.

Nakon toga, prisutnima se obratio hfz. Malkić koji je govorio o vrijednostima mjeseca Ramazana.

Na kraju programa svoje obraćanje imao je predsjednik Mešihata Islamske zajednice, muftija sandžački dr. Mevlud-ef. Dudić, koji se zahvalio Bošnjacima, istakavši da oni i u tuđini vode brigu o svojim džematima, te da su Bošnjaci Berlina bili i ostali ponos Zajednice. Poručio im je da u svakoj prilici budu zahvalni društvu i državi u kojoj žive, te da gaje takmičarski duh u natjecanju u dobru. Podsjetio je da Bošnjaci nikada nisu gajili mržnju prema drugima, niti su ikada činili zločine, što nas delegira da nikome ne dozvolimo da o nama i našoj vjeri govori kao o izvoru problema. Naši džemati samo su izvor selama – mira i dobra i mi stojimo iza naših džemata – u Berlinu i u svim gradovima dijaspore.

Također, zahvalio se imamu Advan-ef. Ljevakoviću na kontinuiranoj podršci koju pruža ustanovama Islamske zajednice.

Svoje obraćanje predsjednik Mešihata završio je čestitkom u ime Islamske zajednice uz dovu da predstojeće dane mubarek mjeseca provedu u duhu Allahovog raziluka.

Muftija Dudić je vrijeme u Berlinu iskoristio i da obiđe bošnjačke džemate Ikre i Sabur.

Predsjednik Mešihata primio predstavnike privrednih subjekata pogođene požarom

Dana 16.02.2026. godine, predsjednik Mešihata Islamske zajednice, muftija sandžački dr. Mevlud-ef. Dudić, primio je predstavnike privrednih subjekata koji su pretrpjeli štetu od požara koji je nedavno zahvatio pogone u Industrijskoj zoni u Novom Pazaru, u kojima su obavljali svoju privrednu djelatnost.

U srdačnom razgovoru gosti su upoznali domaćina o razmjerama požara i štete koja je nastala,

gdje su pojedinim subjektima u potpunosti stradali pogoni i uništen repromaterijal, što je onemogućilo dalje normalno funkcioniranje i dovelo u pitanje nastavak djelatnosti i značajan broj radnih mjesta. Također, naglašeno je da su ranije uputili poziv i apel svim relevantnim faktorima u državi i društvu za pomoć i podršku, kako bi se lakše sanirala nastala šteta i omogućio nastavak djelovanja, uz očekivanje razumijevanja i konkretnih brzih koraka u tom pravcu.

U pratnji predstavnika privrednika bio je i direktor agencije SEDA, Samir Kačapor, koja se pridružila pozivu za pomoć ugroženim subjektima, koji je također upoznao predsjednika Mešihata sa koracima koje je poduzela agencija na čijem je čelu.

Predsjednik Mešihata zahvalio je gostima na posjeti i otvorenosti, kao i prijedlozima, uz zaključak da će Islamska zajednica pružiti moralnu i materijalnu podršku i pomoć, te apelovati na nadležne državne organe da se uključe, prije svega Vlada Srbije, nadležna ministarstva i agencije, jer je to najefikasniji način da se ozbiljno pomogne privredi Novog Pazara, otkloni nastala šteta, nastavi privredna djelatnost i sačuvaju radna mjesta, koja su značajna na teritoriji cijele države, a posebno u Novom Pazaru, gdje je procenat nezaposlenosti značajno veći.

Muftija Dudić je ovom prilikom obavijestio prisutne da će se Islamska zajednica, bez obzira što su i njene prostorije upravne zgrade nedavno zahvaćene požarom, na čijoj sanaciji se radi, uključiti u akciju podrške i pomoći, te da će u tu svrhu izdvojiti 1.170.000 dinara (deset hiljada eura), jer je ovo trenutak koji obavezuje na međusobnu solidarnost.

Tim povodom, Mešihat Islamske zajednice poziva sve poduzetnike sa prostora Novog Pazara i okruženja, kao i pojedince koji su u mogućnosti da se uključe u akciju podrške, koju je pokrenula agencija SEDA kako bi pogođeni požarom nastavili svoju djelatnost, od koje zavisi egzistencija mnogih radnika i njihovih porodica.

Predsjednik Mešihata obišao Državni univerzitet

Dana 18.02.2026. godine, predsjednik Mešihata Islamske zajednice, muftija sandžački dr. Mevlud-ef. Dudić, u pratnji dekana Fakulteta za islamske studije dr. Envera Omerovića, obišao je Državni univerzitet u Novom Pazaru, gdje se susreo sa novoimеноvanom rektoricom prof. dr. Tanjom Soldatović.

Tom prilikom, muftija Dudić čestitao je rektorici Soldatović postavljenje na ovu odgovornu dužnost,

te izrazio radost što je došlo do normalizacije rada na ovoj visokoškolskoj instituciji nakon višemjesečne blokade.

Rektorica se zahvalila predsjedniku Mešihata na posjeti, sa kojim je razgovarala o saradnji između Internacionalnog i Državnog univerziteta.

Sagovornici su se saglasili da je postojanje ova dva univerziteta od izuzetnog značaja za omladinu ove regije, te da se svi eventualni problemi trebaju rješavati razgovorima, a ne potezima na štetu studenata, profesora i cijele akademske zajednice.

Sandžački mu'temiri obavili ramazansku umru

Dana 16.02.2026. godine, velika grupa mu'temira, njih 95, predvođena glavnim vodičem, Nedžad-ef. Hasanovićem, stigla je u Medinu, grad Allahovog Poslanika, alejhis-salam. Boravak u ovom blagoslovljenom gradu obilježen je primarno ibadetom u Poslanikovo, alejhis-salam, džamiji, te pratećim aktivnostima.

Sutradan, 17. februara budući mu'temiri imali su priliku upoznati se sa znamenitostima Medine, posjetivši prvu džamiju izgrađenu od strane Allahovog Poslanika, alejhis-salam – Mesdžid Kuba, gdje se obavljani namaz mjeri vrijednošću umre. U istom danu grupa je upoznata sa drugom znamenitom džamijom – Mesdžid Kibletejn (Džamija sa dvije kible), na čijem putu su mogli vidjeti i Hendek, te slušati pojedinosti koje se vežu za to mjesto. Put je nastavljen obilaskom brda Uhud, svjedočeci mjestima najbitnijih zbivanja u povijesti islama. Svoje zijarete grupa je završila odmorom u lokalnom odmorištu-pijaci, gdje su u ambijentu palmijnjaka obavili trgovinu, odmorili, te se zaputili nazad ka džamiji Allahovog Poslanika, alejhis-salam.

Grupa je 19. februara, uz Božiju dozvolu, krenula put Meke, gdje je po obavljanju umre provela ostatak vremena do povratka kući, uz dovu Uzvišenom da ovo putovanje učini blagoslovljenim, te da se svi vrate čisti od grijeha, obasuti milošću Gospodara svih svjetova.

Uručene stipendije Fondacije „Selamet“ iz Holandije

Dana 18.02.2026. godine, posredstvom Mešihata Islamske zajednice, uručeno je 11 stipendija Fondacije „Selamet“ koja djeluje u okviru Islamske zajednice Bošnjaka u Holandiji. Stipendije su dobili osam studenata, dva učenika srednjih i jedan učenik osnovne škole sa područja Sandžaka, tj. Novog Pazara, Tutina, Sjenice, Prijepolja i Rožaja.

Stipendije je uručio zamjenik predsjednika Mešihata i rukovodilac Vjersko-prosvjetne službe dr. Rešad-ef. Plojović. Tom prilikom, istakao je da ove stipendije, osim što su pomoć u školovanju, predstavljaju odraz brige i pažnje Sandžaklija koji žive i rade u dijaspori prema onima koji traže znanje, jer su mnogi odlaskom za nafakom u mladosti sebi uskratili školovanje, ali nisu zaboravili vrijednost obrazovanja i pomaganja onih koji su na tom putu.

Ovo je osma godina zaredom kako Fondacija „Selamet“ posredstvom Mešihata širom Sandžaka stipendira uspješne studente i učenike, kao i one slabog materijalnog stanja.

Predsjednik Mešihata primio sejjar-vaiza Rijaseta

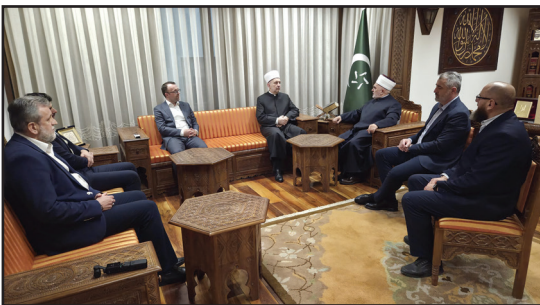
Dana 02.03.2026. godine, predsjednik Mešihata Islamske zajednice, muftija sandžački dr. Mevlud-ef. Dudić sa saradnicima primio je ramazanskog sejjar-vaiza Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, mr. Alja-ef. Cikotića, koji je u svojstvu izaslanika Reisu-l-uleme boravio u višednevnoj posjeti Sandžaku.

Tom prilikom, muftija Dudić izrazio je dobrodošlicu Alju-efendiji, koji je po drugi put u ulozi sejjar-vaiza i ovog mubarek mjeseca obilazio sandžačke džemate.

Mr. Cikotić zahvalio se predsjedniku Mešihata na toplom prijemu, te iskazao zadovoljstvo što mu se ponovo ukazala prilika da u rodnom Sandžaku može džematlijama govoriti o blagodatima mjeseca Ramazana.

Inače, sejjar-vaiz je obišao Novopazarski i Tutinski medžlis, kao i medžlise u Limoskoj dolini.

Muftija sarajevski dr. Grabus posjetio Mešihat

Muftija sarajevski dr. Nedžad-ef. Grabus sa delegacijom boravio je u dvodnevnoj ramazanskoj posjeti Islamskoj zajednici, kada je 05.03.2026. godine posjetio Mešihat, gdje mu je domaćin bio muftija sandžački dr. Mevlud-ef. Dudić sa saradnicima.

Prije posjete Mešihatu, gosti su sa domaćinima obišli obnovljenu Altun alem džamiju i proučili Fatihu na mezaru rahmetli muftije Muamer-ef. Zukorlića, zatim obišli radove na objektu nove Muške medrese, da bi nakon toga prisustvovali zajedničkom iftaru kojeg je muftija Dudić priredio delegaciji Muftijstva sarajevskog.

Mektebska manifestacija „Bajram dođe“ – radost podijeljena s najmlađima

Uorganizaciji Medžlisa IZ-e Novi Pazar, u saradnji sa 13 džemata, 15.03.2026. godine, na Trgu Gazi Isa-bega održana je mektebska manifestacija pod nazivom „Bajram dođe“, s ciljem da se radost nastupajućih bajramskih dana podijeli s najmlađim članovima zajednice.

Riječ je o pilot-projektu u kojem je učestvovalo oko 800 polaznika mektebske nastave iz trinaest džemata s područja Medžlisa, što ovu manifestaciju čini jednom od većih aktivnosti posvećenih mekteblija na ovom prostoru.

Na početku programa prisutnima se obratio predsjednik Medžlisa IZ-e Novi Pazar, Enes ef. Ibrović, koji je istakao značaj mektebske nastave i naglasio da ova manifestacija predstavlja lijep primjer zajedničkog rada imama, djece i roditelja. Tom prilikom zahvalio se imamima i njihovim polaznicima na trudu i predanom radu, te najavio nastavak programa.

U nastavku manifestacije okupljene je poselamio i glavni imam Medžlisa, dr. Enver ef. Gicić, koji je zahvalio svima koji su došli da prisustvuju, kako je istakao, "festivalu mladosti i ljepote, tradicije, običaja i vjere", naglasivši važnost mekteba u odgoju novih generacija.

Program su dodatno uljepšale polaznice mekteba Nedžla Jusufović i Rukaja Dudić, koje su svojim lijepim glasovima doprinijele svečanoj atmosferi manifestacije.

Na kraju skupa prisutnima se obratio predsjednik Mešihata Islamske zajednice, muftija sandžački dr. Mevlud ef. Dudić, koji je okupljenima uputio čestitke povodom mubarek dana mjeseca Ramazana. Polaznicima mekteba poželio je mnogo uspjeha u učenju i odrastanju, zahvalio se njihovim roditeljima na podršci, te posebno pohvalio predan rad imama u odgoju i obrazovanju najmlađih.

Dovu na kraju skupa proučio je musafir iz Kaira, šejh Seid Ahmed Muhamed, da bi se nakon toga svi zajedno uputili na gradsko šetalište promovirajući ljepotu islama oličenu u najmlađima, koji su sa bajramskim paketićima ponosno prošetali sa svojim imamima na čelu sa predsjednikom Mešihata.

Prilikom posjete Mešihatu, muftija Dudić je izrazio zadovoljstvo povodom ovog zijareta, te je musafire upoznao sa aktualnim kapitalnim projektima koje Islamska zajednica realizira.

Muftija Grabus je naglasio da mu čini posebnu radost posjeta Sandžaku i Novom Pazaru, kazavši da ovakvih susreta treba biti i van mjeseca Ramazana imajući u vidu da je Islamskoj zajednici u Srbiji duhovni centar u Sarajevu te da iskreno cijeni rezultate koje ona postiže imajući u vidu izazove sa kojima se suočavala prethodnih godina.

Teravih namaz zajednički su obavili u Islamskom centru Gazilar, gdje se nakon uvodne riječi predsjednika Mešihata džematlija obratio muftija sarajevski, izrazivši svoje poštovanje Mešihatu i muftiji Dudiću za sve što čine na polju unapređenja vjerskog života i infrastrukturnog jačanja Zajednice.

Nakon teravija, nastavljeno je druženje u musafirhani IC Gazilar sa džematlijama, gdje im je domaćin bio imam Centra, direktor Škole Kur'ana Časnog hfz. Irfan-ef. Malić.

Pomoćnik muftije sarajevskog dr. Samed-ef. Omerdić predvodio je teraviju u Altun alem džamiji, dok je muftija dr. Grabus sutradan održao džumansku hutbu u glavnoj Hasan-aginoj džamiji u Priboju.

Predsjednik Mešihata održao sastanak sa imamima Medžlisa IZ-e Novi Sad

U petak, 13.03.2026. godine, nakon teravih namaza, predsjednik Mešihata IZ-e u Srbiji, muftija dr. Mevlud-ef. Dudić se u Novom Sadu sastao sa imamima Novosadskog medžlisa i koordinatorom Muftijstva Nedžad ef. Hasanovićem.

U prijatnom i srdačnom razgovoru, muftija Dudić zahvalio je imamima na predanom radu i trudu, te ih savjetovao da još više porade na sebi, na usavršavanju, edukaciji, kao i na imanskoj komponenti.

Mirza-ef. Murati, imam džemata u centru Novog Sada i sekretar Muftijstva, naglasio je da je ovaj Ramazan bio pun lijepih aktivnosti, kao i da je akcija prikupljanja sadakatu-l-fitra dobro otpočela.

Gzim-ef. Plavci prenio je želju svog džemata Adice da muftija Dudić u narednom periodu na džumi zijareti taj džemat.

Azir-ef. Dalipi i Kenan-ef. Bašović, imami džemata Beočin, ovog Ramazana su sinhronizirano djelovali i realizirali brojne aktivnosti.

Gazmen-ef. Geri je mladi imam, svršeni Medrese Gazi Isa-beg i imam džemata Veliki Rit. Pred njim su veliki izazovi i do sada odgovara svom pozivu i dostojanstveno obavlja funkciju imama.

Na kraju sastanka, koordinator Hasanović se još jedanput, u svoje lično ime i u ime imama, zahvalio muftiji Dudiću na izdvojenom vremenu i lijepim i konstruktivnim savjetima.

Prilikom posjete Novom Sadu, predsjednik Mešihata obišao je porodicu rah. Fadil-ef. Muratija – njegovu suprugu i sina Mirzu-efendiju, kojima je ovo prvi Ramazan bez njega. Tom prilikom, oni su zahvalili muftiji Dudiću na brizi o porodici rah. Fadil-efendije koji je 45 godina, sve do svog preseljenja na Ahiret, službovao u Novom Sadu.

RAMAZANSKE AKTIVNOSTI

Ramazanska poruka Reisu-l-uleme: Biti Bogu pokoran – privilegija u vremenu nemorala i nasilja

Reisu-l-ulema Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini dr. Husein-ef. Kavazović uputio je ramazansku poruku muslimanima u Bosni i Hercegovini, domovinskim zemljama i dijaspori.

Agencija MINA poruku Reisu-l-uleme povodom mubarek mjeseca Ramazana prenosi u cijelosti:

„Draga braćo i drage sestre!

Večeras, s akšam namazom, ulazimo u Ramazan, mjesec posta i bogobožnosti; mjesec pobožnosti i milosti. Vrijeme ovog mjeseca je najbolje vrijeme u godini, u njemu su najbolji dani i najbolje noći, kako nam je govorio Muhammed a.s.

Pozivam vas da zajedno iskoristimo ovo vrijeme i u sebi probudimo istinskog čovjeka, koji na primjeren način vrši svoju ulogu Božijeg namjesnika na Zemlji. Biti Bogu pokoran čovjek u svijetu koji se urušava i tone u razvrat, nemoral i nasilje posebna je privilegija.

Neka u našim dovama bude mjesta za stradale u svijetu, a u našim davanjima za nesrećene, siromašne i bolesne. Neka najviši

stepen zahvalnosti bude u činu milosrđa: prema rodbini, komšijama i prijateljima u našoj domovini. Svako dobro koje učinimo u Ramazanu je veće i značajnije.

Muslimanima u Bosni i Hercegovini, domovinskim zemljama i u svijetu želim da Ramazan provedu u miru, ibadetu, sa svojim najmilijim i komšijama, posvećeni vrijednostima svoje uzvišene vjere. Kao što nam Uzvišeni Allah veli: - *Pomozite sebi strpljenjem, to jest postom i namazom.*

Ramazan šerif mubarek olsun.“
(MINA)

Ramazanska poruka predsjednika Mešihata

Povodom mjeseca Ramazana, predsjednik Mešihata Islamske zajednice u Srbiji, muftija sandžački dr. Mevlud-ef. Dudić uputio je ramazansku poruku koju objavljujemo u cijelosti:

„Bismillahi rrahmani rrahim

Poštovana braćo i sestre, cijenjeni vjernici

Večeras, 18. februara, nastupit će mjesec Ramazan i obavit ćemo prvu teraviju namaz. Sutra, u četvrtak je prvi dan posta. Pred nama su blagoslovljeni dani i noći mubarek mjeseca, posebni trenuci za koje se iskreni vjernik

priprema tokom cijele godine, radosno i nestrpljivo ih očekujući, uz želju da svaki trenutak iskoristi na najbolji način.

Ramazan je mjesec objave Kur'ana, mjesec u kojem vjernik kroz post uči najuzvišenije lekcije samokontrole, strpljenja i zahvalnosti Stvoritelju na svim blagodatima.

Post nije samo odricanje od hrane i pića, već svjesno odricanje od svega što je loše i zabranjeno: loših riječi, ružnih misli i postupaka koji udaljavaju čovjeka od njegovog brata, ali i od Uzvišenog Gospodara i svakoga dobra.

U vremenu ubrzanog života i borbe za materijalnim dobrima, Ramazan nas vraća sebi. Upozorava nas da zastanemo, da oslušnemo vlastitu savjest i da se zapitamo kakav je naš odnos prema Allahu i emanetu kojeg nosimo, prema svojoj porodici, komšijama, ljudima oko nas i Zajednici.

Godina koja je iza nas bila je još jedna u nizu koje je obilježilo stradanje naše braće muslimana i obespravljenih naroda širom svijeta. Dominirao je jezik mržnje, sile i nepravde. Svjedočimo tendencijama da se ovaj pristup legitimizira kao novi svjetski poredak. Ako bi ponovo u našem vremenu zavladao zakon jačeg i tiranija, to bi bio poraz univerzalnih vrijednosti i svih svjetskih religija koje počivaju na miru, slobodi i pravdi. Naša je obaveza ne samo da vjerujemo da je pravedniji svijet moguć, već i da u tom pravcu djelujemo, da glasno pozivamo na pravdu, ukazujemo na dobro i odvrćamo od zla.

Uzvišeni Allah u Kur'anu kaže: - *O vjernici, budite strpljivi i izdržljivi, na granicama bdijte, da biste postigli ono što želite.*“ (Ali Imran, 200)

Neka nam ovaj Ramazan bude prilika da očistimo svoja srca od zavisti, mržnje i ogorčenosti, da podstakne na oprost, međusobno razumijevanje i strpljenje.

Neka nam kroz dovu i učenje Kur'ana ojača vezu sa Stvoriteljem, a kroz zajedničke namaze zbije naše safove, popravi međuljudske odnose, učvrsti naše jedinstvo i osnaži Zajednicu.

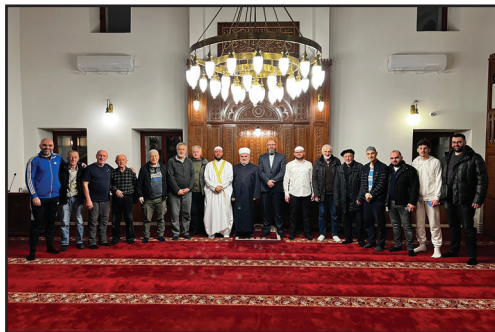
Islamska zajednica sa svim svojim kapacitetima – rukovodstvom, ulemom, odgojno-obrazovnim i humanitarnim ustanovama, bit će na raspolaganju našoj braći i sestrama džematlijama od Priboja do Subotice.

Nastojat ćemo proći kroz svaki naš džemat, uputiti riječ ohrabrenja i podrške, podijeliti što više iftara muhtačnima posredstvom naših vakufskih kuhinja, posebno na prostoru Muftijstva beogradsko-novosadskog, učiniti sve što je u našoj moći da ovaj Ramazan ostane u lijepom sjećanju svakog našeg brata muslimana i sestre muslimanke, te probuditi osjećaj ponosa pripadnosti Islamskoj zajednici.

Molim Uzvišenog Allaha da nam podari zdravlje, sabur i iskrenost u ibadetu, da nam primi post i dobra djela, da iz ovog mjeseca izađemo bolji, plemenitiji i svjesniji svoje odgovornosti prema sebi, drugima, Uzvišenom Gospodaru i našoj Zajednici, te da ramazanske dane provedemo u duhu natjecanja u dobru.

U to ime, svim pripadnicima islama u Sandžaku i Srbiji, svim našim članovima porodica u dijaspori, muslimanima u okruženju, cijelom ummetu Poslanika Muhammeda a.s., RAMAZAN ŠERIF MUBAREK OLSUN."

Muftija Dudić na teravijama u Hajrudin džamiji

Prvi ovogodišnji teravijah namaz, predsjednik Mešihata Islamske zajednice, muftija sandžački dr. Mevlud-ef. Dudić, 18.02.2026. godine, klanjao je u novopazarskoj Hajrudin džamiji.

Muftija Dudić predvodio je jaciju namaz, a prije teravija obratio se prisutnim džematlijama, kojima je mubareklisao mjesec Ramazan i citirao kur'anski ajet: „O vjernici! Propisuje vam se post, kao što je propisan onima prije vas, da biste bili bogobojazni.“

Podsjetio je da je takvaluk svijest o Allahu dž.š. te da trebamo iskoristiti blagodati koje nam Ramazan donosi i neka svako od mubarek mjeseca uzme onoliko koliko misli da mu je dovoljno: namaza, posta, Kur'ana i teravija.

„Ko misli da mu je dovoljna jacija, neka postupa tako; a ko smatra da mu je osam rekata bolje od 20, neka toliko klanja. Ja vam savjetujem da što više ibadeta činite i da znate da je bolje i vrjednije 20 rekata, a ako već izlazite, onda ne ometajte druge, već klanjajte u zadnjim safovima. Nije isto biti na sedždi u namazu, slušati Kur'an, činiti zikir i biti na ulici ili restoranu“, poručio je predsjednik Mešihata.

Teravijah namaz predvodio je musafir sa Al Azhara iz Kaira, šejh Seid Ahmed Selam, kojem su prisustvovali glavni imam i predsjednik

Medžlisa IZ-e Novi Pazar, dr. Enver-ef. Gicić i Enes-ef. Ibrović.

Muftija Dudić na teravijama u Altun alem džamiji

Predsjednik Mešihata Islamske zajednice, muftija sandžački dr. Mevlud-ef. Dudić, u pratnji predsjednika Novopazarskog medžlisa Enes-ef. Ibrovića, 19.02.2026. godine, klanjao je teravijah namaz u Altun alem džamiji, gdje mu je domaćin bio imam Ammar-ef. Nuhambašić.

Prije teravija, muftija Dudić džematlijama je čestitao Ramazan, te im citirao kur'anski ajet: „U mjesecu Ramazanu počelo je objavljivanje Kur'ana, koji je putokaz ljudima, jasan dokaz Pravog puta i razlikovanja dobra od zla.“

Tom prilikom, poručio je prisutnima da se na ovom dugom dunjalučkom putovanju ogrnu imanom i iz ovog mubarek mjeseca pokaže što više dobra. Podsjetio je da nam Poslanik a.s. savjetuje četiri stvari u mjesecu Ramazanu: što iskrenije istigfar činiti, što češće šehadet učiti, što više Allaha dž.š. za Džennet moliti, a da nas sačuva Džehennema. Također, poručio im je da u ovom mjesecu što više budu na sedždi i u druženju sa Kur'anom, te da svoj post upotpune obavezanim namazima i teravijama od 20 rekata, a onima koji u tome ne mogu ustrajati da ne smetaju drugima prilikom izlaska iz džamije.

Muftija Dudić održao hutbu u Arap džamiji

Prvu ramazansku hutbu, 20.02.2026. godine, predsjednik Mešihata Islamske zajednice, muftija sandžački dr. Mevlud-ef. Dudić održao je u Arap džamiji.

Svoju hutbu muftija Dudić započeo je kur'anskim ajetom: „U mjesecu Ramazanu objavljen je Kur'an, koji je uputa ljudima i jasan dokaz Pravog puta i razlikovanja dobra od zla“, da bi nakon toga citirao Allahove riječi iz hadisi-kudsi: „O Ridvane, otvori vrata Dženneta! O Malik, zatvori vrata Džehennema za postače iz ummeta Ahmedovog! O Džibrile, spusti se na Zemlju i okuj buntovne šejtane!...“

Govoreći o blagodatima mubarek mjeseca, kazao je da se one mogu najbolje razumjeti iz Poslanikove a.s. ramazanske hutbe u ko-

joj, između ostalog, Resulullah a.s. kaže: „... To je mjesec u kome ste pozvani Allahu dž.š. u gostoprimstvo, u kome se smatrate Allahovim dobrim i plemenitim ljudima. Vaše disanje u ovom mjesecu je tespih, a spavanje ibadet. Vaš posao koji obavljate u ovom mjesecu bit će primljen kod Allaha dž.š. i dova će biti uslišana. Tražite od svog Gospodara, iskreno i čista srca, da vas pomogne u postu koji vam je propisao i u učenju Knjige koju vam je objavio. Nesretan je samo onaj kome je u ovom mjesecu uskraćen Allahov dž.š. oprost...“

Predsjednik Mešihata primio zamjenika predsjednika TIKa

Dana 20.02.2026. godine, predsjednik Mešihata Islamske zajednice, muftija sandžački dr. Mevlud-ef. Dudić sa saradnicima primio je zamjenika direktora organizacije TIKa (Turska agencija za saradnju i koordinaciju), g. Jahju Đoškuna (Yahya Coskun) sa delegacijom, zaduženog za Balkan.

Nakon srdačne dobrodošlice, gost je domaćina upoznao sa svojom bogatom biografijom, kao i sa činjenicom da je nedavno imenovan na ovu važnu funkciju.

Muftija Dudić je musafire informirao o strukturi Islamske zajednice i hronologiji osnivanja odgojno-obrazovnih i drugih ustanova Mešihata, kao i sa značajnim projektima i aktivnostima koje realizira. Tom prilikom, podsjetio je gosta na ugovor o rekonstrukciji Starog hamama u Novom Pazaru potpisanog sa direktorom TIKa 2017. godine u Beogradu u prisustvu predsjednika R. Turske i R. Srbije, koji još nije realiziran, kao i na potrebu da se ova turska organizacija uključi u ostale projekte u Sandžaku, koji su zaostavština vakufa iz osmanskog perioda, kao što je dovršetak izgradnje Medrese u Novom Pazaru, obnova Starog sibjan-mekteba Altun alem džamije, te džamije iz 16. stoljeća u Novoj Varoši.

G-din Đoškun je istakao da su njihov prioritet prethodnih godina bili izbjeglice iz Sirije i obnova te zemlje nakon višegodišnjih razaranja, kao i saniranje posljedica katastrofalnog zemljotresa koji je pogodio deset gradova Turske, naglasivši da je došlo vrijeme da se TIKa okrene Balkanu, te da očekuje dugoročnu i plodonosnu saradnju sa Mešihatom na polju podrške njegovim projektima.

Mešihat posjetio reis IZ-e u Crnoj Gori

Reis Mešihata Islamske zajednice u Crnoj Gori, Rifat-ef. Fejić, 20.02.2026. godine, posjetio je predsjednika Mešihata Islamske zajednice u Srbiji, muftiju sandžačkog dr. Mevlud-ef. Dudića.

Tom prilikom, dvojica vjerskih poglavara međusobno su mubareklisali Ramazani šerif te razgovarali o saradnji dvaju mešihata na

području Sandžaka na vjerskom, obrazovnom i drugim poljima.

Predsjednik Mešihata na iftaru Univerziteta

Univerzitet u Novom Pazaru, 20.02.2026. godine, priredio je iftar za svoje uposlenike, kojem je prisustvovao i predsjednik Mešihata Islamske zajednice, muftija sandžački dr. Mevlud-ef. Dudić sa delegacijom, u svojstvu osnivača Univerziteta.

Tom prilikom, rektor dr. Suad Bećirović zahvalio se Mešihatu na kontinuiranoj pomoći koju pruža Univerzitetu, kao i muftiji Dudiću koji o ovoj visokoobrazovnoj instituciji brine kao i o ustanovama Islamske zajednice.

Predsjednik Mešihata mubareklisao je prisutnima mjesec Ramazan te izrazio zadovoljstvo renomeom kojeg uživa Univerzitet, naročito nakon što su akreditovani svi njegovi programi, podsjetivši na važnost postojanja ove institucije za Sandžak i šire, kao i na obavezu njenog čuvanja i unapređivanja.

Iftaru je prisustvovao i reis Mešihata Islamske zajednice u Crnoj Gori, Rifat-ef. Fejzić, kojem je muftija Dudić obećao dvije stipendije učenicima Medrese „Mehmed Fatih“ u Podgorici: za Fakultet za islamske studije i Katedru za bosanski jezik i književnost na Univerzitetu u Novom Pazaru.

Predsjednik Mešihata u posjeti najstarijoj džamiji Medžlisa Sjenica

Dana 21.02.2026. godine, na četvrtoj teraviji ovogodišnjeg Ramazana, delegacija Islamske zajednice, predvođena predsjednikom Mešihata, muftijom sandžačkim dr. Mevlud-ef. Dudićem, posjetila je

džemat džamije Duga Poljana – najstarije na teritoriji Medžlisa Sjenica.

U sastavu delegacije, pored muftije Dudića, bili su dekan Fakulteta za islamske studije dr. Enver Omerović i asistent na istom fakultetu mr. Ensar Latifović, koji su predvodili teravih namaz i svojim milozvučnim učenjem Kur'ana dodatno oplemenili ramazansku atmosferu, dirnuvši srca prisutnih vjernika.

Teravih namazu prisustvovala je i delegacija Medžlisa IZ-e Tutin, predvođena glavnim imamom Vahjudin-ef. Čosovićem i predsjednikom Medžlisa mr. Omerom Đondićem.

Nakon teravija, riječi dobrodošlice uputili su glavni imam Sjeničkog medžlisa Berin-ef. Ljajić i predsjednik Medžlisa Kemal-ef. Mahmutović, izrazivši zahvalnost na posjeti i podršci.

U nastavku večeri, muftija Dudić obratio se prisutnima nadahnutim vazom i korisnim nasihatom. U svom dersu ukazao je na jednu od temeljnih odlika naše uzvišene vjere – lahkoću i jednostavnost islama, naglasivši da će uspjeti oni koji vjeru prihvate i žive na takav način, bez pretjerivanja i otežavanja.

Nakon zajedničkog fotografiranja, druženje u toploj imanskoj atmosferi nastavljeno je u Vakufskoj kući, objektu koji se nalazi preko puta džamije, gdje je upriličen bratski razgovor i razmjena ramazanskih utisaka.

Ramazanske posjete ovakve vrste potvrđuju snažnu povezanost Mešihata sa džematima na terenu te dodatno učvršćuju jedinstvo i zajedništvo unutar Islamske zajednice.

Predsjednik Mešihata na iftaru u Nur džamiji

Džemat Nur džamije u Muru, 22.02.2026. godine, upriličio je tradicionalni iftar, kojem je prisustvovao predsjednik Mešihata Islamske zajednice, muftija sandžački dr. Mevlud-ef. Dudić sa saradnicima, čiji je sponzor bila porodica Dazdarević iz pomenutog džemata.

Nakon iftara i uvodne riječi imama hfz. Adnan-ef. Dupljaka, prisutnima se obratio muftija Dudić, koji je vjernicima mubareklisao mjesec Ramazan, podsjetivši ih da postači imaju dvije radosti, od kojih je prva iftar, ali ne kao momenat utoljenja gladi i žeđi, već kao simbol pobjede imana nad nefsom, kojim nas Allah dž.š. daruje nakon posta, trenutak kada smo bliži Stvoritelju nego što je bio Musa a.s. kada je razgovarao sa Gospodarom na Sinajskoj gori.

Također, predsjednik Mešihata je zahvalio donatorima na izdašnom iftaru, kao i cijelom džematu na organizaciji ovog skupa, koji je poznat po rekordnim iznosima prikupljenog zekata i sadekatu-l-fitra na području cijele Islamske zajednice i pored toga što se nalazi u intenzivnim investicionim ulaganjima u proširenje džamijskog kompleksa.

Muftija Dudić je predvodio jaciju namaz, a mr. Muhedin i mr. Ensar-ef. Latifović tera-

viju, nakon koje se Muhedin-efendija obratio džematu riječima podsjećanja da vrijeme neumitno teče i da treba da smo Gospodaru neizmijerno zahvalni što smo dočekali i ovaj mubarek mjesec.

Muftija Dudić na teravijama u Hadži Mehovoj džamiji

Predsjednik Mešihata Islamske zajednice, muftija sandžački dr. Mevlud-ef. Dudić, šesti teravih namaz klanjao je, 23.02.2026. godine, u Hadži Mehovoj džamiji.

Jaciju namaz i teraviju predvodili su mr. Muhedin-ef. Latifović, dr. Enver-ef. Omerović i mr. Ensar-ef. Latifović. Nakon vitar namaza, kojeg je predvodio muftija Dudić, imam džamije mr. Sead-ef. Islamović najavio je obraćanje predsjednika Mešihata, koji je govorio o neopodnosti istinskog ramazanskog ibadeta, kao što su post i teravih namaz, koji i simboliziraju mubarek mjesec i njegove dane i noći.

Muftija Dudić na obilježavanju godišnjice Reude

Dana 24.02.2026. godine, u odjeljenju Predškolske ustanove Reuda na Musali obilježena je 28. godišnjica osnivanja ove odgojno-obrazovne ustanove Mešihata Islamske zajednice. Iftaru je prisustvovala delegacija predvođena predsjednikom Mešihata, muftijom sandžačkim dr. Mevlud-ef. Dudićem, koju su činili njegov zamjenik dr. Rešad-ef. Plojović i Zuhdija-ef. Zukorlić.

Prije iftara polaznici su u dvorištu, uz dobrodošlicu muftiji Dudiću, dočekali delegaciju, a zatim je u prelijepom ambijentu priređen iftar zajedno sa djecom iz vrtića, kojeg su upriličili roditelji polaznika.

Tom prilikom, predsjednik Mešihata govorio je o svrsi osnivanja Reude, prisjećajući se rahmetli muftije Muamer-ef. Zukorlića i njegove vizije. Istakao je da je za nas ovaj projekat bio i ostao misija, ne povodeći se finansijskim interesom. Cilj nam je bio nadomjestiti ono što je propušteno u našim porodicama uslijed zauzetosti roditelja i ubrzanog tempa života. Istakao je da su dječica naš ponos, gdje njihove odgajateljice ulažu ogroman napor i zaslužuju svaku pohvalu. Naglasio je da su one zamjena majkama naših polaznika i čestitao

upravnici msc. Elviri Mekić, svim njenim saradnicama i osoblju Reuda. Kazao je da je ovaj iftar za njega posebna počast jer je uživao sa polaznicima vrtića i cijelom ekipom koja je priredila nesvakidašnji ugođaj na Musali.

U ime kolektiva, muftiji Dudiću uručen je poklon za podršku koju Mešihat u kontinuitetu pruža Predškolskoj ustanovi Reuda. Upravni- ca vrtića zahvalila se na posjeti i izrazila posebnu radost da se delegacija odazvala njihovom pozivu na iftar

Diyanet Vakuf podržao iftarsku akciju CHR Hajrat

Dana 26.02.2026. godine, zamjenik predsjednika Mešihata Islamske zajednice dr. Rešad-ef. Plojović, u pratnji zamjenika direktora CHR Hajrat, Zuhdije-ef. Zukorlića, posjetio je atašea za vjerska pitanja pri Konzulatu R. Turkiye u Novom Pazaru, g. Mehmeda Meliha Yilmaza, kada je primio donaciju Diyanet Vakufa iz Turske u vidu vaučera i novčanog iznosa, kojim je pružena podrška iftarskoj akciji CHR Hajrat koja se realizira tokom mjeseca Ramazana.

CHR Hajrat izražava zahvalnost upravi Diyanet Vakufa u Turskoj i predstavnicima Diyaneta u R. Srbiji na dragocjenoj pomoći i podršci u radu.

Delegacija Mešihata u posjeti džematima u Tutinu

Dana 26.02.2026. godine, delegacija Mešihata Islamske zajednice, u okviru ramazanskih vizjeta, posjetila je Medžlis IZ-e Tutin gdje su prisustvovali zajedničkom iftaru sa imamima ovog medžlisa.

Delegaciju je predvodio predsjednik Mešihata, muftija sandžački dr. Mevlud-ef. Dudić, a činili su je zamjenik predsjednika dr. Rešad-ef. Plojović, dekan Fakulteta za islamske studije dr. Enver-ef. Omerović, zamjenik direktora CHR Hajrat Zuhdija-ef. Zukorlić, asistent na FIS-u mr. Ensar-ef. Latifović, profesor Medrese mr. Muhedin-ef. Latifović te Ismet-ef. Bihorac iz Nove Varoši.

Delegacija je obišla tutinske džemate i poslala prigodne ramazanske poruke i nasihate.

Muftija dr. Mevlud-ef. Dudić predvodio je teravih namaz u Centralnoj džamiji, dr. Rešad-ef. Plojović u džamiji na Kleču, dr. En-

ver-ef. Omerović u džamiji Firdeus, dok je mr. Muhedin-ef. Latifović predvodio namaz u Miradž džamiji.

Ovo je druga zvanična posjeta Medžlisu IZ-e Tutin i obilazak tutinskih džemata od strane predstavnika Mešihata u ovom mubarek Ramazanu.

Muftija Dudić održao hutbu u Prijepolju

Drugu ramazansku hutbu, 27.02.2026. godine, predsjednik Mešihata Islamske zajednice, muftija sandžački dr. Mevlud-ef. Dudić, održao je u centralnoj prijepoljskoj Mahmut-begovoj džamiji.

Govoreći od fadiletima mjeseca Ramazana, muftija Dudić je hutbu posvetio i razlogu dolaska u Prijepolje, a to je obilježavanje godišnjice stradanja Bošnjaka na prostoru ove države koje se dogodilo prije 33 godine, između ostalog rekavši: „Kada govorimo o Ramazanu, o njegovim ljepotama, darovima Uzvišenog u njemu, ne trebamo potiskivati u zaborav bolne stranice naše prošlosti. Ne smijemo zaboraviti zločin i otmicu u Štrpcima, koja se desila na današnji dan, 27. februara 1993. godine, također u mjesecu Ramazanu, kada je iz voza na relaciji Beograd-Bar oteo 19 nevinih ljudi, od kojih su 18 Bošnjaci, čiji posmrtni ostaci nisu ni do danas pronađeni, niti im je dženaza namaz obavljen. Taj zločin, počinjen u vrijeme agresije i stradanja devedesetih, ostat će trajno otvorena rana na srcu našeg naroda.“

Nakon što je džematlije podsjetio na svrhu izdvajanja zekata i sadekatu-l-fitra u Bejtu-l-mal Islamske zajednice radi čišćenja imetka i posta, predsjednik Mešihata je hutbu završio riječima: „Sjećanje na Štrpce i stradanja devedesetih trebaju nas podstaći da shvatimo da je sloboda ibadeta i identiteta blagodat za koju je plaćena visoka cijena, koja se mora čuvati, te da smo odgovorni da jačamo instituciju koja čuva našu vjeru i dostojanstvo. Ako se samo sjećamo zločina, a ne gradimo sistem koji nas štiti – nismo razumjeli vjeru, niti izvu- kli pouku iz historije.“

Proučen Jasini i dova za šehide Štrbaca

Dana 27.02.2026. godine navršava se 33 godine od otmice 19 civila iz voza 671 Lovćen koji je saobraćao na liniji Beograd-Bar.

U organizaciji Mešihata Islamske zajednice i Medžlisa IZ-e Prijepolje u Ibrahim-pašinoj džamiji nakon džume namaza proučen je Jasin za duše nevino ubijenih. Imami iz cijelog Sandžaka, njih 25, predvođeni predsjednikom Mešihata, muftijom sandžačkim dr. Mevlud-ef. Dudićem, proučili su ovu kur'ansku suru za rahmet dušama stradalih.

Nakon toga, prisutnima se obratio glavni

imam Prijepoljskog medžlisa Admir-ef. Gojak, koji je ispred Medžlisa poselamio prisutne i zahvalio imamima i vjernicima na dolasku.

U svom obraćanju muftija Dudić podsjetio je na kur'anski ajet: „I ne recite za one koji su na Allahovom pitu ubijeni: "Mrtvi su." Ne, oni su živi, ali vi to ne znate.“ Ukazujući na pogubnost mržnje i zla koje svakodnevno odnosi žrtve u cijelom svijetu, predsjednik Mešihata je istakao da je Zajednica uvijek na strani dobra i istine i da će uvijek držati stranu dobra.

Jasin je učilo 18 imama za 18 šehida Štrbaca. Muftija Dudić izrazio je žaljenje što još nije obavljena kolektivna dženaza za stradale i zašto bi to bilo ikome smetalo. Osvrćući se na lijepu islamsku tradiciju, koja je prožeta ljubavlju prema drugom, istakao je da će ta nit i dalje ostati u nama, da ćemo uvijek pozivati na dobro i nećemo dozvoliti da se zločin zaboravi, niti ćemo dopustiti da bilo ko od nas raspiruje mržnju.

Nakon proučene dove prisutni su se uputili prema spomen obilježju u Šarampovu.

Delegacija Mešihata u posjeti Limskoj dolini

Delegacija Mešihata Islamske zajednice, 27.02.2026. godine, posjetila je medžlise Limske doline, gdje su njeni članovi održali hutbe i predvodili džuma namaz:

– Predsjednik Mešihata, muftija sandžački dr. Mevlud-ef. Dudić – Centralna Mahmut-begova džamija, Prijepolje

– Zamjenik predsjednika Mešihata dr. Rešad-ef. Plojović – Glavna Hasan-agina džamija, Priboj

– Koordinator Muftijstva beogradsko-novosadskog Nedžad-ef. Hasanović – Džamija Kolovrat, Prijepolje

– Dekan FIS-a dr. Enver-ef. Omerović – Malkan Čauš džamija, Brodarevo

– Direktor Vakufske direkcije hfz. Abdurrahman-ef. Kujević – Skender-pašina džamija, Nova Varoš

– Glavni imam Medžlisa IZ-e Sjenica Berin-ef. Ljajić – Džamija Velika Župa, Prijepolje

– Glavni imam Medžlisa IZ-e Priboj dr. Harun-ef. Eminagić – Vakuf džamija, Prijepolje

– Profesor Medrese mr. Muhedin-ef. Latifović – Ibrahim-pašina džamija, Prijepolje

Muftija Dudić na teravijama u Brodarevu

Predsjednik Mešihata Islamske zajednice, muftija sandžački dr. Mevlud-ef. Dudić, 27.02.2026. godine, klanjao je teravijah namaz u Malkan Čauš džamiji u Brodarevu, kojeg je predvodio asistent FIS-a mr. Ensar-ef. Latifović.

Obraćajući se prisutnima, muftija Dudić zahvalio se predsjedniku Međzliisa IZ-e Brodarevo Sanel-ef. Bjelaku, glavnom imam Džemal-ef. Đuhiću i džematlijama za sve što čine za Islamsku zajednicu, posebno na izgradnji novih vakufskih objekata koji su nastali u posljednje vrijeme.

Efendija Bjelak izrazio je zahvalu Mešihatu i njegovom predsjedniku na konstantnoj podršci koju pružaju Brodarevskom međzliisu.

Ostali članovi delegacije Mešihata: dr. Rešad-ef. Plojović, Nedžad-ef. Hasanović, dr. Enver-ef. Omerović, Berin-ef. Ljajić, dr. Harun-ef. Eminagić i mr. Muhedin-ef. Latifović obišli su džemate u međzlisima Prijepolje, Priboj i Nova Varoš, gdje su predvodili teravijah namaz uz obraćanje džematlijama.

Hafiska dova u Prijepolju za prvu hafizu Limske doline

UVakufskoj džamiji u Prijepolju, 27.02.2026. godine, proučena je hafiska dova za Lejlu Bećirović, prvu hafizu na prostoru Limske doline, uz prisustvo 19 imama Islamske zajednice, predvođene predsjednikom Mešihata, muftijom sandžačkim dr. Mevlud-ef. Dudićem.

Prijepoljski glavni imam Admir-ef. Gojak uputio je čestitke hafizi, te izrazio zahvalnost na posjeti delegaciji Mešihata Islamske zajednice.

U svoje ime i u ime prisutnih imama, muftija Dudić čestitao je Lejli ističući zadovoljstvo što je Prijepolje dobilo prvu hafizu, te naglasio posebnu ulogu i vrijednost čuvara Kur'ana u Zajednici.

Na kraju programa, hafizi Lejli Bećirović uručen je prigodan poklon i priznanje, dok je njena porodica ovu svečanost dodatno uljepšala radosnom viješću da su joj omogućili odlazak na umru.

Dovu na kraju skupa proučio je koordinator Muftijstva beogradsko-novosadskog Nedžad-ef. Hasanović.

Predsjednik Mešihata na iftaru u Novoj Varoši

Uorganizaciji Udruženja „Izvor dobroćinstva“, 28.02.2026. godine, u Novoj Varoši organiziran je iftar kojem je prisustvovalo oko 130 postača, među kojima i delegacija Islamske zajednice, predvođena predsjednikom Mešihata, muftijom sandžačkim dr. Mevlud-ef. Dudićem.

Nakon iftara, imam Skender-pašine džamije, Adin-ef. Balija, zahvalio se delegaciji Mešihata na prisustvu, koju su pored muftije Dudića činili: Ismet-ef. Bihorac iz Nove Varoši, Aidin-ef. Dervišević iz Novog Pazara, te Kemal-ef. Mahmutović i Kaid-ef. Mahmutović iz Sjenice.

Zatim se prisutnima obratio predsjednik Udruženja, g. Edin Mujagić, koji je također izrazio zahvalnost Islamskoj zajednici i predsjedniku Mešihata za sve što čine na polju vjere, obrazovanja i humanitarnih aktivnosti u Sandžaku i šire.

Muftija Dudić u svom obraćanju govorio je o značaju Ramazana, a posebno o danima koji slijede, tj. drugoj trećini mubarek mjeseca – danima magfireta (Allahovog oprost). Također, zahvalio se predsjedniku Povjereništva Međzliisa IZ-e Nova Varoš, g. Šabanu Džanoviću, kao i imam Adin-ef. Baliji, na trudu kojeg ulažu u unapređenju vjerskog života u ovom gradu.

Prije teravijah džematlijama se obratio Kemal-ef. Mahmutović, koji je govorio o prolaznosti dunjaluka, da bi nakon toga teravijah namaz predvodili prisutni imami iz delegacije Mešihata.

Delegacija Mešihata posjetila bošnjačke džemate u Skoplju

Dana 28.02.2026. godine, delegacija Mešihata, predvođena zamjenikom predsjednika dr. Rešad-ef. Plojovićem, koju su činili dr. Enver-ef. Omerović, mr. Muhedin-ef. Latifović, Vahjudin-ef. Čosović, Berin-ef. Ljajić i mr. Ensar-ef. Latifović, posjetila je bošnjačke džemate na prostoru Skoplja i okoline.

Posjeta je započela džematskim iftarom u Hatundžuk džamiji u Skoplju, gdje je domaćin bio Dževad-ef. Hot, koji je izrazio hošgeldiju

musafirima i zahvalio se na ramazanskom zijaretu. Prisutne džematlije je, u ime delegacije, poslao zamjenik predsjednika Mešihata, prenijevši selame rukovodstva Islamske zajednice i sandžačke uleme, te izrazivši lično zadovoljstvo što je, zajedno sa delegacijom Mešihata, u prilici posjetiti bošnjačke džemate i osjetiti ljepotu Ramazana na ovom prostoru.

Naglasio je da je cilj ovakvih posjeta jačanje veza među Bošnjacima koji žive na različitim prostorima, ali i upoznavanje sa aktivnostima koje Islamska zajednica kontinuirano realizira već pune 33 godine. To je nastavak misije koju je započeo rahmetli muftija, akademik Muamer-ef. Zukorlić, zahvaljujući kojem su uspostavljene čvršće veze među Bošnjacima širom balkanske regije.

Članovi delegacije su jaciju i teravijah namaz obavili u četiri džemate, i to: u Hatundžuk džamiji – Berin-ef. Ljajić i mr. Ensar-ef. Latifović; u džamiji Sandžak – dr. Rešad-ef. Plojović i Vahjudin-ef. Čosović; u džamiji Ljubina – dr. Enver-ef. Omerović; te u džamiji Konjare – mr. Muhedin-ef. Latifović.

Nakon teravijah namaza upriličeno je druženje i muhabet sa džematlijama o aktuelnim pitanjima, kao i o mogućnostima kontinuiranih posjeta i podrške u daljem radu.

Pomenuta posjeta bošnjačkim džematima realizirana je uz saglasnost nadležnih organa Islamske zajednice S. Makedonije, kao potvrda međusobnog poštovanja i dobre saradnje koja postoji na nivou čelnika zajednica i uleme.

Muftija Dudić na iftaru FIS-a sa studentima iz Crne Gore

Na Fakultetu za islamske studije, 01.03.2026. godine, organiziran je iftar koji je okupio profesore, studente i brojne goste, među kojima je bilo 55 studenata iz Crne Gore. Domaćin iftara bio je predsjednik Mešihata, muftija sandžački dr. Mevlud-ef. Dudić.

Neposredno prije iftara upriličen je prijem u prostorijama FIS-a, tokom kojeg je dekan dr. Enver Omerović goste iz Crne Gore upoznao sa radom, misijom i značajem ove visokoškolske ustanove.

U duhu mubarek mjeseca Ramazana iftar je protekao u atmosferi zajedništva, zahvalnosti i dove, potvrđujući vrijednost susreta i međusobnog povezivanja.

Prisutnima se obratio dekan Omerović, koji je najavio obraćanje muftije Dudića koji je, između ostalog, kazao: „Hvala vam što ste nas udostojili i izabrali da danas budete naši gosti. Sinoć smo ispratili dan prve trećine mjeseca Ramazana – rahmeta, a danas zajednički ušli u drugu trećinu mjeseca Ramazana – magfireta. Molim Allaha da obaspe Svojim rahmetom vas i vaše najmilije. Allaha molim da oprost svima nama i da, ako Bog da, iz Ramazana izađemo jači i jedinstveniji.

Hvala vašim predstavnicima koji su osmislili da u najodabranijem mjesecu budete naši gosti. Allah vas nagradio i sačuvao. Sve što danas imamo – Univerzitet, narodne kuhinje, humanitarne projekte, medije – ništa od toga nije došlo samo od sebe. Sve je građeno iz malog, iz vakufa, iz zekata, iz povjerenja ljudi. Sve što vrijedi – košta. Svaka borba koja traje decenijama nosi svoju cijenu. Ali ovu borbu smo vodili i vodimo uzdignute glave, svijetla obraza i dostojanstveno. Zato vas molim, budite najbolji studenti. Čuvajte svoje porodice, svoju braću, svoju zajednicu. Budite potpora svojim džematima gdje god da živite. Nemojte govoriti: "Ima neko drugi, on će." Ako svako pomisli da će drugi, onda nema nikoga. Krenite od sebe. Budite ruka podrške onome ko gasi vatru, ko nosi teret, ko stoji na prvoj liniji odgovornosti. Možda ste mali u očima nekoga, ali i mali čovjek može reći: "Hoću da se zna na čijoj sam strani." Ponosni smo na vas. Vrata su vam uvijek otvorena. I neka vas Bog sačuva, nagradi i učini uspješnim na svakom putu kojim krenete."

Prethodne večeri gosti iz Crne Gore prisustvovali su iftaru u Islamskom centru Gazilar, gdje je domaćin bio džemat.

Iftar je bio prilika da domaćini sa Fakulteta zajedno sa gostima podijele radost posta i iftara, jačajući veze između studenata i obrazovnih institucija. Ovakvi susreti dodatno potvrđuju značaj Fakulteta kao mjesta susreta, dijaloga i duhovnog osnaživanja zajednice.

Ramazanski zijareti medžlisima Tutin i Sjenica

Dana 1. i 2. marta 2026. godine, tj. 11. i 12. ramazana, delegacija Mešihata Islamske zajednice predvođena zamjenikom predsjednika dr. Rešad-ef. Plojovićem, u društvu ramazanskog sejar-vaiza Rijasetu IZ-e u BiH mr. Alja-ef. Cikotića, posjetila je medžlise Tutin i Sjenica, nakon što je dan prije završena posjeta Medžlisu Novi Pazar i njegovim džematima.

U Tutinu je posjeta započela ikindijom i predavanjem u IC Ribariće, koje je održao sejar-vaiz, potom nastavljena iftarom i obraćanjem u džamiji Validejn i teravim namazom sa vazu nasihatom u Centralnoj i Validejn džamiji.

Drugog dana posjeta je nastavljena Medžlisu Sjenica, uz zajednički iftar delegacije sa rukovodstvom i imamima Medžlisa, a potom teravijskim zijaretima džamija: Sabur, Musafir, Ali ibn Ebi Talib i Ebu Hanife.

Posjete sejar-vaiza nastavljene su u narednim danima obilaskom medžlisa i džemata u Limskoj dolini.

Muftija Dudić održao hutbu u Musafir džamiji u Sjenici

Predsjednik Mešihata Islamske zajedni-

ce, muftija sandžački dr. Mevlud-ef. Dudić, 06.03.2026. godine, održao je treću ramazansku hutbu i predvodio džuma namaz u sjeničkoj Musafir džamiji.

Hutba koju je kazivao bila je posvećena fadiletima i ibadetima u drugoj polovini mjeseca Ramazana, u kojoj su dva odabrana mubarek dana i noći – Dan bitke na Bedru i Lejletu-l-Kadr.

Tim povodom, kazao je da svaki vjernik i svako vrijeme ima svoj Bedr, koji je bio Dan furkana – razgraničenja dobra od zla i trajni je podsjetnik na zavjete koje smo dali, da ćemo ostati vjerni principima islama ako želimo uspjeti na ličnom, porodičnom i svakom drugom planu.

Govoreći o obavezama vjernika u mubarek mjesecu, predsjednik Mešihata je kazao: „Iskoristimo svaki preostali trenutak Ramazana da svoj nijet iščistimo, da što više dobra učinimo, da se Milostivom Gospodaru iskrenom pokornošću približimo. Da što više stranica Kur'ana proučimo, ali i njegovih poruka u svojim životima primijenimo. Da što više sadake podijelimo i na taj način se svojih grijeha oslobodimo i srdžbe Gospodara zaštitimo. Da svoj post sadakatu-l-fitrom kroz Bejtu-l-mal na blokovima Islamske zajednice ispravno očistimo. Da naš imetak od propasti osiguramo i zekatom oplemenimo, kojeg ćemo propisno i potpuno izvršiti. Da se Gospodaru skrušenom dovom i suznim okom obratimo, tražeći sreću, pomoć i spas za sebe, svoje porodice, naš ummet i sve dobre ljude širom svijeta.“

Muftija sarajevski održao hutbu u Priboju

Dana 06.03.2026. godine, muftija sarajevski dr. Nedžad-ef. Grabus, tokom posjete Islamskoj zajednici u Srbiji sa svojim saradnicima, kazivao je hutbu i predvodio džuma namaz u glavnoj Hasan-aginoj džamiji u Medžlisu IZ-e Priboj govoreći o porukama Bedra u savremenom kontekstu.

Prije džume posjetio je pribojskog glavnog imama dr. Harun-ef. Eminagića gdje su uz bratski muhabet i razmjenu hedija razgovarali o izazovima pribojskih muslimana, kao i o radnoj vijesti o kupovini lokacije za džamiju u Novom gradu.

Muftija Dudić na iftaru i teravijama u Pljevljima

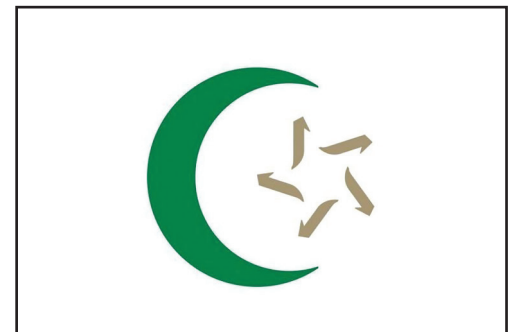

Predsjednik Mešihata Islamske zajednice, muftija sandžački dr. Mevlud-ef. Dudić, 06.03.2026. godine, prisustvovala je iftaru u Pljevljima, nakon čega je klanjao teraviju u Husein-pašinoj džamiji.

Poslije jacije namaza, obratio se prisutnim džematlijama kojima je govorio o vrijednosti Lejletu-l-Bedra, istakavši da kao vjernici imamo svoj Bedr, borbu sa sopstvenim iskušenjima u vremenu punom izazova, gdje nam je prioritet očuvanje porodice, džemata i džamije, jačanjem sopstvenog imana i čvrste vjere u Allaha dž.š.

Podsjetio je da nam je ostalo manje od polovine mjeseca Ramazana, te da mubarek dane pred nama trebamo provesti u intenzivnoj pokornosti Uzvišenom Stvoritelju, pripremajući se za najodabraniju noć – Lejletu-l-Kadr i Ramazanski bajram kao krunu našeg ibadeta.

Bejtu-l-mal jedina adresa za ispravan zekat i sadekat-l-fitr

Na temelju ovlasti iz Murasele, koja proizlazi iz Menšure, te službenih obaveza iz zakletve da ću dužnost muftije i predsjednika Mešihata obavljati „savjesno i odgovorno“, pred Bogom i pred ljudima, objavljujem i obavezujem sve muderrise, imame, hatibe, muallime i muallime, koji imaju ovlaštenje da tumače islam i predstavljaju Islamsku zajednicu, da u svakoj prilici, a posebno imami iz mihraba i hatibi petkom sa minbera, jasno i nedvosmisleno prenesu fetvu da su blok-priznanice Mešihata Islamske zajednice jedini ispravni dokaz za uplatu zekata i sadekat-l-fitra, te da je fond Bejtu-l-mal Islamske zajednice jedino ispravno mjesto za izdvajanje zekata i davanje sadekat-l-fitra, kao i da postupaju prema njoj.

Svjesno kršenje donijete fetve o ubiranju zekata i sadekat-l-fitra od bilo koga ravno je svjesnom kršenju i zanemarivanju trećeg stuba islama i nepoštivanje značenja i značaja akide i Šerijata.

Braćo i sestre, pred nama su teška iskušenja i veliki izazovi za očuvanje i razvoj našeg vjerskog, kulturnog i nacionalnog identiteta i

zato je lična obaveza da svaki musliman i muslimanka sudjeluju u tome, kako bi Zajednica uvijek bila spremna i sposobna da pomogne onome kome je pomoć potrebna - siromašnim, nemoćnim, našim odgojno-obrazovnim i humanitarnim ustanovama: Medresi, Reudi, Islamskom fakultetu, Školi Kur'ana Časnog, CHR Hajrat i vakufskim kuhinjama, za napredak i jačanje naših džamata i džamija na cijelom prostoru Islamske zajednice.

U zajedništvu je snaga i Allahova pomoć. Zajedno smo sretniji i uspješniji u svim borba- ma za opstanak u svojoj vjeri i na našoj zemlji.

Stoga, braćo i sestre, budimo jedno tijelo i jedna duša ujedinjeni u Islamskoj zajednici i ne dozvolimo da nam se dragocjena energija rasipa. Islamska zajednica je emanet naših predaka kojeg ne smijemo iznevjeriti.

Ona je sigurni bedem u očuvanju naše vjere, slobode i prosperiteta na našim prostorima, te stoga mora biti dovoljno jaka da se bori i zaštiti interese svih svojih pripadnika i ljudi dobre volje sa kojima dijelimo životni prostor.

Predsjednik Mešihata IZ-e u Srbiji
Muftija sandžački dr. Mevlud-ef. Dudić

Muftija Dudić primio delegaciju Muftijstva Dagestana

Dana 08.03.2026. godine, predsjednik Mešihata Islamske zajednice, muftija sandžački dr. Mevlud-ef. Dudić primio je delegaciju Muftijstva Dagestana predvođenu predsjedavajućim Muftijstva, Muradom Ismailovim, u kojoj je, između ostalih, bio i zamjenik ministra sporta Republike Dagestan, olimpijski prvak u boksu, Gaidarbek Gaidarbekov.

Tom prilikom, muftija Dudić je goste upoznao sa stanjem muslimana u državi u kojoj žive, kao i mogućnostima povezivanja i saradnje dvije islamske zajednice.

Ismailov je također govorio o položaju pripadnika islama u Dagestanu, kojih ima tri miliona i još toliko u ostatku Ruske Federacije, kazavši da u Dagestanu ima 3.500 džamija.

Muftijstvo Dagestana upriličilo iftar u Novom Pazaru

U Novom Pazaru je, 08.03.2026. godine, upriličen iftar pod pokroviteljstvom Muftijstva Republike Dagestan, koju je predvodio predsjedavajući Muftijstva Murad Ismailov. U delegaciji je, između ostalih, bio i zamjenik ministra sporta Republike Dagestan i olimpijski prvak u boksu Gaidarbek Gaidarbekov.

Tim povodom, gosti iz Dagestana priredili su iftar za rukovodstvo i uposlenike Mešihata, kao i za predstavnike ustanova i službi Islamske zajednice.

Prije samog iftara delegacija iz Dagestana izvela je prigodan vjerski program, tokom

kojeg su učeni odlomci iz Kur'ana, kao i ilahije i kaside, čime je dodatno upotpunjena ramazanska atmosfera i duhovni značaj ovog susreta.

Nakon iftara prisutnima se obratio zamjenik predsjednika Mešihata dr. Rešad-ef. Plojović, koji je predstavio goste iz Dagestana i izrazio zadovoljstvo njihovom posjetom, ističući da ovakvi susreti doprinose jačanju veza među muslimanima i razmjeni iskustava između islamskih institucija.

Predsjednik Mešihata, muftija sandžački dr. Mevlud-ef. Dudić u svom obraćanju zahvalio je gostima na dolasku i bratskom odnosu prema muslimanima u Sandžaku.

„Ramazan je mjesec koji nas podsjeća na važnost zajedništva, solidarnosti i međusobnog razumijevanja. Posjeta naše braće iz Dagestana predstavlja potvrdu da su veze među muslimanima snažne bez obzira na geografske udaljenosti“, kazao je muftija Dudić, dodajući da Islamska zajednica ostaje posvećena jačanju saradnje sa islamskim institucijama širom svijeta.

Predsjedavajući Muftijstva Dagestana Murad Ismailov zahvalio je na srdačnom prijemu i naglasio da su muslimani Dagestana i Sandžaka povezani zajedničkim vrijednostima i vjerom.

„Za nas je velika čast da u mjesecu Ramazanu budemo među našom braćom u Sandžaku. Ovakvi susreti učvršćuju naše veze i podsjećaju nas da smo dio jedne velike zajednice – ummeta“, poručio je Ismailov.

Tom prilikom, Ismailov je, u znak poštovanja i prijateljstva, muftiji Dudiću uručio tradicionalnu dagestansku ahmediju (kapu) koju ulema u Dagestanu nosi kroz vjekove, kao simbol učenosti, dostojanstva i kontinuiteta islamske tradicije.

Zamjenik ministra sporta Republike Dagestan i olimpijski šampion u boksu Gaidarbekov istakao je da sport i vjera imaju važnu ulogu u izgradnji zdravog i moralnog društva.

„Sport uči disciplini, poštovanju i ustrajnosti – vrijednostima koje su duboko povezane i sa islamskim učenjem. Drago mi je što sam večeras među vama i što imamo priliku da jačamo prijateljske i bratske odnose“, kazao je Gaidarbekov.

Susret je protekao u bratskoj i prijateljskoj atmosferi, uz izraženu želju za nastavkom saradnje i budućim susretima između predstavnika Islamske zajednice u Srbiji i Muftijstva Dagestana.

Nakon iftara zajednički su obavili teravijah namaz u Altun alem džamiji, a zatim nastavili druženje u Starom mektebu pomenute džamije.

Upriličen iftar čelnika islamskih zajednica u Crnoj Gori i Srbiji

Dana 09.03.2026. godine, reis Mešihata IZ-e u Crnoj Gori, Rifat-ef. Fejzić, upriličio je iftar u Rožajama, kojem su prisustvovala delegacije dvije islamske zajednice: Mešihata IZ-e u Srbiji predvođene predsjednikom Mešihata, muftijom sandžačkim dr. Mevlud-ef. Dudićem sa saradnicima, te većina članova Mešihata IZ-e u Crnoj Gori.

Pomenuti iftar predstavlja još jedan korak u nizu jačanja odnosa između bratskih zajednica, te razmjene iskustava u različitim segmentima djelovanja zajednica.

Domaćin iftara, reis Mešihata u Crnoj Gori, Rifat-ef. Fejzić, naglasio je da je iftar upriličen u veoma osjetljivom momentu kroz koji prolazi ummet, a koji zahtijeva dodatnu svijest i odgovornost svih njegovih članova, posebno onih koji dijele zajednički životni prostor i slične izazove, kako bi očuvali ostvarene rezultate i unaprijedili rad, u cilju općeg interesa vjere i pripadnika islamskih zajednica.

Predsjednik Mešihata IZ-e u Srbiji, muftija dr. Mevlud-ef. Dudić zahvalio je domaćinu na organizaciji iftara i svim članovima delegacije Islamske zajednice u Crnoj Gori, ističući da predstavlja vrijedan trenutak susreta, međusobnog uvažavanja i jačanja bratskih veza među muslimanima u regionu, nastavak dijaloga i zajedničkog djelovanja u cilju ostvarivanja općeg dobra, kao i da je potvrda opredijeljenosti za međusobnu podršku i zajednički rad na očuvanju vrijednosti koje povezuju naše zajednice.

Nakon iftara članovi delegacije Mešihata IZ-e u Srbiji u pratnji domaćina – imamā Rožajskog medžlisa, imali su priliku obaviti jaciju i teravijah namaz, te održati vaznu nasihat u nekoliko džamija na teritoriji Medžlisa.

Predsjednik Mešihata prisustvovao podjeli humanitarnih paketa CHR Hajrat

Pod pokroviteljstvom Mešihata Islamske zajednice, Centar za humanitarni rad Hajrat realizira podjelu humanitarnih paketa na području Novog Pazara. Podjeli paketa, 10. marta 2026. godine, tj. 20. dana Ramazana, na Dan Fetha – oslobođenja Meke, prisustvovali su predsjednik Mešihata Islamske zajednice, muftija sandžački dr.

Mevlud-ef. Dudić, direktor CHR Hajrat Mirsad-ef. Bećirović, pomoćnik direktora Hajrata Zuhdija-ef. Zukorlić, glavni imam Medžlisa IZ-e Novi Pazar dr. Enver-ef. Gicić, kao i predsjednik Novopazarskog medžlisa Enes-ef. Ibrović.

Predsjednik Mešihata muftija Dudić naglasio je da humanitarni rad zauzima posebno mjesto u djelovanju Islamske zajednice, ističući da briga o čovjeku u potrebi predstavlja jednu od temeljnih vrijednosti vjere. „Sve ono što radimo posredstvom CHR Hajrat za nas je misija od posebnog značaja, jer želimo da budemo na usluzi svim muftačnim ljudima. Ovo za nas nije promocija, već nešto što želimo da bude primljeno kod Allaha dž.š. Ovaj događaj, odnosno podjela namirnica za najugroženije na prostoru Novog Pazara, nastavak je onoga što smo prethodnih dana činili i što ćemo činiti i u drugim mjestima na prostoru čitave Islamske zajednice, od Priboja do Subotice. Danas želimo da obradujemo 200 porodica. Do današnjeg dana, u toku mjeseca Ramazana, podijelili smo preko 40.000 obroka muftačnima. Ova zajednica neće dozvoliti da ima siromašnih i gladnih ljudi. Zajednica je uvijek bila na usluzi vjernicima, tako je bilo kroz povijest i tako će i ostati“, kazao je muftija Dudić.

„Čuvajte se stand-up (stend-ap) komičara, promoteri i promotera koji po ulicama i na društvenim mrežama zloupotrebljavaju tuđu muku i varaju narod, a posebno zloupotrebljavaju akciju zekata, kao temeljnog propisa islama, te sadekatu-l-fitra, propisa od kojeg zavisi ispravnost posta, a koji su ibadeti institucionalnog karaktera gdje je jedino Islamska zajednica ovlaštena kao *ulul emr* za njihovo organizirano sakupljanje“ – istakao je predsjednik Mešihata.

Delegacija Mešihata na iftaru u Orizaru

Dana 10.03.2026. godine, delegacija Mešihata Islamske zajednice predvođena zamjenikom predsjednika dr. Rešad-ef. Plojovićem u pratnji dekana FIS-a dr. Enver-ef. Omerovića posjetila je Bošnjake u džematu Orizara – S. Makedonija i tom prilikom prisustvovala velikom džematskom iftaru koji je upriličen na platou ispred džamije, koji je okupio preko 300 džematlija, a potom jaciji

i teravih namazu.

Posjeta ovom džematu upriličena je u znak zahvalnosti na podršci koju Bošnjaci ovih prostora pružaju Islamskoj zajednici i njenim odgojno-obrazovnim i humanitarnim ustanovama, ali i očuvanja iskrenog prijateljstva i veza uspostavljenih u periodu rah. muftije Muamer-ef. Zukorlića.

U ime domaćina prisutnima se obratio Enver Kartalović, predsjednik džemata, koji je izrazio zahvalnost delegaciji Mešihata na zija-retu u mubarek Ramazanu, naglasivši da ovaj džemat pamti i poštuje ono što je rah. Muftija učinio i pažnju koju je pružio Bošnjacima ovog prostora.

Dr. Rešad-ef. Plojović prisutnima je prenio selame predsjednika Mešihata i sandžačke uleme, uz zahvalnost na bratskom gostoprimstvu i velikom odazivu iftaru. Istakao je da je ovo jedna u nizu ramazanskih posjeta koje se realiziraju sa ciljem održavanja i jačanja bratskih veza među Bošnjacima regije, ali i čuvanja pamćenja na sve ono što su Bošnjaci kao narod prošli kroz svoju skoriju ili dalju historiju. Naglasio je da posebno poštuje Orizarce, jer je kao član delegacije koju je predvodio rah. Muftija prilikom posjete 2015. godine svjedočio stepenu poštovanja prema njemu, ali i zbog činjenice da je i danas među njima puno onih koji brinu o Sandžaku kao svojoj rodnoj grudi i odazivaju se svim akcijama koje Islamska zajednica pokreće.

Prije teravih namaza, vazu nasihat održao je dr. Enver-ef. Omerović, a nakon namaza druženje i muhabet sa džematlijama nastavljeno je u prostorijama udruženja „Glas Orizara“.

Muftija Dudić primio ministarku Milicu Đurđević Stamenkovski

Predsjednik Mešihata Islamske zajednice, muftija sandžački dr. Mevlud-ef. Dudić sa saradnicima, 11.03.2026. godine, primio je ministarku za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja u Vladi R. Srbije, Milicu Đurđević Stamenkovski, koja je prije posjete Mešihatu sa domaćinima obišla Vakufsku kuhinju Centra za humanitarni rad Hajrat i prisustvovala podjeli iftara korisnicima kuhinje.

Prilikom prijema, predsjednik Mešihata izrazio je dobrodošlicu ministarki Stamenkovski i upoznao je sa aktivnostima CHR Hajrat u prethodnih 17 godina, s posebnim naglaskom na sedam vakufskih kuhinja i stipendiranju 250 jetima, istakavši da ove i mnoge druge humane akcije za Islamsku zajednicu nisu promocija već misija u kriznim vremenima, a naročito u danima mjeseca Ramazana kada se dobrotvorne aktivnosti intenziviraju na cijelom prostoru Islamske zajednice.

Ministarka je izrazila zadovoljstvo prvom posjetom Mešihatu, čije aktivnosti je njeno Ministarstvo još ranije prepoznalo i, kako je kazala, u njenom mandatu će biti nastavlje-

na saradnja i podrška projektima CHR Hajrat, posebno radu vakufskih kuhinja, uz prijedlog da ova humanitarna ustanova Islamske zajednice, pored široke lepeze pomoći koju pruža socijalno ugroženim kategorijama, razmisli o uvođenju novih oblika djelovanja, kao što je pružanje neophodne zdravstveno-higijenske pomoći licima koja to sebi ne mogu priuštiti, na čemu se može partnerski djelovati ili dobiti značajna podrška Ministarstva za socijalna pitanja.

Nakon sastanka, domaćin i gošća dali su zajedničku izjavu za medije, a zatim prisustvovali iftaru u Gerontološkom centru u Novom Pazaru, sa korisnicima usluga ovog centra, upravom i uposlenicima.

Predsjednik Mešihata na iftaru u Somboru

Dana 12.03.2026. godine, pod pokroviteljstvom predsjednika Mešihata, muftije sandžačkog dr. Mevlud-ef. Dudića, organiziran je iftar u Somboru. Pored velikog broja džematliki i džematlija iz Sombora i Subotice, iftaru su prisustvovali i gradonačelnik grada Sombora g. Antonio Ratković sa delegacijom, kao i načelnik policije g. Staša Kovačević sa saradnicima.

U ime domaćina, na početku se obratio koordinator Muftijstva beogradsko-novosadskog Nedžad-ef. Hasanović, koji se je zahvalio svima na prisustvu, a posebno rukovodstvu Grada, kao i muftiji Dudiću, koji je i pored velike zauzetosti našao vremena za najmlađi džemat u Zajednici i bude pokrovitelj ovog nesvakidašnjeg iftara.

Sombor je grad raznolikosti, simbol suživota i poštivanja. Prošla godina bila je berićetna za ovaj džemat i cijelu Zajednicu, jer sve ono što se dogovorilo sa Gradskom upravom – realizirano je. Obezbjedena je parcela za muslimansko groblje, Islamska zajednica u Somboru uvrštena je sa ostalim vjerskim zajednicama na spisak godišnjih subvencija za određene projekte, a ono što je najvažnije – kupljen je objekat na četiri ara placa, koji je uvakufljen i u toku je adaptacija i prilagođavanje namjeni za prelijepi mesdžid.

Načelnik policije je u svom obraćanju naglasio da su muslimani u Somboru integrisani dio društva i da sporadični primjeri provokacija nisu motivirani vjerskom mržnjom, već neznanjem i nepoznavanjem različitosti, ali će i najmanji ekces usmjeren protiv bilo kog čovjeka biti jednako tretiran i adekvatno sankcioniran, tako da muslimani u Somboru mogu mirno i spokojno da se osjećaju.

Gradonačelnik Ratković zahvalio se na pozivu za iftar i izrazio zadovoljstvo što su ispoštovani dogovori sa Islamskom zajednicom, te naglasio da postoji izuzetna saradnja sa predstavnicima džemata Sombor i da je uprava Grada na raspolaganju za sve što Zajednica smatra da se može i treba pomoći.

U svom nadahnutom obraćanju, muftija

Dudić uputio je niz korisnih savjeta, prije svega džematlijama, naglasivši da je najbolji musliman onaj koji koristi ljudima i koji poziva na dobro, a odvraća od zla. Hoćemo muslimane koji grade, a ne ruše i koji vole, a ne mrze, muslimane na koje će biti ponosan svaki Somborac.

Predsjednik Mešihata zahvalio se upravi Grada Sombora i naglasio da, u ovim turbulentnim vremenima, u kojima bukne ratovi na nekoliko žarišta, od vitalnog je značaja pronositi suživot, međusobno poštovanje i uvažavanje te očuvati mir i stabilnost.

Činjenica da 21 nacija živi u Somboru i da je on, kako je istakao gradonačelnik, najpoželjniji grad za život, prema najnovijim istraživanjima, zapravo potvrda kur'anskog ajeta u kojem Uzvišeni kaže da stvara ljude od muškarca i žene i da ih je podijelio na narode i plemena da bi se međusobno upoznavali, a da je najplemenitiji onaj koji je najviše svjestan Boga Dragog.

Na kraju je dovu proučio imam džemata Sombor, Abdulkadir Džewher.

Muftija Dudić održao hutbu u Subotici

Posljednju, četvrtu džumansku hutbu u ovom mjesecu Ramazanu, predsjednik Mešihata Islamske zajednice, muftija sandžački dr. Mevlud-ef. Dudić, 13.03.2026. godine, održao je u Muhadžir džamiji u Subotici, koju je posvetio odabranoj noći Lejletu-l-Kadr, te obaveznim materijalnim izdvajanjima iz imetka vjernika.

Govoreći o odabranoj noći, koju tražimo u zadnjoj trećini mubarek mjeseca, kazao je: „U neparnim noćima ovog dijela Ramazana skrivena je Kadarska noć, vrjednija od hiljadu mje-

seci. Noć u kojoj je počela objava Kur'ani Kerima, koji je lijek, milost i uputa čovječanstvu do Sudnjega dana. Noć odredbe, u kojoj Plemeniti Gospodar određuje sudbinu nama i svemu što je stvorio za narednu godinu. U kojoj, po Allahovoj odredbi, silaze meleki, a među njima i Džibril, svjedočeći našem ibadetu u našim domovima i džamijama, kroz koji pokazujemo našu ljubav prema Uzvišenom Gospodaru.“

Muftija Dudić također je podsjetio na argumente obaveznosti novčanih izdvajanja vjernika u fond Bejtu-l-mal, između ostalog, rekavši: „Na temelju jasnog imperativa Kur'ana, Poslanikovog sunneta, prakse hulefai rašidina i uleme iz najbolje generacije muslimana, jasno je da je islamska vlast, odnosno organizirana Islamska zajednica na određenom prostoru, jedina nadležna da sprovodi akciju ubiranja zekata i određuje prioritete prilikom raspodjele prikupljenih sredstava. Oživljavanjem izvorne prakse institucionalnog prikupljanja i distribucije zekata i sadekatu-l-fitra, mi kao narod i Islamska zajednica kojoj pripadamo ostvarili smo velike uspjehe i rezultate, kako na vjerskom, kulturnom, tako i na odgojno-obrazovnom i humanitarnom polju.“

Džuma namaz predvodio je koordinator Muftijstva beogradsko-novosadskog Nedžad-ef. Hasanović.

Predsjednik Mešihata priredio iftar u Subotici

Dana 13.03.2026. godine, u organizaciji Muftijstva novosadskog i Medžlisa IZ-e Subotica, a pod pokroviteljstvom predsjednika Mešihata IZ-e u Srbiji, muftije sandžačkog dr. Muvlud-ef. Dudića, upričinen je iftar u restoranu hotela Royal u Subotici, vlasnika i ljubaznog domaćina Šabana Mehmedovića.

Iftaru je pored delegacije Mešihata, te džematlija Muhadžir džamije i subotičkih privrednika, prisustvovala i delegacija Grada Subotice na čelu sa zamjenikom gradonačelnika, g. Srđanom Samardžićem.

Na početku svečanog dijela, prisutnim postaćima i gostima obratio se koordinator Muftijstava beogradsko-novosadskog, Nedžad-ef. Hasanović, koji je poselamio i pozdravio prisutne, te im se zahvalio na dolasku.

„Ovo su blagoslovljeni momenti kada kod

svakog muslimana dolaze do izražaja dvije bitne komponente - duhovna i socijalna. Duhovna, jer smo pobijedili prokletog šejtana i svoj nefis te ispostili još jedan dan, pa nas Gospodar u iftarskom vaktu nagrađuje primanjem naših dova. Socijalna, jer suosjećamo sa svim gladnima u svijetu i molimo Gospodara da ih opskrbi, da utihnu ratna žarišta i da mir zavlada svijetom“ - istakao je efendija Hasanović.

G-din Srđan Samardžić prenio je pozdrave gradonačelnika Sombora i zahvalio se na pozivu za iftar, na koji se uvijek rado odazove i prelijepo osjeća. „Muslimani u Subotici naši su ravnopravni građani i uvijek ćemo se truditi da kroz Gradsku upravu prožimamo istinske ljudske i moralne vrijednosti, te vrijednosti međusobnog poštivanja i suživota“ - naglasio je g. Samardžić.

U svom nadahnutom i jezgrovitom obraćanju, muftija Dudić je u svojstvu domaćina i pokrovitelja ovog iftara zahvalio svim prisutnim, a posebno delegaciji Gradske uprave. Uputio je zahvalnost i vlasniku hotela Royal, njegovoj porodici i cijelom osoblju na gostoprimstvu.

Muftija Dudić uputio je vrijedne savjete džematlijama Muhadžir džamije, istakavši da nas naši ibadeti - post, namaz, zekat i sadekatu-l-fitr moraju mijenjati nabolje, da budemo dobri ljudi, da pomazemo jedni drugima i uvijek budemo korisni članovi cijele zajednice. Onaj od čijih ruku i jezika nisu sačuvani ostali ljudi, nije na ispravan način razumio vjeru, kazao je predsjednik Mešihata.

Muftija Dudić je na kraju uručio prigodnu hediju zamjeniku gradonačelnika.

Iftaru je prisustvovala i predsjednik Medžlisa IZ-e Subotica, Ibazer Uzairi, kao i porodica iz Gaze - Palestine, koji su bili posebni gosti na ovom prelijepom skupu.

POLIKLINIKA I LABORATORIJA
Dr Suljović

VAŠE ZDRAVLJE,
NAŠ PRIORITET.

020 311 055
066 311 055

RAMAZANSKE AKCIJE

Post i sadaka zajedno, jedan su od povoda ulaska u Džennet. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: „U Džennetu, zaista, imaju odaje čija se spoljašnjost vidi iz njene unutrašnjosti i njena unutrašnjost iz njene spoljašnjosti.“ Ustao je pustinjak i upitao: „O Allahov Poslaniče, kome one pripadaju“, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: „Onome koji bude govorio lijep govor, dijelio hranu, učestalo postio i klanjao noću dok ljudi spavaju.“

CHR Hajrat je osnovan sa namjerom da u Sandžaku bude što manje muftaćnih, što je i glavna intencija. Nažalost, suočeni smo sa realnom slikom koja nimalo nije lahka. Kod nas u našem komšiluku, u našoj rodbini, kod naših prijatelja vrlo često susrecemo neimaštinu i težak život. Nekada samostalno možemo djelovati i ispuniti potrebe muftaćnih, ali to nije trajno rješenje. Način na koji živimo, teška finansijska situacija i sve veća skupoća diktira svoj tempo. Stoga je Hajrat organizacija koja nastoji da bude brana krizi i da pruži utočište tamo gdje je potrebno.

Specifičnost mubarek Ramazana ogleda se i u tome što se u ovom mjesecu mnogo češće prisjećamo onih koji ne mogu sebi priuštiti iftar i sufur. Ljudi su u ovom mjesecu mnogo darežljiviji nego u ostalim mjesecima, pa su i akcije mnogo veće.

I ovog Ramazana Hajrat organizira akciju podjele iftara muftaćnima u vakufskim kuhinjama koje se nalaze u Novom Pazaru, Tutinu, Sjenici, Novoj Varoši, Priboju, Prijepolju i Brodarevu, a gdje se svakodnevno dijeli preko 2000 iftara. Tamo, posebno u ruralnim sredinama, gdje postaci ne mogu doći i uzeti sebi iftar, volonteri i koordinatori Hajrata vrše podjelu humanitarnih paketa, sve sa ciljem da svaki postac može imati iftar i sufur.

Imam Šafija rekao je: „Volim da osoba bude dodatno darežljiva u Ramazanu, uzimajući u tome Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, za uzor, ali i zbog potrebe ljudi u Ramazanu, kao i zbog toga što su u ovom mjesecu mnogi od njih zauzeti postom i namazom, pa za privređivanje imaju manje vremena.“

Pored podjele iftara i humanitarnih paketa vrši se i podjela ogrijeva, kao i finansijska pomoć.

„Allah će se smilovati samo onim Svojim robovima koji su samilosni“ dovoljna je motivacija svakom pojedincu koji pomaže naše akcije, a nezaobilazan je i hadis Poslanika: „Ko nahrani postača ima nagradu kao i onaj koga je nahranio, s tim da se njemu ništa ne umanjuje od nagrade.“

DOBROČINSTVO KOJE OTKLANJA NEVOLJU

Posudio sam od jednog prijatelja dvije hiljade funti prošle godine. Svaki put kada bih pomislio da mu vratim dug, iskrsnula bi neka porodična potreba i odgađao sam, oslanjajući se na njegovo strpljenje. Danas me nazvao dok sam bio na poslu, izgovorio nekoliko teških riječi i na kraju rekao: „Novac želim da bude kod mene prije akšama, inače nemoj da se ljutiš na moju reakciju!“

Rekao sam mu: „Važi, ako Bog da, bit će na vrijeme“, ali sam spustio slušalicu dok mi se svijet doslovno smračio pred očima. U džepu sam imao samo hiljadu, a supruga me zamolila da kupim kuhinjske potrepštine koje su koštale više od toga.

Ipak, tuga nikada nije bila izlaz. Ponašao sam se s kolegama kao da se ništa ne dešava, čak sam s njima ručao, iako to inače ne radim. Ali tokom pauze nisam više mogao izdržati. Uzeo sam sendviče i izašao da jedem sam. Prišla mi je prosjakinja i rekla: „Daj nešto u ime Allaha.“

Odgovorio sam pomalo nervozno: „Allah ti olakšao.“ Bila je mlada i mogla je raditi. Ali nakon nekoliko koraka savjest mi je rekla: „I ti radiš, a dužan si. Ona traži u ime Allaha, ne za sebe. Zar je teško dati makar pet funti da joj popraviš dan?“

Vratio sam se i dao joj koliko sam mogao. Primijetio sam da više puta gleda u kesu sa sendvičima, pa sam je pitao je li jela. Rekla je: „Lagati te neću, nisam ništa od jutros.“

Rekao sam joj: „Meni je dovoljan jedan, uzmi druga dva.“ U početku je odbijala, ali sam insistirao, pa ih je uzela i otišla.

Dok sam jeo ugledao sam malo mače kako pije prljavu vodu iz lokve. Pomislio sam da mu donesem čistu vodu, pa sam odustao: „To je ulična mačka, navikla je.“ Onda mi savjest opet šapnu: „Žena je ušla u Vatru zbog mačke, a čovjek u Džennet zbog psa. Možda ti baš to bude uzrok olakšanja.“

Ustao sam, našao čistu posudu, napunio je vodom i stavio pred mače. Gledao sam dok se nije napilo, a onda sam nastavio dan i odjednom mi je srce bilo smireno, a svijet ponovo svijetao.

Kad sam došao kući, ispričao sam supruzi sve. Bez razmišljanja je skinula prsten i rekla: „Prodaj ga dok Allah ne da izlaz.“

Odbio sam, jer je zlato mnogim ženama najdraže. Rekla je: „Kad si me ženio dao si više nego što je iko tražio. Ko mene cijeni i ja njega cijenim.“ Srce mi je još više omekšalo.

Klanjao sam ikindiju, učio Kur'an i razmišljao koga da zamolim za pozajmicu, kad me nazvao nadređeni: „Ne brini, zovem s dobrim vijestima – plata je upravo legla, sedmicu ranije.“

Zahvalio sam mu, spustio slušalicu i pao na sedždu zahvalnosti.

Dok sam se spremao da podignem novac, zazvonio je telefon – bio je to moj prijatelj. Prije nego što je išta rekao, kazao sam: „Za pola sata novac je kod tebe.“

Nasmijao se i rekao: „Ne zovem zbog para, nego da ti se izvinim. Dug je pod tvojim nogama dok ti Allah ne olakša.“ Ispričao sam mu sve što se desilo, a on mi je rekao: „Zar se čudiš? Dobra djela štite od loše sudbine.“

Neka je salavat i selam na Allahovog Poslanika.

VJERNICI SE RADUJU RAMAZANU

Dani i noći mjeseca Ramazana najvredniji su trenuci kod Uzvišenog Allaha: naše disanje u njemu je tesbih i veličanje Gospodara, naše spavanje je ibadet, miris iz usta postača je Uzvišenom Allahu draži od mirisa miska, jer je posljedica pokornosti Gospodaru. Meleki, odabrana i bezgrješna bića, mole Allaha za oprost postačima i doista, kako nas obavještava Allahov Miljenik a.s.: „Najveći gubitnik je onaj ko bude lišen Allahovog oprosta i milosti u ovom veličanstvenom mjesecu.“

Hvala Allahu, Gospodaru svjetova, na nebrojanim blagodatima kojima nas neprestano časti. Hvala Njemu Uzvišenom što nas učini sljedbenicima Svog miljenika, našeg Poslanika i najljepšeg uzora, Muhammeda s.a.v.s., na kojeg donosimo iskrene salevate i selame, moleći Milostivog Gospodara da nam ne uskrati njegov šefa'at na Sudnjem danu.

Poštovana braćo, Uzvišeni Allah u Kur'anu kerimu kaže: „O vjernici, propisuje vam se post, kao što je bio propisan onima prije vas, da bi ste bili bogobojazni.“ (El-Bekare, 183)

Sa zahvalnošću Plemenitom Gospodaru i radošću dočekali smo mubarek Ramazan i evo smo u njegovom drugom, džumanskom danu, vrednijem od svih drugih dana ovog i svakog drugog mjeseca, jer se u njemu sastajemo u našim džamijama, odazivajući se na poziv našeg Gospodara, pokazujući pokornost Njemu Uzvišenom, svjedočeći snagu džemata i jačajući jedinstvo među nama.

Blagoslovljeni dani mubarek mjeseca, čiji je početak milost, sredina oprost, a kraj zaštita i spas od džehennemske patnje, nezaustavljivo će nastaviti svojim tokom i dovesti nas do kraja mjeseca i Bajrama, što treba svakoga od nas podsjetiti na našu prolaznost na ovome svijetu, te da sa svakim danom Ramazana kojeg ispratimo i naš život na ovome svijetu se skraćuje, to jest sve smo bliži susretu sa Melekom smrti, kojeg niko neće izbjeći, što nas treba motivirati da svaki novi dan svog života, a posebno svaki dan Ramazana, iskoristimo na najbolji način, kao da je naš posljednji Ramazan i posljednji dan života, čineći što više dobra u njemu i pripremajući se za susret sa našim Gospodarom.

Vjernici se raduju Ramazanu, jer je on posebna prilika da naše stanje popravimo, da se bremena naših grijeha oslobodimo, da našu vezu sa Gospodarom učvrstimo, da naše umorne duše ibadetom posta, namaza, zikra i učenjem Kur'ana osnažimo i napojimo. Ali isto tako Ramazan je prilika i da naše odnose u porodici i zajednici popravimo, da naše safove zbijemo, da rodbinske veze učvrstimo, da solidarnost jednih prema drugima djelom potvrdimo, da onima koji su muhtačni pomognemo, da gladnoga nahranimo, jetima obradujemo, da Allaha Uzvišenog molimo, istigfar činimo i sa podignutim rukama u dovi na blagodatima zahvaljujemo. Da od Njega oprost, uputu, pomoć, zaštitu, mir i sreću za sebe, svoju porodicu, sve koje volimo i cijeli naš umet i čovječanstvo zatražimo.

Dani i noći mjeseca Ramazana najvredniji su trenuci kod Uzvišenog Allaha: naše disanje u njemu je tesbih i veličanje Gospodara, naše spa-

vanje je ibadet, miris iz usta postača je Uzvišenom Allahu draži od mirisa miska, jer je posljedica pokornosti Gospodaru. Meleki, odabrana i bezgrješna bića, mole Allaha za oprost postačima i doista, kako nas obavještava Allahov Miljenik a.s.: „Najveći gubitnik je onaj ko bude lišen Allahovog oprosta i milosti u ovom veličanstvenom mjesecu.“

Poštovana braćo. Pored posta našeg tijela, to jest uzdržavanja od hrane, pića i udovoljavanja strastima, čuvajmo naše jezike, bilo u našoj direktnoj komunikaciji ili na društvenim mrežama, ne ezijetimo braću muslimane. Oborimo naše poglede i ne gledajmo niti slušajmo ono što je zabranjeno, jer Poslanik a.s. kaže da će mnogi postači, koji su se uzdržavali od hrane i pića, od svog posta imati samo glad i žeđ, zato što nisu vodili računa o svojim postupcima, to jest: šta govore, u šta gledaju i šta slušaju. Neka nas post podstakne da budemo bolji i neka se ovaj ibadet primijeti u našem ponašanju.

Poslanik a.s. nas obavještava da su džennetska vrata u Ramazanu otvorena, a vrata Džehennema zatvorena i da su šejtani okovani. Obecava svakome ko u ovom mubarek mjesecu olakša onima oko sebe, posebno onima kojima je pretpostavljen, da će Allah dž.š. njemu olakšati polaganje računa na Sudnjem danu. Obecava svakome ko se uzdrži od činjenja zla ljudima, da će ga poštediti Svoje srdžbe na dan susreta sa Njim, a onome ko poveća broj dobrovoljnih namaza, Allah će dati zaštitu od vatre.

Za sva naša dobra djela u Ramazanu imat ćemo uvećanu nagradu od 10 do 700 puta, a nagrada za post je veća i od toga, jer Uzvišeni u hadisi kudsiju kaže: „Post je Moj i Ja ću za njega posebnu nagradu dati“, a to je poruka svima nama da su Ramazan i post posebna prilika koju ne smijemo propustiti već je na najbolji način trebamo iskoristiti.

Poštovani vjernici, Ramazan je mjesec posta kojim čistimo naše tijelo, jačamo iman i približavamo se našem Gospodaru. Mjesec teravih namaza, kojim dodatno jačamo naše džemate i uljepšavamo naše džamije. Mjesec izdvajanja zekata, kojim čistimo naš imetak, te dobrovoljne sadake, kojom pomažemo onima oko nas kojima je pomoć potrebna, a sebi obezbjeđujemo milost i zaštitu Gospodara.

Ramazan je mjesec sadekatu-l-fitra, kojim čistimo naš post; zajedničkih iftara, koji okupljaju naše porodice, džemate i učvršćuju rodbinske veze. On je mjesec učenja Allahove Knjige – Kur'ana, koji je objavljen u ovom mubarek mjesecu i upućivanja dove, a dova je najjače oružje vjernika. Iskreni postač je osoba koja je najbliža svom Gospodaru i kako kaže Allahov Poslanik

a.s., njegova dova u vrijeme iftara se ne odbija.

Abdullah ibn Abbas r.a. je rekao: „Allahov Poslanik a.s. je bio najdarežljiviji među ljudima, a najdarežljiviji je bio u Ramazanu, kada se Džibril sastajao sa njim.“

Nastojmo da što više iftara za postače, posebno one slabog materijalnog stanja, priredimo te na taj način osmijeh na lice, sreću i radost u njihova srca unesemo.

Islamska zajednica i njen Centar za humanitarni rad Hajrat pozivaju nas da se uključimo u iftarsku akciju tokom Ramazana, koja se realizira posredstvom sedam vakufskih kuhinja u gradovima Sandžaka, čiji broj korisnika je oko 2000, ali i dijeljenjem iftarskih obroka na prostoru Muftijstva beogradsko-novosadskog. Učestvujući u akcijama Hajrata tokom cijele godine i mjeseca Ramazana podržavate i brojne druge aktivnosti koje se realiziraju, kao što je izgradnja kuća za ugrožene porodice. Tokom 16 godina svog djelovanja Hajrat je učestvovao u izgradnji preko 140 kuća za ugrožene. Svakog mjeseca materijalno pomaže oko 250 jetima u Sandžaku. Redovno sprovodi akcije pomoći u liječenju bolesnih, obezbjeđivanja ogrjeva muhtačnima i podjele stipendija za učenike i studente, ali i podjele humanitarnih paketa ugroženima, gdje će samo tokom ovog Ramazana biti podijeljeno preko 1000 paketa.

Cijenjena braćo. Dok u vrijeme iftara gasimo našu žeđ, ugasimo i vatru mržnje, zavisti i neprijateljstva među nama u našim srcima. Sjetimo se da nas je Allah Uzvišeni u Kur'anu braćom nazvao i kazao: „Doista su vjernici braća.“ Otklonimo od sebe sebičnost, škrtost i lošu narav. Budimo zahvalni na blagodatima, strpljivi u iskušenjima i odgovorni u čuvanju povjerenih emaneta, posebno emaneta: vjere, života i zdravlja, razuma, potomstva, imetka i naše Zajednice.

Gospodaru naš, budi zadovoljan nama. Daj nam snage i strpljenja da kroz obavljanje propisanih ibadeta Tebi pokorni budemo i približi nas Sebi.

Ukabuli naš post i dobročinstvo, naše namaze, zekat, učenje Kur'ana i dove. Oprosti nam grijeha i sačuvaj iskušenja koja ne možemo podnijeti. Zaštiti nas od bolesti, a onima koji su bolesni podari lijek.

Milostivi Allahu, smiluj se našim umrlima, olakšaj im boravak u kaburu, oprosti im grijeha i sve nas sastavi u Džennetu, sa Tvojim poslanicima, šehidima i dobrim muslimanima, a divno li su oni društvo.

Amin

Vjersko-prosvjetna služba

NE ZABORAVITI ZLOČIN U ŠTRPCIMA

Taj zločin, počinjen u vrijeme agresije i stradanja devedesetih, ostat će trajno otvorena rana na srcu našeg naroda. Pored spomenutog, ne smijemo zaboraviti ni druge zločine koji su činjeni u Limskoj dolini, niti sistematsko stradanje Bošnjaka širom Bosne i Hercegovine: progone, logore, silovanja, masovne grobnice, rušenje džamija i pokušaj da se izbriše jedan narod i jedna vjera.

Hvala Allahu, Gospodaru svjetova. Neka je salavat i selam na posljednjeg Allahovog poslanika, Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, njegovu časnu porodicu, ashabe i sve one koji ga slijede do Sudnjega dana.

Draga braćo, nalazimo se u 9. danu Ramazana – mjeseca posta, milosti, oprosta, sabura, pokajanja i povratka Uzvišenom Allahu.

Ramazana i post za muslimene ne znače samo odricanje od hrane i pića. Oni su svojevrsna škola za naše duše. To je mjesec u kojem učimo da obuzdamo svoje strasti, da očistimo svoje nijjete, da osjetimo bol i tugu gladnih i potlačenih, ali i da se približimo pravdi i istini.

Uzvišeni Allah poručuje u Kur'anu da nam je post propisan da bismo bili bogobojažni – da bismo razvili svijest o Allahu, ali i svijest o ljudima oko nas. Takvaluk nije samo individualna pobožnost, već je i moralna odgovornost prema braćimuslimanima i društvu u cjelini.

Zato, kada govorimo o Ramazanu, o njegovim ljepotama, darovima Uzvišenog u njemu, ne trebamo potiskivati u zaboravbolne stranice naše prošlosti. Ne smijemo zaboraviti zločin i otmicu u Štrpcima, koja se desila na današnji dan, u 6 danu mjeseca ramazana, 27. februara 1993. godine, kada je iz voza na relaciji Beograd–Bar oteto 19 nevinih ljudi, od kojih su 18 Bošnjaci, čiji posmrtni ostaci nisu ni do danas pronađeni, niti im je džena namaz obavljen.

Taj zločin, počinjen u vrijeme agresije i stradanja devedesetih, ostat će trajno otvorena rana na srcu našeg naroda. Pored spomenutog, ne smijemo zaboraviti ni druge zločine koji su činjeni u Limskoj dolini, niti sistematsko stradanje Bošnjaka širom Bosne i Hercegovine: progone, logore, silovanja, masovne grobnice, rušenje džamija i pokušaj da se izbriše jedan narod i jedna vjera.

Ta stradanja nisu samo historijski podaci – to su sudbine: porodice, majke bez sinova, djeca bez očeva. Kakva je veza između Ramazana i Štrbaca? Kakva je veza između posta i stradanja?

Poštovani vjernici, post nas uči da stanemo uz istinu, makar bila gorka. Uči nas da se suzdržimo od nepravde, ali i da ne budemo nijemi pred zločinom. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, učio nas je da, kada vidimo zlo, reagiramo: rukom, jezikom ili barem pokažemo

prezir srcem prema njemu.

Ramazana je mjesec kada preispitujemo sebe: koliko smo dobrijedni prema drugima i bliski Allahu dž.š., ali i jesmo li dovoljno glasni protiv nepravde? Jesmo li dovoljno osjetljivi na tuđu bol?

Da, post nas uči saburu, ali ne pasivnosti. Sabur je dostojanstvo u iskušenju, ali i ustrajnost u traženju pravde. Islamska zajednica, porodice žrtava iz Štrbaca i drugih mjesta pokazalisu sabur, ali i odlučnost da se istina sazna, da zločin ne bude zaboravljen.

Ramazana nas uči empatiji i solidarnosti. Zato kada pred iftar osjetimo glad, trebamo se sjetiti naše braće i sestara koji su gladovali u logorima, a i danas gladuju i umiru širom svijeta. Kada osjetimo žeđ, trebamo se sjetiti onih koji su u kolonama smrti ostajali bez vode i nade.

Kada na iftaru podignemo ruke u dovi, trebamo se sjetiti šehida, svih nevino ubijenih i moliti Allaha da im podari najljepše mjesto u Džennetu.

Ramazana nas uči i nečemu još važnijem: da ne smijemo dopustiti da nas mržnja pojede. Pravda – da. Istina – da. Sjećanje – obavezno. Ali kolektivna mržnja, osveta i nepravda prema drugima – to nije put vjernika. Vjernik se bori protiv zla, ali ne postaje zlo.

Poštovana braćo, naša obaveza je trostruka: Prvo – da pamtimo. Narod koji zaboravi svoju bol, rizikuje da mu se ona ponovi. Drugo – da odgajamo generacije u istini, vjeri i moralu. Treće – da gradimo društvo u kojem se zločin nikada i nikome neće ponoviti.

Govoreći o Ramazanu, govorimo o mjesecu čišćenja – tijela postom, duše tevbom, srca dovom, ali Ramazana nije potpun bez konkretnih djela koja potvrđuju našu vjeru. Zato je Uzvišeni Allah propisao da se post čisti sadekatom–I-fitrom, a imetak zekatom. Post nas uči suzdržavanju, ali i solidarnosti. Sadekatu–I-fitr nije samo simbolična obaveza; on je čišćenje našeg posta od manjkavosti. Kao što čistimo svoje tijelo od hrane, tako čistimo svoj post od sebičnosti. Zekat kao propispodsjeća nas da ništa što posjedujemo na ovom svijetu nije apsolutno naše. On je sistemska briga o Zajednici – da niko ne ostane zaboravljen, da siromašni, jetimi i ugroženi imaju oslonac. Kada se sjetimo zločina u Štrpcima, gdje su nevini ljudi izvedeni iz voza i ubijeni samo

zbog svog imena i vjere, i kada se prisjetimo stradanja Bošnjaka devedesetih, tada moramo imati na umu da je jedan od ciljeva zla bio da nas razbije, oslabi i učini nemoćnima.

Zločini se ne dešavaju samo zbog mržnje pojedinaca ili jedne strane, već i zbog slabosti sistema koji štiti dostojanstvo i prava ljudi na drugoj strani. Zato je jačanje Zajednice naša vjerska obaveza. Ramazana i post nas uče da budemo jaki iznutra, kao pojedinci. Zekat i sadekatom–I-fitr nas uče da budemo jaki izvana – kao sistem i organizirana zajednica.

U tom smislu, važnost jačanja Islamske zajednice nije pitanje administracije, nego pitanje opstanka vjere i identiteta na našim prostorima. Islamska zajednica je institucija koja sistemski brine o muslimanima i džematima od Priboja do Subotice, vakufima, mektebima, medresama, svim drugim odgojno-obrazovnim i humanitarnim ustanovama, ali i očuvanju našeg duhovnog i nacionalnog bića.

Kada izdvajamo zekat i sadekatom–I-fitr kroz organizirani sistem Zajednice, mi ne dajemo samo milostinju – mi gradimo instituciju koja čuva našu vjeru, koja obrazuje našu djecu, koja brine o siromašnima i koja čuva sjećanje na naše šehide i nevino ubijene. Pojedinaac može biti dobar i jak, ali samo jaka zajednica može biti trajna zaštita za narod.

Braćo i sestre, sjećanje na Štrpce i stradanja devedesetih trebaju nas podstaći da shvatimo da su sloboda ibadeta i identiteta blagodati za koje je plaćena visoka cijena da bi mi danas u njima uživali, koje se moraju čuvati, te da smo odgovorni jačati instituciju koja čuva našu vjeru i dostojanstvo.

Ako se samo sjećamo zločina, a ne gradimo sistem koji nas štiti – nismo razumjeli vjeru, niti izvukli pouku iz historije, a to nije dobro po nas i naše potomke.

Tim povodom, u znak čuvanja sjećanja na nevine žrtve i podizanja glasa za istinu i pravdu, danas će od 13 h u organizaciji Mešihata i Medžlisa IZ-e Prijepolje biti proučen Jasin šehidima u Ibrahim-pašinoj džamiji i dova kod Spomen obilježja na mostu u Šarampovu.

Molimo Allaha da primi naš post, očisti naš imetak, učvrsti i ojača našu Zajednicu, te podari milost šehidima i svim nevinim žrtvama. Amin

Vjersko-prosvjetna služba

POBJEDA NA BEDRU

Bedr nam poručuje: Snaga ummeta ne počiva samo na brojnosti, uticajnoj ekonomiji ili snažnoj politici, već na istinskom imanu, jedinstvu i oslanjanju na Allaha, što ne znači pasivnost, jer ashabi nisu sjedili i čekali čudo, već se su organizirali, savjetovali, planirali, izašli i borili se.

Hvala Allahu, Gospodaru svjetova, Koji je u mjesecu Ramazanu objavio Kur'an kao uputu ljudima. Neka je salavat i selam na našeg Poslanika Muhammeda a.s., njegovu časnu porodicu i ashabe, kao i na sve one koji slijede njegov sunnet.

Draga braćo

Nalazimo se u 16. danu Ramazana – mjesecu objave Kur'ana, iskrene bogobožnosti, sabura i dove. Pred nama je najvrjedniji dio ovog mubarek mjeseca: dani itikafa, Bedra, Fetha Mekke, kao i najvrjednija noć u godini, tj. Kadarska noć, u kojoj je Uzvišeni Allah objavio Kur'an i Kerim, kojeg je učinio uputom čovječanstvu do Sudnjeg dana. Sve to nas podstiče da preostale ramazanske dane iskoristimo u pojačanom ibadetu, kako bi bili sigurni da ćemo zaslužiti nagradu i blagodati koje su u njima skrivene.

Sutra je 17. dan Ramazana, koji nas iznova podsjeća na najveću pobjedu ovoga ummeta, koja se desila druge godine po Hidžri, kada se odigrala jedna od najvažnijih bitaka u historiji islama – Bitka na Bedru, jevmu-l-furkan – dan razgraničenja.

To nije bila samo vojna pobjeda, već pobjeda imana nad zabludom i širkom, sabura nad očajem i oslanjanja na Uzvišenog Allaha nad oslanjanjem na brojnost, snagu i materijalnu silu.

Iako je skupina muslimana koja se borila sa Poslanikom a.s. brojala malo više od 300 slabo naoružanih boraca, a neprijateljska vojska preko hiljadu dobro opremljenih vojnika, malobrojna skupina je Allahovom voljom pobijedila. Uzvišeni Allah nas obavještava u Kur'anu da je On pomogao vjernike na Bedru: „Allah vas je pomogao na Bedru, kada ste bili malobrojni. Zato se bojte Allaha, da biste bili zahvalni“ (Ali Imran 123) „To je Allah učinio da vas obraduje i da time pouzdanje u srca vaša ulije – a pobjeda dolazi samo od Allaha, Silnog i Mudrog.“ (Ali Imran, 126)

Danas, kada gledamo stanje u svijetu – ratove, razaranja, nepravdu nad slabima, krv koja se proljeva u različitim dijelovima svijeta, najčešće muslimanska, pitamo se: “Gdje je izlaz? Kako se suprotstaviti sili i kako promijeniti stanje nabolje?”

Bedr nam poručuje: Snaga ummeta ne počiva samo na brojnosti, uticajnoj ekonomiji ili snažnoj politici, već na istinskom imanu, jedinstvu i oslanjanju na Allaha, što ne znači pasivnost, jer ashabi nisu sjedili i čekali čudo,

već se su organizirali, savjetovali, planirali, izašli i borili se.

Na Bedru nije bilo podjela – ensarije i muhadžiri stajali su u istom saffu, kao jedno tijelo. Nije bilo pitanja porijekla, plemena, interesa. Danas je ummet razjedinjen: po naciji, mezhebu, politici i raznim interesima. I dok se sa jedne strane muslimani međusobno prepiru i dijele, njihovi neprijatelji djeluju organizirano i jedinstveno.

Od važnih poruka Bedra jeste da je jedinstvo muslimana i ummeta u cijelosti obaveza, koja na terenu podrazumijeva čuvanje od ogovaranja i sijanja razdora, izazivanja mržnje i podjela, ali istovremeno i kontinuiran rad u pravcu pomirenja, podrške pravdi i borbe protiv nepravde, bez obzira ko bio na drugoj strani.

Bitka na Bedru desila se u Ramazanu. To nam govori da post nije slabost, nego izvor snage. Ramazan, niti ibadet, ne paralizira vjernika – on ga čisti, jača njegov karakter i pouzdanje u Allaha, ali i odgaja.

Naš post treba da nas nauči samokontroli, zahvalnosti i strpljenju, teravija redu i disciplini, te da je snaga u džematu, a sadaka empatiji i solidarnosti sa onima koji danas na različitim dijelovima svijeta pate u ratovima i siromaštvu.

Na Bedru su muslimani jasno znali šta hoće i zašta se bore. Nisu se borili za teritoriju, nadmoć ili plijen, nego za pravo na vjeru, dostojanstvo i pravdu. Borba za pravdu mora biti čista, moralna i utemeljena na principima, među kojima su: ne opravdavati zlo koje se čini prema bilo ikome, govoriti istinu makar bila gorka i biti na strani potlačenih makar i dovom.

U Bedranskoj noći, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dugo je učio dovu, moleći Allaha za pomoć. A njen ključni dio je glasio: „Allahu moj! Ispuni mi obećanje Svoje. Allahu moj! Daruj mi ono što Si obećao! Ako ova skupina Tebi odanih robova bude uništena, Tebe neće imati ko obožavati na Zemlji.“

Draga braćo, kada danas gledamo slike razaranja i stradanja širom svijeta, možda se osjećamo nemoćno. Ali nemojmo misliti da je dova slabost, već je ona priznanje da je konačna moć u Allahovim rukama. Zato Uzvišenom Allahu upućujemo dove za mir i pravdu, za pomoć potlačenima, ali i za ličnu uputu, milost, oprost i popravljjanje, jer promjena svijeta počinje promjenom nas pojedinaca i naših poro-

dica.

Ključna poruka Bedra jeste da mala, ali iskrena skupina, uz Allahovu pomoć, može promijeniti tok historije, kao i da pobjeda dolazi uz iskrenost, sabur i jedinstvo, shodno riječima Uzvišenog: „Koliko su puta malobrojne skupine pobijedile mnogobrojne! A Allah je na strani izdržljivih.“ (Al-Bakara, 249)

Stoga, svako od nas mora znati da ako hoćemo bolje stanje u svijetu – moramo početi od sebe. Ako želimo pravdu – mi moramo biti pravedni. Ako želimo Allahovu pomoć i zaštitu – moramo biti od onih koji su Njemu Uzvišenom pokorni, koji su iskreni u ibadetu i u odnosu prema svojoj braći. Ako hoćemo lični i porodični prosperitet i opstanak na prostorima na kojima živimo, te uživanje u ljepoti vjere i svim blagodatima koje imamo, moramo odbaciti sebičnost i frakcionaštvo, a jačati jedinstvo i čuvati našu Zajednicu, kao krovnu instituciju koja nas okuplja, ujedinjuje i štiti.

Iskoristimo svaki preostali trenutak Ramazana da svoj nijet iščistimo, da što više dobra učinimo, da se Milostivom Gospodaru iskrenom pokornošću približimo. Da što više stranica Kur'ana proučimo, ali i njegovih poruka u svojim životima primijenimo. Da što više sadake podijelimo i na taj način se svojih grijeha oslobodimo i srdžbe Gospodara zaštitimo. Da svoj post sadakatu-l-fitrom ispravno očistimo. Da naš imetak od propasti osiguramo i zekatom oplemenimo, kojeg ćemo propisno i potpuno izvršiti, posredstvom Bejtu-l-mala Islamske zajednice. Da se Gospodaru skrušenom dovom i suznim okom obratimo, tražeći sreću i spas za sebe, svoje porodice, naš ummet i sve dobre ljude širom svijeta.

Allahu Uzvišeni, učvrsti nas na putu islama! Pomozi našoj ugroženoj braći i sestrama ma gdje bili! Sačuvaj nas od zla Tvojih i naših neprijatelja! Pomozi nam da sa lahkoćom ispostimo mubarek Ramazan i omili nam ibadete u njemu. Primi naše dove i očisti nas od grijeha! Smiluj se našim roditeljima i precima koji su nam prenijeli svjetlo Tvoga dina! Uputi našu djecu i potomke i učini ih prvcima ummeta i radostima naših očiju i srca! Budi nam Milostiv na Sudnjem danu i počasti nas u Džennetu društvom poslanika, iskrenih, šehida i dobrih ljudi! Amin

Vjersko-prosvjetna služba

ZEKAT – TEMELJ VJERE I STUB ZAJEDNICE

Hvala Milostivom Gospodaru, Koji ummet Svog Miljenika s.a.w.s. odlikova postom u mubarek Ramazanu, a postačima namijeni nagradu da u džennet uđu na posebna džennetska vrata. Hvala Ti, Uzvišeni Allahu, što nam darova Ramazan kao priliku da vezu sa Tobom kroz ibadete posta i namaza ojačamo, naše duše očistimo i svoje stanje popravimo.

Salevat i selam na našeg Poslanika, a.s. donosimo, čiji šefa'at očekujemo i Uzvišenog Allaha za njegovo društvo u džennetu molimo.

Poštovana braćo, prolazi i 23. dan ovog mubarek mjeseca, ovo je naša posljednja džuma u njemu, odbojavamo posljednje dane i sahatu šehri ramazana, idući u susret Bajramu, kojeg ćemo dočekati u naredni petak, inšaAllah.

U najvrjednijem smo dijelu Ramazana, u njegovoj zadnjoj trećini, koju je i sam Allahov Poslanik a.s. provodio u pojačanom ibadetu, budeći svoje ukućanje da i oni osjete slast noćnog ibadeta, ali i ispune uslov da dobiju obećanu nagradu Uzvišenog Allaha. U neparnim noćima ovog dijela Ramazana je skrivena i Kadarska noć, vrijednija od hiljadu mjeseci. Noć u kojoj je počela objava Kur'ani Kerima, koji je lijek, milost i uputa čovječanstvu do Sudnjega dana. Noć odredbe, u kojoj Plemeniti Gospodar određuje sudbinu nama i svemu što je stvorio za narednu godinu. U kojoj, po Allahovoj odredbi, silaze meleki, a među njima i Džibril, svjedočeci našem ibadetu u našim kućama i džamijama, kroz koji pokazujemo našu ljubav prema Uzvišenom Gospodaru. Najbolja i Allahu dž.š. najdraža dova, kako nas je poučio naš najbolji uzor i učitelj, Muhammed, a.s., kojom se u ovoj noći možemo obratiti našem Gospodaru, jesu riječi: „*Gospodaru moj, Ti si Onaj Koji oprašta, voliš opraštanje, pa oprost meni.*“

U danima koji su iza nas prisjetili smo se Fetaha – oslobođenja Mekke, ali i pobjede na Bedru, koji potvrđuju da je Uzvišeni Allah zbog hurmeta ovog mjeseca svojim iskrenim robovima darivao posebnu milost, pomoć i velike pobjede. Mnogi presudni događaji u historiji islama desili su se baš u Ramazanu, mjesecu posta, odricanja i strpljivosti, čistote vjerničkih srca, mjesecu naše unutrašnje borbe protiv vlastitih slabosti i strasti, mjesecu samoobraćuna i preispitivanja, solidarnosti sa slabima, nemoćnima i gladnima, mjesecu dove, sadake, istigfara i učenja Kur'ana, kao trajan dokaz i putokaz vjernicima. Neka nam Svevišnji Allah pomogne da sve ove mubarek događaje, Allahove darove i znakove pravilno shvatimo, razumijemo njihove poruku i slijedimo pravac ka kojem nas upućuju.

Cijenjeni vjernici. Ramazan je vrijeme izvršavanja najvažnijih ibadeta dini islama, kako onih tjelesnih tako i imovinskih. U Ramazanu obavljamo propisane namaze, uz teraviju i noćni namaz. U njemu se odričemo hrane, pića i udovoljavanja strastima, potvrđujući našu pokornost Uzvišenom Stvoritelju.

U ovom blagoslovljenom mjesecu, uz zahvalnost Plemenitom Gospodaru na darovanim blagodatima, zekat i sadekatu-l-fitr izdvajamo, čisteći naše imetke i post, očekujući da nam oni budu zalag kod Uzvišenog da naš post ukabuli, a našu imovinu sačuva, oplemeni i uveća. Allahov Poslanik a.s. je propisao sadekatu-l-fitr svakom pripadniku islama, te je njegovo izvršavanje vadžib – obaveza koju mora izvršiti staratelj porodice kako za sebe, tako i za sve svoje ukućane koje je dužan izdržavati, bez obzira na njihovu starosnu dob, u koliko posjeduje imetka da u danima bajrama sebi i svojim ukućanima obezbjedi neophodna sredstva za egzistenciju.

Kada je u pitanju obaveza izdvajanja zekata, Svevišnji Allah kaže, naređujući Svom Poslaniku a.s.: „*Uzmi iz imovine njihove zekat da ih njime očistiš i blagoslovljenim učiniš.*“ (Et-Tevba, 103)

Glavni smisao zekata jeste praktično iskazivanje zahvalnosti Allahu na blagodati imetka i potvrđivanje pripadnosti muslimanskoj zajednici. Ibadetom zekata duša vjernika liječi se od škrtosti, sebičnosti i pohlepe za prolaznim dunjalučkim dobrima, a imovina se njime čisti, štiti i uvećava.

Uzvišeni nam poručuje: „*I kada je Gospodar vaš objavio: „ako budete zahvalni, Ja ću vam sigurno još više dati, a budete li nezahvalni, Moja kazna će doista stroga biti.“* (Ibrahim – 7)

Poslanik a.s. je rekao: „*Kada izdvojiš zekat iz svog imetka, štitiš ga i odstranjuješ iz njega ono što je po tebe zlo u njemu.*“ (Hakim). Također je rekao: „*Osigurajte svoj imetak davanjem zekata.*“ (Ebu Davud)

Važno je naglasiti da je Allah dž.š. na preko 30 mjesta u Kur'anu spomenuo zekat, od čega na 28 mjesta zajedno sa namazom, što ukazuje na neraskidivu povezanost ova dva temelja dini islama.

S druge strane, Kur'an i Sunnet oštro upozoravaju one koji zapostavljaju zekat. U suri Et-Tevbe Svevišnji kaže: „*Onima koji zlato i srebro gomilaju i ne dijele ih na Allahovom putu – navijesti bolnu patnju. Na dan kada se ono u vatri džehennemskoj bude usijalo, pa se njime čela njihova i slabine njihove i leđa njihova budu žigosala. – Ovo je ono što ste za sebe zgrtali; iskusite zato kaznu za ono što ste gomilali.*“ (34-35)

Od Enesa ibn Malika prenosi se da je neki čovjek došao Poslaniku a.s. i rekao mu: „*O Božiji Poslanice, ja posjedujem veliki imetak, a imam brojnu porodicu i rodbinu, pa me uputi kako da postupam sa tom imovinom?*“ Poslanik s.a.v.s. je rekao: „*Izdvoji zekat iz tvog imetka jer se time on čisti. Pazi svoju rodbinu i ne zaboravi pravo siromašnog i komšije!*“ (Ahmed) U citiranom hadisu Poslanik a.s. je jasno razdvojio između obaveze izdvajanja zekata, i pomaganja rodbine i sirotinje putem dobrovoljne sadake.

Od momenta propisivanja zekata, druge godine po Hidžri, Allahov Poslanik a.s. je kao predvodnik zajednice muslimana, po Allahovoj jasnoj naredbi izraženoj u citiranom kur'anskom ajetu, preuzeo organizaciju prikupljanja zekata u Bejtul-mal (centralnu blagajnu), a potom vršio njegovu raspodjelu kategorijama korisnika, koje je Uzvišeni Allah odredio i spomenuo u 60. ajetu sure Et-Tevbe, čime je jasno pokazao da je prikupljanje i raspodjela zekata obaveza i pravo predvodnika organizirane zajednice, u čemu nije bilo razilaženja među prvim generacijama ummeta i njihovom ulemom.

Na važnost organiziranog prikupljanja zekata u Bejtul-mal ukazuje primjer prvog halife Ebu Bekra, koji je odlučno odbacio argumente nekih plemenskih prvaka nakon smrti Allahovog Poslanika a.s. da će se držati obaveze obavljanja namaza, ali ne i obaveze izdvajanja zekata u Bejtul-mal, jer je ta obaveza, prema njihovom shvatanju, bila vezana isključivo za Poslanika a.s. Odgovor pravednog halife Ebu Bekra, poznatog po blagosti, šokirao je mnoge, pa čak i čuog Omera r.a., jer je glasio: „*Tako mi Allaha, borit ću se protiv onoga ko napravi razliku između namaza i zekata. Borit ću se protiv svakog ko odbije izdvajanje zekata koje je činio u vrijeme Poslanika.*“

Na temelju jasnog imperativa Kur'ana, Poslanikovog sunneta, prakse hulefai rašidina i uleme iz najbolje generacije muslimana, jasno je da je islamska vlast, odnosno organizirana Islamska

zajednica na određenom prostoru, jedina nadležna da sprovodi akciju ubiranja i distribucije zekata, kao i da određuje prioritete prilikom raspodjele prikupljenih sredstava.

Oživljavanjem izvorne prakse institucionalnog prikupljanja zekata i sadekatu-l-fitra, mi kao narod i Islamska zajednica kojoj pripadamo ostvarili smo velike uspjehe i rezultate, kako na vjerskom, kulturnom, tako i na odgojno-obrazovnom i humanitarnom polju.

Obnovljena je naša Medresa i otvorena su ženska odjeljenja u gradovima Sandžaka, koja su odškolovala preko 50.000 iftraskih obroka, ali i realiziraju brojne druge aktivnosti. Izgrađeno je preko 140 kuća za ugrožene porodice, oko 250 jetima dobija redovne mjesečne stipendije, redovno se dijele stipendije učenicima srednjih škola i studentima, pomaže muftačnima, bolesnima itd.. Pokrenuta je izdavačka djelatnost, časopis Glas Islama i brojne medijske i druge aktivnosti korisne za vjeru i muslimane. Jednom riječju, svanu je novi dan i svjetlo Allahove vjere je nakon dugog mraka komunizma obasjalo naše krajeve.

Našim organiziranim izvršavanjem zekata i sadekatu-l-fitra posredstvom Islamske zajednice i njenih ovlaštenih sakupljača direktno doprinosimo održavanju i razvoju spomenutih vjerskih ustanova i jačanju Zajednice, a samim tim ulažemo u našu budućnost.

Poštovani davaoci zekata i sadekatu-l-fitra. Bez Allahove milosti i našeg zekata ne bi bilo prethodno spomenutih ustanova. Ne bi bilo mladih imama i mualima, ne bi bilo mektebske pouke i mladosti u našim džamijama. Ne bi bilo potrebe za izgradnjom džamija i islamskih centara u našim mahalama i gradovima, jer ne bi bilo ni džemata. Jednom riječju, da nije došlo do oživljavanja izvorne prakse Allahovog Poslanika po pitanju sakupljanja zekata i odbrane vakufa, na našim prostorima ne bi bilo jake Zajednice. A to znači da bi još uvijek živjeli u mraku agresivnog bezbožništva, ateizma, stida od vjere, kompleksa niže vrijednosti, porobljenosti i straha, sa neizvjesnim opstankom u budućnosti.

Islamska zajednica nije protiv humanitarnog angažmana bilo kojeg pojedinca ili organizacije, ukoliko je taj angažman koordiniran i siguran od zloupotreba. Naprotiv, Islamska zajednica sve nas poziva na humanost i pomaganje ugroženim kategorijama tokom cijele godine putem dobrovoljne sadake, koja je dokaz našeg iskrenog vjerovanja.

Uzvišeni Allahu, daruj nam snage, volje i strpljenja da Ti pokorni budemo, da u Ramazanu Tvoju milost, oprost i spas od Džehennema zaslužimo. Pomozi nam da Kadarsku noć koja može biti jedna od onih koje su pred nama u ibadetu i dovi provedemo. Milostivi Gospodaru, ukabuli sve naše ibadete i daruj nam snage da njihove poruke razumijemo i u našim životima, kako u ramazanu tako i nakon njega, primijenimo. AMIN.

Vjersko-prosvjetna služba

INTERVJU

NEDŽLA ZUKORLIĆ

U vremenu brzih promjena i ubrzanog načina života, vrijednosti poput solidarnosti i međusobne podrške postaju sve važnije za očuvanje zdravog i stabilnog društva. Posebno mjesto u tome ima međugeneracijska povezanost, kroz koju se prenose iskustvo, znanje i životna mudrost starijih generacija, dok mlađe generacije unose novu energiju, ideje i perspektive. Takva razmjena ne samo da jača porodične i društvene veze, već doprinosi izgradnji zajednice zasnovane na razumijevanju, poštovanju i međusobnoj brizi. O značaju solidarnosti i međugeneracijske podrške razgovaramo sa studenticom Nedžlom Zukorlić, koja će s nama podijeliti svoja razmišljanja o tome kako ove vrijednosti danas izgledaju u praksi i na koji način ih je moguće dodatno razvijati u savremenom društvu.

Kako Vi lično razumijete pojam solidarnosti u današnjem društvu?

Solidarnost je u današnjem društvu moguće razumjeti kao filozofski, socijalni, politički ili moralni koncept, odnosno ideju koja podupire razvoj zdrave i stabilne zajednice utemeljene na principima jedinstva, jednakosti, općeg napretka i težnje ka dobru. Ona postoji u društvima u kojima je snažno izražen osjećaj pripadnosti zajednici, te budna i aktivna svijest o međusobnoj odgovornosti, međuljudskom poštovanju i prihvatanju različitosti. Solidarnost se u principu i definira kao skup odnosa uzajamne odgovornosti među članovima jedne zajednice, mada primjećujemo da koliko god se ona ostvarivala u različitim oblicima, ideja solidarnosti doživljava i brojne oblike degradacije uslijed poremećenog sistema vrijednosti i nedostatka moralnog kompasa u društvenoj organizaciji i suživotu ljudi. Smatram da je ovaj koncept održiv jedino na temeljima zdravog nesebičnog odnosa prema zajednici, u kojem primarna briga pojedinca umjesto ličnoj teži društvenoj koristi i kolektivnom dobru.

Koliko je, po Vašem mišljenju, važna međugeneracijska podrška u jednoj zajednici?

Sretna je zajednica u kojoj omladina može računati na ohrabrenje i savjet starijih i iskusnih njenih članova, a još sretnija kada se i starije generacije s potpunim povjerenjem pouzdaju u snagu, energiju i mudrost svojih omladinaca. Međugeneracijska podrška i povezanost od izuzetne su važnosti za prosperitetan društveni život i to naprosto zbog činjenice da je čovjek, po prirodi društveno biće, u svom životu upućen na druge ljude i na njegovanje društvenih odnosa sa njima i veliko je dobro u tome da u društvenoj interakciji bude

povezan sa različitim kategorijama društva. Prihvatanje različitosti među generacijama, međusobno razumijevanje potreba i spremnost da se pruži podrška u izazovnim trenucima čine zajednicu stabilnom i snažnom, otvorenom za svakog pojedinca i spremnom da svojim resursima objedini iskustvo i znanje starijih sa entuzijazmom i kreativnošću mladih umova. A to je neizostavna formula za uspjeh.

Da li smatrate da danas postoji dovoljno razumijevanja između mladih i starijih generacija?

Smatram da bi je uz malo truda i spremnosti na slušanje i uvažavanje potreba moglo imati mnogo više. Danas sve učestalija dinamična društvena previranja otkrivaju nepovjerenje među generacijama koje se dodatno produbljuje uslijed izgubljene vještine slušanja. Mladi, posmatrajući sve mračne strane savremenog poretka, s nepovjerenjem gledaju u odluke starijih, a i oni u njih s istim nepovjerenjem, očekujući da će ta neobuzdana energija jednom udariti u zid realnosti. U tom krugu proticanja i smjene uloga dešava se da zaboravimo slušati jedni druge.

Na koje načine mladi mogu pružiti podršku starijim generacijama?

Mladi mogu pokazati solidarnost tako što će imati sluha za savjete i iskustva starijih, pokazujući spremnost da uče iz njihovog životnog znanja i da se prema njima, onako kako nas uči naša plemenita vjera, odnose s punim poštovanjem. Kroz zainteresiranost za provođenje kvalitetnog zajedničkog vremena sa starijim članovima zajednice s kojima dolaze u dodir moguće je razvijati emocionalnu podršku i osjećaj pripadnosti. Mladi danas

imaju mnoštvo prilika za usvajanje znanja i vještina koje su s usponom savremenih tehnologija sve prisutnije, pa i njih mogu staviti na raspolaganje starijim članovima da bi im olakšali svakodnevne životne aktivnosti.

Šta starije generacije mogu prenijeti mladima iz svog iskustva i životne mudrosti?

Prije svega drugog, ono što je mladima potrebno od starijih jeste podrška i razumijevanje. Iskustvo i životna mudrost može biti prenijeta na mlade jedino ako oni osjete da ih starije generacije doživljavaju kao zrele i odrasle ličnosti kakve jesu i čiji integritet zaslužuje svaki vid poštovanja. Kada bi starije generacije prihvatile da mladi nisu samo budućnost jednog društva, već i njegova sadašnjost, mladi tada ne bi buntovnički tražili zadovoljenje svojih ambicija, već bi se okrenuli njihovoj mudrosti i iskustvu, u ambijentu u kom se osjećaju prihvaćeno i u kom uživaju potpuno povjerenje svojih mudrih uzora.

Koliko porodica ima ulogu u razvijanju osjećaja solidarnosti među generacijama?

Temelji svakog oblika budućeg odnosa prema društvu zasnivaju se u porodičnom domu kao osnovnoj jedinici na kojoj počivaju postulati zdrave zajednice. Nije slučajno što je u pedagogiji posljednjeg Poslanika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, ogromna pažnja usmjerena na razvijanje složenih odnosa između roditelja, kao nosilaca životnog iskustva i autoriteta, i djece kao mladih bića koja tek dolaze na ovaj svijet i traže svoje mjesto u njemu. Ophođenje prema starijima i osjećaj odgovornosti prema mladima, zajedništvo, međusobno pomaganje i razumijevanje, spremnost da jedni drugima pritekemo u pomoć i da se članovi porodice jedni na druge

oslanjaju i jedni na druge uvijek računaju, sve se to u toplini porodičnog doma uči da bi se jednog dana kao odraz u ogledalu reflektiralo na zajednicu i modele njenog funkcioniranja. Djeca u svojim roditeljima i ostalim članovima porodice vide uzor i na njih se ugledaju, pa je neophodno da im ličnim primjerom pokažemo kako se može biti koristan član zajednice i ne treba imati sumnju u to da će oni naše djelovanje oponašati nepogrešivo.

Da li savremeni način života slabi ili jača veze među generacijama?

Može se reći da savremeni način života u nekim aspektima ima potencijal da dodatno produbljuje već postojeći jaz između generacija, zbog izraženog individualizma i okrenutosti principima ličnih interesa pojedinca naspram kolektivnih vrijednosti i zajedništva, što u krajnjem obliku može dovesti do društvene izolacije i smanjenog osjećaja pripadnosti i društvene odgovornosti kod mladih generacija. Kao uzrok takvim procesima javljaju se ubrzani način života, kao i razvoj savremenih informaciono-komunikacionih tehnologija koji su dodatno naglasili razliku među generacijama. Međutim, ako se te razlike prihvate s razumijevanjem i na ispravan način, one bi mogle postati uzrok jačanja veza i međusobnog osnaživanja, jer je na ispravnim temeljima i uz pravilno korištenje savremenih sredstava upravo i moguće razvijati odnose koji uspješno integiraju princip lične slobode i istovremeno svijest o kolektivnoj odgovornosti u interakciji i suodnosu starijih i mlađih generacija.

Koje vrijednosti bi, po Vašem mišljenju, trebalo više njegovati kako bi se ojačala solidarnost u društvu?

Treba njegovati sve one vrijednosti na kojima se temelji i na koje se oslanja zdrava i prosperitetna zajednica, kao što su empatija, pravičnost, nesebičnost, poštovanje, zajedništvo, tolerancija i uvažavanje različitosti. A iznad svega toga stoji aktivna svijest o Bogu i odgovornosti pred Njim za brojne emanete koje nam je povjerio na ovom svijetu, među kojima su i emanet porodice i emanet zajednice. U našoj islamskoj tradiciji imamo izra-

zito kvalitetne modele i primjere uspješnog održanja zajednice na čistim temeljima najviših moralnih vrijednosti i vjere u jednog Boga, koje bismo trebali slijediti ako želimo postići istinski uspjeh u društvenom životu.

Imate li lični primjer ili iskustvo koje pokazuje značaj međugeneracijske podrške?

Ako bih navela lični primjer, to bi zasigurno bila neka od brojnih situacija u kojima sam doživjela gest iskrene podrške jednog od uzoritih starijih članova zajednice, koji bi mi dao snagu da nastavim raditi nešto dobro i korisno za naše društvo. Udijeliti savjet ili neku lijepu riječ, ohrabriti nekoga da čini plemenita djela, podržati ga na putu obrazovanja, pružiti ruku podrške kada mu je potrebna – mala djela su nekada dovoljna da iskoristimo priliku da se međusobno povežemo i budemo jedni drugima vjetar u leđa.

Koju poruku biste uputili mladima kada je riječ o odnosu prema starijima?

Neka se pridržavaju najljepših smjernica iz života Allahovog miljenika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, u ophođenju prema drugim ljudima i neka obrate pažnju na to kako se on odnosio prema starijima. Mudri pojedinci će kod starijih članova zajednice pronaći mnogo korisnih savjeta i životnog iskustva koje treba usvojiti, a i stariji članovi će razumjeti zašto se za omladinu kaže da su nositelji budućnosti i svih pozitivnih društvenih promjena. Najzad, samo na temeljima solidarnosti, suživota i jednakosti, međusobnog razumijevanja i prihvatanja različitosti moguće je graditi kvalitetne društvene odnose i nadati se napretku u budućnosti.

Ovaj projekat je sufinansiran iz budžeta Republike Srbije – Ministarstva informisanja i telekomunikacija. Stavovi iznijeti u podržanom medijskom projektu nužno ne izražavaju stavove organa koji je dodijelio sredstva.

Akademik Fatmir Bači
AUTOR

TOK KROZ KORITO TUGE

*Tuga u toku opet ostaje tuga,
Na jednoj strani naiđe na stijenu
A istopi brijeg na drugoj strani
Sruši ga i krivine pravi,
Dok na svakoj krivini
Pitomu i okruglu ravnicu ostavlja.
Negdje burno u uskom prijelazu
I skroz smireno u širokoj putanji,
Negdje žuri i prebrzo niz preče,
Malo dalje kao da je stalo i odustalo
I tako tok u koritu tuge ne stoji,
A sa njime kao da i tuga teče.
Kao što rijeka svaku obalu pamti
Koju je ikada povrijedila ili je brijeg srušila,
Tako je i korito zapamtio bol
U svakoj travki što je pod ranama nestala
I uprkos svemu ponovo podigla.
U koritu tuge nema buke,
Ima samo duboki i strpljivi tok
Koji sa sobom nosi kamenje imena,
Nosi datume nedovršenih rečenica.
Sve ono što je bilo preteško zaboravu,
A preveliko da ostane u grudima.
Ponekad se voda povuče skroz
I za sobom ostavi mulj sjećanja
Da se lagano suši na svjetlu razuma.
Tada čovjek misli da je gotovo,
Proguta ga je zaborav,
Ali nije,
Jer tok u koritu tuge dobro zna
Da ništa što je istinski proživljeno
Neće nestati i presušiti zauvijek.
Ipak, upravo tu,
Gdje je korito najdublje,
Gdje rijeka uči kako da ne razori brijeg,
Tamo gdje milovanje oblikuje nježnost
I kako noseći čitav tok iznad tuge,
Ne prestaje služiti tok od vode.*

Dr. Rešad-ef. Plojović
FETVA I EMIN

PROPIISI VEZANI ZA KADA, KEFARET I FIDJU

PITANJE: Kada je najbolje napostiti dane iz mjeseca Ramazana, koje smo iz nekog razloga propustili? Da li je osoba odgovorna ako bez razloga odlaže?

ODGOVOR: Osoba koja je propustila određeni broj dana posta u mjesecu Ramazanu sa opravdanim razlogom, kao što je: bolest, putovanje, težak rad i sl. dužna je nadoknaditi isti broj dana, i to po mogućnosti što prije, tj. ne smije dozvoliti da vrijeme prolazi, a da ona svoj dug prema Allahu ne izvršava.

Sva se islamska ulema slaže da je zabranjeno bez opravdanog razloga odlagati nadoknađivanje dana posta do nastupanja sljedećeg mjeseca Ramazana, već se nadoknada mora izvršiti prije nastupanja novog mubarek mjeseca. Ukoliko odlaganje bude uzrokovano opravdanim razlogom (bolest i sl.) onda nema grijeha i osoba je dužna napostiti onda kada joj se za to pruži prilika.

Osoba koja bez valjanog razloga odlaže nadoknađivanje do nastupanja novog mjeseca Ramazana, iako pritom čini ono što je zabranjeno, nije oslobođena nadoknađivanja propuštenog, već dug ostaje na snazi, ali u ovom slučaju može se izvršiti tek nakon isteka novog mjeseca Ramazana koji je nastupio.

Osoba koja je zbog bolesti bila spriječena postiti, a kojoj se njeno zdravstveno stanje nije poboljšalo nakon isteka mjeseca posta u toku godine, ili se radi o osobi koja nije postila zbog bolesti koja zahtijeva redovno uzimanje lijekova u toku dana, bilo da se radi o Ramazanu ili nakon njega, dužna je nadoknadu izvršiti putem fidje, to jest izdvajanja određene količine imetka (u visini sadekatu-l-fitra) za svaki propušteni dan posta mjeseca Ramazana.

Ukoliko materijalno stanje osobe jeste takvo da nije u mogućnosti platiti fidju, čekat će da se njeno stanje poboljša, pa ukoliko se to dogodi dužna je izmiriti fidju, bez obzira na dužinu vremenskog perioda nakon isteka mjeseca Ramazana.

Ulema hanefijskog mezheba smatra da za osobu koja ne stigne nadoknaditi propuštene dane posta, zbog smrti koja nastupi u međuvremenu, ukoliko je oporučila da se iz njene zaostavštine namiri njen dug, to će se i učiniti. Međutim, ukoliko nije ostavila oporuku da se u njeno ime dug izmiri, nije potrebno ovu vrstu duga prema Allahu dž.š. u njeno ime izvršavati (porodica to nije u obavezi činiti), već je njen slučaj prepušten Uzvišenom Allahu - ukoliko hoće oprostiti će joj, ili će je kazniti. A što se

dugova prema ljudima tiče, oni se prema ulemi hanefijskog mezheba, kao i prema mišljenju ostalih, prenose na nasljednike.

Što se tiče namjerno pokvarenog posta u Ramazanu, bez opravdanog razloga, za jedan dan propuštenog posta osoba je dužna postiti dva mjeseca uzastopno, ili nahraniti 60 siromaha. Ukoliko je osoba propustila cijeli Ramazan, ili više ramazana, dužna se je pokajati i popraviti, te od Allaha oprost tražiti i nastojati da što više ibadeta i dobrih djela nakon pokajanja učini, uključujući i dobrovoljni post, kako bi joj Allah darovao Svoju milost i oprostio učinjene grijeha.

PITANJE: Šta učiniti sa novčanim iznosom sadekatu-l-fitra, ili zekata, koji je osoba imala namjeru da izmiri u Ramazanu, ali zbog zaborava to nije učinila u predviđenom vremenu?

ODGOVOR: Sadekatu-l-fitru kao propis, čiji je cilj čišćenje našeg posta, ali i zaštita Uzvišenog Gospodara, ima svoje propisano vrijeme u kojem je potrebno da bude izvršen, da bi ispunio svoj smisao i obezbijedio nagradu Milostivog Allaha.

Vrijeme njegovog izdvajanja jeste bilo koji period mjeseca Ramazana, od prvog do posljednjeg dana, sve do obavljanja bajram namaza. Ukoliko osoba ne izvrši ovu obavezu u propisanom vremenu, to jest, do prije klanjanja bajram namaza, ovo davanje više nema status sadekatu-l-fitra, a logično je i da ne proizvodi efekat sadekatu-l-fitra. Međutim, bez obzira na to, ono se ne smije zanemariti, već se mora izvršiti, ali će u ovom slučaju imati za davaoca status obične sadake.

Što se tiče iznosa zekata kojeg je neko imao namjeru dati u Ramazanu, pa zaboravio, status je drugačiji, jer se zekat može dati u bilo kojem vremenu tokom godine, bilo da je riječ o danu kada se navrší godina ili kasnije, kada se osobi za to pruži prilika. Ono što je važno napomenuti jeste da iznos kojeg je osoba bila dužna izdvojiti na ime zekata predstavlja dug kojeg ona mora izmiriti, a njegovo izmirenje nekoliko dana prije ili kasnije ne umanjuje nagradu za zekat, posebno ako je za odlaganje postojao opravdani razlog.

PITANJE: Koja je vrijednost posta u mjesecu ševvalu i da li je ispravno spojiti post šest dana koji su sunnet i nadoknadu propuštenih dana mjeseca Ramazana?

ODGOVOR: Post šest dana u mjesecu ševvalu je praksa, tj. sunnet Poslanika a.s., čije slijeđenje donosi veliku nagradu, shodno

predaji koju od Poslanika a.s. prenosi Ebu Ejub El-Ensari r.a., da je Allahov Poslanik a.s. rekao: „Ko isposti mjesec Ramazan i nakon njega bude postio šest dana u mjesecu ševvalu, bit će mu upisano kao da je postio čitavo vrijeme.“ (Prenosi Muslim, Ebu Davud, Et-Tirmizi, En-Nesai i Ibn Madže)

Muhamed a.s. je objasnio prethodni hadis sljedećim riječima: „Allah je učinio da svako dobro djelo bude kao deset istih takvih - mjesec kao deset mjeseci, a post šest dana upotpunjuje godinu dana.“ (En-Nesai i Ibn Madže).

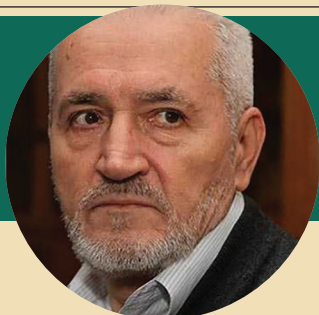
Iz prethodno spomenutog može se razumjeti da post u mjesecu ševvalu nije obavezan, to jest nije stroga dužnost, već preporučena i pohvaljena praksa Poslanika a.s. ostavljena njegovim sljedbenicima, čije izvršavanje donosi posebnu nagradu, tj. čini da sa postom mjeseca Ramazana kao da je osoba postila cijelu godinu, kako je objašnjeno hadisom da se djela nagrađuju deset puta većom nagradom. Shodno svemu što je rečeno, zaključak koji se nameće jeste da svaki musliman i muslimanka koji su u mogućnosti da isposte ove dane ne trebaju ispustiti priliku da se okoriste njima i nagradom koju donose, a koja je potrebna svakom čovjeku. Onaj ko ne isposti ove dane nije grijешan, ali će mu biti uskraćena nagrada koju post u ovim danima donosi.

Što se tiče nadoknade propuštenih dana Ramazana i nafile u ševvalu, te njihovo obavljanje sa jednim nijetom, dio uleme, sa namjerom olakšavanja ljudima, smatra da se i to može učiniti. Međutim, ukoliko je osoba zdrava i sposobna da posti, to jest da joj ovaj ibadet ne škodi, lično smatram, što je i mišljenje većine uleme, da je ispravnije ove ibadete razdvojiti i posebno ih obaviti, uz mogućnost da prvo isposti nafilu u ševvalu, a nakon toga nadoknadi propuštene dane Ramazana, kako bi se olakšalo onima koji žele nagradu upotpuniti.

U slučaju dileme kojoj vrsti posta dati prednost, nadoknadi farza (ramazanskog posta) ili nafili (šest dana ševvala), islamska ulema je mišljenja da je bolje da, ako se radi o manjem broju dana, osoba prvo nadoknadi farz, pa tek onda nastavi obavljanje nafile, jer su dugovi prema Allahu preči da se izvrše.

Vaša pitanja šalžite na e-mail:
fetve@glas-islama.com
Odgovore očekujte u prvom
narednom broju.

PLODOVI ZNANJA I MUDROSTI

Mr. Muharem-ef. Omerđić
PRIREDIO

(3. DIO)

KAD SE RAŠIRI POKVARENOST NA ZEMLJI

Hazreti Ebu Bekr, radijallahu anhu, rekao je: „U Kur'anu nalaze se riječi Allaha, dželle šanuhu: - *Pojavila se pokvarenost i na kopnu i na moru...*“ (Er-Rum, 41)

Kopno je jezik, a more je srce. Kada se pokvare jezici, plaču ljudske duše; a kada se pokvare ljudska srca, zbog njih plaču meleki.“

Rekao je Ebu Bekr, radijallahu anhu, i ovo: „Kada jedna skupina ljudi bude javno činila grijeh pred drugom skupinom koja je od njih snažnija, moćnija i uticajnija i oni ih u tome ne spriječe, Allah će im poslati nevolju koju im neće moći niko otkloniti.“ (Bejheki, *Šu'abu-l-Iman*, 10/50)

KAKO PROCIJENITI ČOVJEKA

Hazreti Omer, radijallahu anhu, je kazao: „Ne gledajte čovjeka po njegovom postu, niti po njegovom namazu, nego gledajte u istinitost njegovog govora kada govori, u njegovu povjerljivost kada mu se nešto povjeri i u njegov oprez kad se nađe blizu sumnjivog ili zabranjenog.“

NAJBOLJI ALLAHOVI ROBOVI

Hazreti Osman, radijallahu anhu, rekao je: „Najbolji od Allahovih robova je onaj ko je zaštićen Njegovom knjigom (Kur'anom) i koji je se čvrsto pridržava.“

I rekao je: „Allah vam je, zaista, dao dunjaluk da njime tražite Ahiret, a ne da se za njega vežete.“ (El-Bidaje ve en-nihaje, 7/241)

KROZ ŠTA SE GLEDA VRIJEDNOST ČOVJEKA

Hazreti Alija, radijallahu anhu, uputio je savjet svome sinu Hasanu, radijallahu anhu: „Sine, nema veće siromaštva od nedostatka pameti, ni veće divljine od neznanja, niti strašnije usamljenosti od oholosti. Nema bolje podrške od savjetovanja, niti plemenitijeg porijekla od lijepog ahlaka.“

I rekao je: „Od svih dunjalučkih blagodati najbolja ti je islam; od svih vrsta zanimanja, najbolje je biti u pokornosti Allahu, dželle šanuhu, a od svih vazova, smrt ti je najbolja pouka!“

Hazreti Omer, radijallahu anhu, kazao je: „Ne gledajte čovjeka po njegovom postu, niti po njegovom namazu, nego gledajte u istinitost njegovog govora kada govori, u njegovu povjerljivost kada mu se nešto povjeri i u njegov oprez kad se nađe blizu sumnjivog ili zabranjenog.“

DOBROČINITELJ

Rekao je jedan mudrac: „Ako učiniš dobro onome ko je tebi učinio dobro, onda si odan i zahvalan čovjek. Ako učiniš dobro onome ko tebi nije učinio dobro, onda si skriveno plemenit i velikodušan. A ako učiniš dobro onome ko ti je učinio nepravdu, onda si iskren i čist vjernik.“

REČENO JE O ČOVJEKU

Upitan je mudrac o ljudima, pa reče: „Imaju dvije vrste ljudi: Ko želi da te odbaci, naći će za to način i kroz rupicu na vratima. A ko želi tvoju blizinu, probit će ulaz i kroz stijenu.“ (Iskreana volja i namjera su ono što pravi put, a ne okolnosti.)

Drugi mudrac kaže: „Ne obraćaj previše pažnje na svoje okruženje, ne zamjeraj nikome i ne trči ni za kim da bi ga podsjetio na sebe. Znaj da onaj ko te cijeni i voli, ne zaboravlja i ne mijenja se.“

UPORNI LAŠCI

Nobelovac Nedžib Mahfuz veli: „Oni lažu, a mi znamo da lažu. Oni znaju da mi znamo da lažu i, uprkos tome, lažu najglasnije.“

ČETVORO NIKADA NEMOJ OSTAVLJATI

Ne ostavljaj zahvalnost, pa da budeš lišen povećanja blagodati. Rekao je Allah, dželle šanuhu: „*Ako budete zahvalni, Ja ću vam, sigurno, još više dati.*“ (Ibrahim, 6)

Ne ostavljaj spominjanje Allaha (zikr), pa da budeš lišen toga da Allah tebe prestane spominjati: Rekao je Allah: „*Sjećajte se vi Mene i Ja ću se vas sjećati.*“ (El-Bekara, 152)

Ne ostavljaj dovu, pa da budeš lišen uslišanja: Rekao je Allah: „*Zovite Me, Ja ću vam se odazvati.*“ (Gafir, 60)

Ne ostavljaj traženje oprost (istigfar), pa da budeš lišen spasa. Rekao je Allah: „*A Allah ih neće kazniti sve dok oni oprost traže.*“ (El-Enfal, 32)

NAJVIŠI POKAJNICI

Ibrahim ibn 'Uejme bio je upitan: „Koji će se ljudi najviše kajati?“ Reče: „Na ovom svijetu onaj koji učini dobro onome ko je nezahvalan, a prilikom smrti i na budućem svijetu najviše će se kajati alim koji nije radio po svome znanju.“

ZARADA SA HALALOM OLAKŠAVA NOĆNI IBADET

Jedan je vladar u Jemenu čuvši za skromnost

šejha Ismaila u Zubejdi, poslao mu je svog izaslanika s većom količinom zlatnog novca i pismo u kome ga moli da primi njegov poklon kao pomoć za porodicu i učenike koje podučava.

Šejh Ismail je saslušao izaslanika, ali je odbio primiti novac. Izaslaniku je pokazao vreću brašna koju je upravo dobio kao naknadu za svoj rad na jednom poslu. Rekao mu je: „Vrati taj novac vladaru i reci mu: - Brašno koje sam zaradio dovoljno je da nahrani Ismaila, njegovu čeljad i učenike, jer u sebi ima bereket zahmeta i truda. Vaše poslano zlato bi nam opteretilo srca brigom kako da ga čuvamo i koristimo, a ovo brašno nam olakšava tijela da bismo mogli noću stajati u ibadetu pred Gospodarom.“

Kada se izaslanik vratio i prenio poruku, vladar je zaplakao i rekao: „Dok god su među muslimanima ljudi poput šejha Ismaila, Jemen će biti u dobru.“

POKORNOST, POBOŽNOST, ZADOVOLJSTVO

Ashab Abdullah ibn Mes'ud, radijallahu anhu, rekao je: „Izvršavaj ono što je Allah, dželle šanuhu, učino farzom, bit ćeš najpokorniji; kloni se onoga što je Allah učinio haramom, bit ćeš najpobožniji; budi zadovoljan s onim što ti je Allah dao, bit ćeš najbogatiji.“

ISPRAVAN ODNOS NASPRAM DUNJALUKA, KABURA I ALLAHA

Jahja ibn Mu'az Razi kaže: „Blago onom koji ostavi dunjaluk prije nego što dunjaluk ostavi njega; blago onom koji uredi svoj kabur prije nego što dođe u njega; blago onom koji stekne Allahovo zadovoljstvo prije nego što dođe pred Njega.“

KUR'AN - IZVOR USPJEHA

Šejh Muhammed el-Emin eš-Šenkiti kaže: „Nemoj dozvoliti da te životne obaveze zaokupe i udalje od učenja Kur'ana. Tako mi Allaha, Kur'an je izvor uspjeha, dobitka blagoslova i uzdizanja na ovom i na onom svijetu i bit će vaš zagovornik na Dan kada sretnete svoga Gospodara, uz Allahovu dozvolu. Zato Kur'an zahtijeva od tebe da ga ne zapostaviš. Čuvaj se da te ne pogodi žal Poslanika, alejhi selam, spomenut u riječima Allaha: *„I Poslanik će reći: - Gospodaru moj, narod moj je ovaj Kur'an napustio.“*“ (El-Furkan, 30)

SAŽALJENJE

El-Fadl ibn 'Ijad je kazao: „Sažalijevam trojicu: uticajnog čovjeka u narodu koji postane bezvrijedan i ponižen; imućnog u narodu koji postane siromašan; alima koji postane objekt ismijavanja.“

EMANET

Edin Redžepović
AUTOR

Emanet vjere najveći je emanet koji čovjek nosi. On podrazumijeva odgovornost za očuvanje i prenošenje vjere. U to spada prenošenje poruke islama svim ljudima, kao što su to činili poslanici, alejhim selam, a nakon njih učenjaci i daije.

Plemeniti i lijepi moral spada među najvažnije faktore koji vode jednu zajednicu ka civilizacijskom napretku i uzdizanju. On doprinosi širenju međusobne ljubavi i bliskosti među ljudima, bez obzira na njihove različite društvene položaje. Moral je ogledalo koje odražava stepen kulture jednog naroda.

Jedna od najuzvišenijih osobina kojom se čovjek treba ukrasiti jeste povjerljivost, odnosno emanet. Njome se čuvaju prava ljudi, njihova imovina i privatnost, čime se ostvaruje dobro i na ovom i na budućem svijetu.

Emanet se ne odnosi samo na čuvanje imetka, već obuhvata mnoge segmente života. U svojoj suštini podrazumijeva osjećaj odgovornosti i svijest da će čovjek za svoja djela odgovarati pred Uzvišenim Allahom. Kada se to ostvari, u društvu se šire mir i sigurnost, a svaki pojedinac nastoji drugome donijeti smirenost. Tako se ljudi oslobađaju sebičnosti i pretjerane usmjerenosti na sebe.

ZNAČENJE RIJEČI EMANET U JEZIKU

Emanet je suprotnost izdaji. Osnova riječi sigurnost (*emn*) označava smirenost duše i nestanak straha. Riječ emanet je izvedena iz glagola *emanetun* (biti siguran, pouzdan), pa se kaže: On je povjerljiv (*emin*). Kasnije je taj izraz prenesen i na konkretne stvari, pa se za ostavljenu stvar na čuvanje kaže da je emanet. Množina je emaneti. Dakle, emanet je sve ono što je čovjeku povjereno na čuvanje, kao u riječima Uzvišenog: „...i ne iznevjeravajte svoje emanete.“ (El-Enfal, 27) (Ibn Menzur, *Lisān-ul-arab*, 12/13; Ragib el-Asfahani, *Mufredatul-alfaz el-Kur'an*, 1/90)

ZNAČENJE EMANETA U TERMINOLOŠKOM SMISLU

Emanet je svako pravo koje si dužan izvršiti i sačuvati.

El-Keferi kaže: „Sve što je Allah propisao robovima jeste emanet: namaz, zekat, post, vraćanje duga. Posebno naglašeni emanet su povjerene stvari, a najuzvišeniji među njima je čuvanje tajni.“ (El-Menavi, *Fajdul-kadir*, 1/288)

Uzvišeni kaže: „Allah vam zapovijeda da odgovorne službe onima koji su ih dostojni povjeravate i kada ljudima sudite da pravično sudite. Uistinu je divan Allahov savjet! – A Allah doista sve čuje i vidi.“ (En-Nisa, 58)

Ibn Tejmije je rekao: „Učenjaci kažu da je ovaj ajet objavljen u vezi s nosiocima vlasti: dužni su da povjerene stvari vraćaju onima kojima pripadaju i da, kada sude među ljudima, sude pravedno. Ako je ajet obavezao vraćanje emaneta njihovim vlasnicima i pravedno suđenje, u tome spajaju pravedna vlast i ispravno upravljanje.“ (Ibn Tejmije, *Es-sijase es-šer'ijje*, str. 12)

VRIJEDNOSTI I VRLINE EMANETA

Uzvišeni Allah naredio je Svojim robovima da se ukrase osobinom emaneta i da ga izvršavaju na najpotpuniji način, zbog velikih koristi koje iz njega proizlaze. Među vrijednostima ove plemenite osobine navodi se sljedeće (Grupa istraživača, 1433. h.g., *Enciklopedija islamskog morala*, stranica Durar es-Senijje, str. 87, tom 1, uz određene izmjene):

- Emanet je dokaz potpunosti i snage imana, jer onaj ko je iskren u vjerovanju ne izdaje.
- On je temelj i oslonac svih vjerskih naredbi.
- Uzrok je širenja sigurnosti u društvu, kroz čuvanje časti ljudi i suzdržavanje od nanošenja štete.
- Doprinosi zaštiti i očuvanju prava svih ljudi.
- Donosi ljubav i poštovanje među ljudima.
- Jača povezanost i snagu zajednice, čuva je i učvršćuje međusobnu bliskost njenih članova.
- Predstavlja uspjeh i ispravnost za čovjeka, jer je izvršavanje emaneta jedan vid Allahovog iskušenja robovima.
- Emanet je jedan od temeljnih stubova vjere.
- To je osobina kojom je Allah opisao vjernike, rekavši: „I koji o povjerenim emanetima i svojim obavezama brigu vode.“ (El-Mu'minun, 8)

Allah je podstakao muslimane da izvršavaju emanet zbog njegove velike vrijednosti i uzvišene nagrade. To je obaveza, jer naredba o emanetu u Kur'anu ukazuje na njegovu obaveznost. Također, Uzvišeni je zabranio izdaju u svim njenim oblicima, jer je ona osobina licemjera.

Prenosi se od Abdullaha ibn Abbasa, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Znakovi licemjera su tri: kada govori - laže, kada obeća - ne ispuni i kada mu se nešto povjeri - iznevjeri.“ (Buhari, br. 33; Muslim, br. 59)

To znači: ako mu ljudi povjere svoj imetak,

svoje tajne, svoju djecu ili bilo šta drugo, on to iznevjeri, Allah da nas sačuva od toga. To su osobine licemjerstva.

Emanet je dio potpunosti imana i ljepote islama. Na njemu počiva poredak nebesa i Zemlje. On je srž vjere i iskušenje Gospodara svjetova. Onaj ko je povjerljiv - njega voli Allah, a vole ga i ljudi.

Također, od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Jedan čovjek kupio je od drugog zemljište. Nakon kupovine, u zemlji je pronašao ćup pun zlata. Kupac reče: „Uzmi svoje zlato, jer sam od tebe kupio zemlju, a nisam kupio zlato.“ Vlasnik zemlje odgovori: „Prodao sam ti zemlju i sve što je u njoj.“ Zato su otišli na sud kod jednog čovjeka. On ih upita: „Imate li djecu?“ Jedan reče: „Imam sina.“ Drugi reče: „Imam kćerku.“ Sudija reče: „Vjenčajte sina s kćerkom, a od tog zlata izdržavajte njih i udjeljujte milostinju.““ (Buhari, br. 3472; Muslim, br. 1721)

OBlici EMANETA

Osobina emaneta veoma je široka i obuhvata brojna područja života. Svi ti oblici mogu se svesti na dva temeljna principa:

- emaneti koji se odnose na prava Uzvišenog Allaha i
- emaneti koji se odnose na prava ljudi.

U nastavku slijedi pojašnjenje nekih od tih oblika. (*Oblici emaneta*, www.dorar.net, pristupljeno 21.11.2019. uz određene izmjene. Ali er-Radžhi, *Emanet i njegove vrste*, www.saa'id.net, pristupljeno 21.11.2019. uz određene izmjene.)

EMANET VJERE

Emanet vjere najveći je emanet koji čovjek nosi. On podrazumijeva odgovornost za očuvanje i prenošenje vjere. U to spada prenošenje poruke islama svim ljudima, kao što su to činili poslanici, alejhim selam, a nakon njih učenjaci i daije.

Također, u ovaj emanet spada odgovorno i savjesno izvršavanje ibadeta i farzova. Ibadeti su emaneti koje je Uzvišeni Allah povjerio Svojim robovima, pa ih je obaveza obavljati ispravno i potpuno. To uključuje nošenje odgovornosti pozivanja u Allahovu vjeru, kao i obavljanje propisanih namaza na način kako ih je obavljao Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

IMETAK UOPĆE

To podrazumijeva da čovjek ne nasrće na tuđu imovinu niti je prisvaja bespravno. U to spada i izvršavanje materijalnih obaveza prema onima koji na to imaju pravo, poput roditelja i drugih osoba kojima je dužan dati njihov dio. Također, obaveza je čuvati svaki imetak koji mu je povjeren, bilo da je to u njegovu korist, u korist vlasnika ili obostrano.

ČAST I DOSTOJANSTVO LJUDI

Čovjek treba izbjegavati zadiranje u ono što mu ne pripada. To uključuje suzdržavanje od potvora, ogovaranja i narušavanja tuđeg ugleda.

ŽIVOTI I TIJELA LJUDI

Nije dopušteno nanositi štetu drugima, bilo fizički ili riječima. Zabranjeno je ugrožavati tuđi život ili nanositi bol i nepravdu, pa je dužnost čovjeka da obuzda svoju ruku i svoj jezik.

ZNANJE I SPOZNAJE KOJE ČOVJEK STIČE

Znanje treba usvajati ispravno i odgovorno, a zatim ga prenositi bez izmjena, iskrivljanja ili manipulacije riječima i značenjima.

ČUVANJE TAJNI

To znači da čovjek sačuva povjerene mu tajne i privatnost onoga ko mu ih je povjerio, te da ih ne otkriva nikome, pa makar se radilo i o bliskoj osobi.

PRENOŠENJE PORUKE

Poruku je potrebno dostaviti onome kome je namijenjena u potpunosti, bez izostavljanja ili izmjene, bilo da je riječ o usmenoj, pisanoj ili praktičnoj poruci.

EMANET ČULA

Odnosi se na čuvanje čula od onoga što je Uzvišeni Allah zabranio. To podrazumijeva obaranje pogleda i čuvanje očiju od nedozvoljenog, kao i suzdržavanje jezika od neistinitog i neprimjerenog govora.

UPUĆIVANJE SAVJETA I SMJERNICA

Savjet treba davati iskreno, s čistom namjerom i brigom za dobro onoga kome se upućuje, vodeći računa o njegovoj koristi i interesu.

RAD

Allah je stvorio ovaj svijet da se na njemu gradi i razvija život, a čovjeka je učinio njegovim namjesnikom. Zato je dužan svoj posao obavljati savjesno i na najbolji mogući način, izvršavajući svoje obaveze bez nemara i zapostavljanja, bilo da je riječ o trgovini, zanatstvu, poljoprivredi ili drugim poslovima.

BRAČNI ODNOS

Brak je čvrst zavjet i emanet koji treba čuvati. To se ostvaruje tako što supružnici čuvaju tajne i ne iznose ih pred druge ljude. (Luej es-Sumaj'at (29.07.2019), *Dragocjeni biser – emanet koji smo izgubili*, www.aliftaa.jo, pristupljeno 05.12.2019. uz određene izmjene.)

KAKO RAZVITI OSOBINU EMANETA U SVOM ŽIVOTU

Čovjek može razviti i učvrstiti osobinu emaneta na više načina. Među najvažnijim su: Navikavanje sebe na dosljedno vraćanje i ispunjavanje emaneta prema onima kojima pripadaju, uz odgoj zasnovan na zdravim i plemenitim moralnim vrijednostima. Svjesno nastojanje da se u ovom životu

stekne lijep ahlak, uz nadu u veliku nagradu na Ahiretu.

Razmišljanje o posljedicama koje proizlaze iz zostanka emaneta, kao i o štetama i negativnim tragovima koje izdaja ostavlja na pojedinca i društvo.

Podsjećanje da su izdaja i uskraćivanje tuđih prava osobine licemjera.

Stalna svijest o odgovornosti koju svaki čovjek nosi i ozbiljno prihvatanje emaneta koji su mu povjereni.

Kada se ove vrijednosti svjesno njeguju, emanet postaje dio karaktera, a ne samo povremeni postupak. (Sejid Taha Ahmed, *Emanet kako ga prikazuje Kur'an (hutba)*, www.alukah.net, pristupljeno 18.12.2019. uz određene izmjene.)

Emanet je osobina koja pokazuje kakav je čovjek u svojoj suštini. Kada čovjek čuva emanet, on pokazuje da je pouzdan, iskren i da mu je stalo do ljudi oko sebe. To nije samo vjerska dužnost, nego i ljudska vrijednost bez koje nema pravog povjerenja među ljudima.

Emanet se ne ogleda samo u čuvanju tuđeg imetka. On se vidi i u tome kako čuvamo tuđu čast, kako govorimo o drugima, kako radimo svoj posao, kako se odnosimo prema porodici i kako postupamo s povjerenim riječima i tajnama. Čovjek koji čuva emanet trudi se da nikome ne nanese nepravdu i da svakome vrati ono što mu pripada.

Kada u društvu ima više takvih ljudi, među ljudima se šire sigurnost, poštovanje i međusobno povjerenje. Ljudi tada jedni drugima prilaze otvorenog srca, jer znaju da neće biti prevareni niti iznevjereni. Ali kada se emanet izgubi, nestaje i povjerenja, a među ljudima se šire sumnja i razočarenje.

Zato je važno da svako od nas počne od sebe. Da čuvamo ono što nam je povjereno, bilo da je riječ o imetku, riječi, poslu ili odnosu prema drugima. Na taj način ne gradimo samo svoje poštenje i ugled među ljudima, nego i činimo ono što je ispravno pred Uzvišenim Allahom.

LAŽNO OPTUŽIVANJE LJUDI

Prof. dr. Enver Gicić
AUTOR

(2. DIO)

Optuživati ljude za njihove namjere, motive i tumačiti njihove misli i planove smatra se jednom od najvećih bolesti jezika. Ovaj problem ne staje samo na tome, već se proširuje na kategorizaciju ljudi, njihovo dijeljenje u grupe i stavljanje u političke ili društvene stranke kojima oni zapravo ne pripadaju.

U vezi s tim, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: „Meni nije naređeno da zavirujem u ljudska srca, niti da otvaram njihove utrobe!“ (Buhari, *Sahih*, br. 4351)

Uzvišeni Allah nas upozorava da ne optužujemo ljude na osnovu njihovih namjera, govoreći: „...i onome ko vam nazove selam ne recite: „Ti nisi vjernik!“ – kako biste se domogli ovozemaljskih dobara.“ (En-Nisa', 94)

Sve dok osoba jasno ne izrazi svoje namjere i ciljeve, prosuđivanje o njima predstavlja samo neosnovane optužbe i nepravdu prema toj osobi.

PRAVNI TRETMAN LAŽNOG OPTUŽIVANJA LJUDI

Allah, dželle šanuhu, zabranjuje da se govori o ljudima u njihovom odsustvu na način koji im nanosi štetu. Također je zabranjeno da čovjek u sebi razmatra ili govori o drugima na štetan i nepošten način. Postoje brojni ajeti i hadisi koji jasno zabranjuju takvo ponašanje. Jedan od ajeta su riječi Uzvišenog Allaha: „O vjernici, klonite se mnogih sumnjičenja, neka sumnjičenja su, zaista, grijeh. I ne uhodite jedni druge i ne ogovarajte jedni druge! Zar bi nekome od vas bilo drago da jede meso umrloga brata svoga – a vama je to odvratno – zato se bojte Allaha; Allah, zaista, prima pokajanje i Samilostan je.“ (El-Hudžurat, 12)

Od hadisa koji govore na ovu temu izdvajamo onaj koji prenosi Ebu Hurejre od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: „Čuvajte se sumnjičenja, zaista je to najlažniji govor. Nemojte jedni druge uhoditi, špijunirati, niti jedni drugima zavidjeti; nemojte se okretati jedni od drugih i nemojte se mrziti. Allahovi robovi, budite braća!“ (Buhari, *Sahih*, br. 6724)

Ovdje je riječ o mislima koje duboko zaokupljaju dušu. Međutim, prolazne i kratko-

„O vjernici, klonite se mnogih sumnjičenja, neka sumnjičenja su, zaista, grijeh. I ne uhodite jedni druge i ne ogovarajte jedni druge! Zar bi nekome od vas bilo drago da jede meso umrloga brata svoga – a vama je to odvratno – zato se bojte Allaha; Allah, zaista, prima pokajanje i Samilostan je.“ (El-Hudžurat, 12)

trajne misli ili unutrašnji šapat koji ne ostaju nisu smatrani grijehom prema stavu većine učenjaka.

Es-Samerkandi je klevetu opisao kao jedan od najvećih grijeha, a Allah ju je u Kur'anu povezo s nevjerstvom riječima: „Pa budite što dalje od kumira poganih i izbjegavajte što više govor neistiniti.“ (El-Hadž, 30)

En-Nevevi je istakao da je kleveta zabranjena (haram), dok je El-Hejtemi svrstao ovaj grijeh među one od najveće težine. (*Medžmu'at min el-Mu'allifin*, Mevsu'at el-Ahlak el-Islamije, 2/126)

Poštovana braćo, pored nužnog vjersko obrazovanja, od vjernika se traži i visok nivo etičkog ponašanja (edeba) prema ulemi – bilo da je riječ o muftijama, imamima, profesorima, mualimima ili drugim priznatim vjerskim autoritetima. Neophodno je izbjegavati svaki vid potcjenjivanja, neosnovanog osporavanja ili omalovažavanja uleme, kao i olaku upotrebu pogrđnih kvalifikacija poput „novotar“, „izdajnik“ ili „iskrivljenog vjerovanja“. Takav govor protivan je islamskoj etici i zahtjevima objektivnosti. Onaj ko se upusti u takve izjave dužan je pokajati se i zatražiti oprost od Allaha, jer time govori o drugima bez dokaza i upada u ogovaranje, što je jasno zabranjeno Kur'anom i Sunnetom. U tom smislu, često se citira poznata izreka imama Ahmeda: „Meso učenjaka je otrovno - onaj ko ga pomiriše, razboli se; a onaj ko ga pojede, umre.“ (*El-Mu'id fi adabi el-mufid ve el-mustefid el-'Allmevi*, str. 60)

Stoga, svaki vjernik treba pristupati različiti-

tim mišljenjima uleme s poštovanjem, razumijevanjem i dobronamjernošću, nastojeći pronaći opravdanje za njihova mišljenja i moleći Allaha Uzvišenog da im oprosti i smiluje im se, u skladu s riječima Uzvišenog: „Oni koji poslije njih dolaze – govore: - Gospodaru naš, oprosti nama i braći našoj koja su nas u vjeri pretekla i ne dopusti da u srcima našim bude imalo zlobe prema vjernicima; Gospodaru naš, ti si, zaista, Dobar i Milostiv!“

Musliman treba biti posebno oprezan pri primanju i prenošenju informacija, naročito kada dolaze od osoba poznatih po nemoralnom ponašanju, nepouzdanosti, lažnim profilima ili neprovjerenim izvorima na društvenim mrežama i raznim portalima. Ako takve informacije bez provjere prihvati i dalje ih širi, riskira da postane širitelj neistine i da zbog toga osjeti kajanje.

Lažno optuživanje predstavlja težak grijeh i ozbiljnu društvenu devijaciju koja narušava povjerenje, čast i dostojanstvo ljudi. Posljedice se ne ogledaju samo na pojedincu, već pogađaju i širu zajednicu, šireći nepravdu i razdor. Kur'an i Sunnet jasno osuđuju svaku optužbu bez dokaza, naglašavajući nepovredivost časti i ugleda vjernika.

Stoga je muslimanu dužnost da čuva svoj jezik, provjerava informacije i uzdržava se od govora bez znanja. Nepravda može izgledati kao privremena pobjeda, ali dova potlačenog sigurno će biti uslišana, jer između nje i Allaha nema prepreke.

ŽENA I NAUKA

Aiša r.a. kaže: „Blago li se ženama ensarijkama koje stid nije spriječio da se obrazuju u svojoj vjeri.“ (Buharija i Muslim)

Msc. Aida Smailagić Murić
AUTOR

Žena je oduvijek bila centralna ličnost u svim društvenim tokovima i dešavanjima. Ona je igrala glavnu ulogu u razvoju, napretku i očuvanju ljudske vrste na Zemlji. Njena primarna uloga jeste da bude majka. Nekada je ponižavana i smatrana robom od strane onih koji su je takvom doživljavali, a dolaskom islama ona postaje najdragocjenija karika u društvu i dobija apsolutna prava koja joj pripadaju.

Žena je stub zajednice i društva. Ako je žena odgojena, moralna, iskrena vjernica, onda će njena porodica i šira zajednica imati koristi. U suprotnom, prijeti opasnost od propadanja zajednice. Žena vjernica koja prakticira propise islama od ibadeta, ponašanja i odijevanja, bit će sačuvana i zaštićena. Ona zna svoju ulogu i prava u životu, pa kada je kćerka neudata, poslušna je svojim roditeljima i pažljiva prema drugim članovima porodice. Kada je supruga, poslušna je svome mužu i nastoji da bude najbolja prema njemu. Kada je majka, ona na najbolji način pazi i odgaja svoju djecu u duhu islama. Kada je zaposlena, svoj posao odraduje najbolje što može i svojim lijepim primjerom pokazuje ljepotu islama, kao i veliko poštovanje koje stiče među kolektivom, odgovornim radom i rezultatima.

Nauka u islamu zauzima visoko mjesto i to je posebna blagodät koju Allah, dželle šanuhu, daje ljudima. Ona je svjetlost koja otjera tamu gdje god se nađe. Allah, dželle šanuhu, kaže: „...i Allah će na visoke stepene uzdignuti one među vama koji vjeruju i kojima je dato znanje. A Allah u potpunosti zna ono što radite.“ (El Mudžadela, 11)

Svaka žena je dužna da se obrazuje, jer ona odgaja buduće generacije. Aiša r.a. bila je najučenija žena ummeta, koja je prenijela preko dvije hiljade hadisa. Poznavala je fikh toliko da su mnogi ashabi dolazili kod nje radi rješavanja određenih šerijatskih pitanja. Pored toga, poznavala je Kur'an, hadis, medicinu i pjesništvo. Prve muslimanke odlikovale su se posebnim osobinama koje su ih krasile. One bi, nakon što bi se educirale u vjeri, usvojile znanje od svoga Gospodara, preko Njegovog Poslanika i razumjele Njegovu poruku, krenule pozivati ka dobru i odvrćati od zla. Aktivno bi uzele učešće u njegovoj realizaciji i to sve na pametan, mudar, uljudan, pristojan i čedan način.

Islam je priznao slobodu govora i učinio je pravom svakog čovjeka. Pozivanje ka dobru i islamu je temelj i osnova islamske doktrine. Treba govoriti na najljepši način i druge dobru pozivati. Uzvišeni je rekao: „Reci robovima Mojim da govore samo

lijepo riječi.“ (El-Isra, 53) „Na putu Gospodara svoga mudro i lijepim savjetima pozivaj i sa njima na najljepši način raspravljaj...“ (En-Nahl, 125) Ova sloboda govora koja se spominje u ajetima odnosi se podjednako i na muškarca i na ženu.

Žene su kroz dugu historiju islama, rame uz rame sa muškarcima, učestvovala u procesu opismenjavanja, islamskoj edukaciji i prenošenju islamskih znanosti. Mnoge od njih bile su prenosioci hadisa i tradicije, pjesnikinje, publicistice i autorke raznih naučnih i umjetničkih djela. Muslimani su u prošlosti toliko vrijednost pridavali znanju i obrazovanju da su vodili računa da opismene i sluškinje pored svojih kćeri. Nužnost islamskog obrazovanja podjednako se odnosi i na ljude i na žene, kao što je i prvi imperativ *Ikre'* - Uči objavljen svima. Konsenzusom je prihvaćeno da sve što je Uzvišeni naredio i zabranio Svojim robovima, podjednako se odnosi i na muškarce i na žene. U istoj mjeri su i musliman i muslimanka obavezni da se upoznaju sa propisima vjere, da ih nauče, razumiju i primijene. U svim tim stvarima muškarci i žene su izjednačeni, osim propisa koji se odnose samo na ženski pol i prirodu, poput mjesečnice, babina, poroda, dojenja, odgajanja djece, neobaveznosti oružane borbe na Allahovom putu i drugih sličnih stvari.

Muslimani su dali veći broj žena u svim područjima nauke i zanimanja u Srednjem vijeku nego svi ostali narodi. Žena muslimanka nekada se isticala i radila na svim poljima ljudske djelatnosti. To je bilo vrijeme kada su muslimani bili nosioci kulture i civilizacije, kada se nauka gajila radi nauke i kada mračnjaštvo nije bilo mjesta. Međutim, kasnije, kada muslimani počinju da nazaduju i kao takvi propadaju, a to je period kada su skrenuli sa pravog puta, došlo se do pozicije da se glas islamske žene više ne čuje. Onda su ženu muslimanku počeli istiskivati iz društva i njenu ulogu marginalizirati. Prestala je da se bavi naukom i skoro prestala da se koristi pravima koja joj je islam dao, što je prouzrokovalo njeno potpuno zanemarivanje u čitavom islamskom svijetu.

Kroz čitavu povijest islama postojale su žene koje su se istakle u nauci, znanju i njegovom prenošenju, počev od žena Allahovog Poslanika, zatim žena ashaba, kao i mnogih drugih. Žena sa jasnom vizijom koja je prva osmislila model visokog obrazovanja i osnovala prvi univerzitet na svijetu, Univerzitet *Al-Qarawiyyin*, 859. godine u Fesu, zvala se Fatima el Fihri. Rođena je oko 800. godine u Keruanu, na teritoriji današnjeg Tunisa.

Žene su, u vrijeme Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, izlazile iz svojih kuća radi znanja i tome svjedoče mnoga predanja. Njihova želja za znanjem bila je tolika da su tražile od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da im se u džamiji odredi poseban termin da bez prisustva muškaraca pitaju Poslanika ono za šta se stide da pitaju pred muškarcima. Aiša r.a. hvalila je ensarijske žene zbog te njihove želje rekavši: „Blago li se ženama ensarijkama koje stid nije spriječio da se obrazuju u svojoj vjeri.“ (Buharija i Muslim)

Imam Gazali je rekao: „Ako muž podučava ženu, ona nema pravo da izađe iz svoje kuće da bi o tome pitala učene ljude. Ukoliko znanje muža nije dovoljno, onda će on u njeno ime otići, pitati učene ljude i prenijeti joj odgovor. Ona u tom slu-

čaju nema pravo da izađe iz kuće. U protivnom, ona ima pravo da izađe iz kuće da bi o tome pitala učene ljude i to je čak njena obaveza. Muškarac bi bio grješan ako bi joj to uskratilo. Kada žena usvoji obavezno znanje, ona nema pravo izlaziti iz kuće radi dodatnog obrazovanja bez dozvole svoga muža...“ Žena će uz saglasnost i podsticanje od svoga muža sticati znanje i biti korisna svojoj porodici i zajednici, jer je to njeno pravo i obaveza. Obaveza je da žena izađe iz kuće radi sticanja nužnog znanja koje će je upoznati sa njenim obavezama prema Gospodaru, porodici i društvu u kojem živi, ukoliko ga ona ne može steći u svojoj kući, posredstvom svoga muža, staratelja ili nekoga ko će to u njihovo ime obaviti i ukoliko nema drugog načina za to poput učenja iz knjiga, preko radija, televizije, ili interneta.

Kod naših starih bilo je uvriježeno mišljenje da djevojke ne trebaju da se školuju, već treba isključivo da se posvete kući. Zabranjivali su svojim kćerkama da idu dalje od osnovne škole, a neke, čak, nisu imale ni tu sreću. Naći ćemo da je najnepismeniji dio ženskog stanovništva u BiH prije rata, kao i kod nas u Sandžaku, bio među muslimanima. Za takvo stanje ne možemo kriviti nikoga drugog do svoje neshvatanje važnosti obrazovanja ženskog kadra. Neki smjerovi i zanimanja isključivo su vezani za žene i u takvim situacijama samo je ona kompetentna obavljati izvjesni posao.

Nužno je obrazovati ženski kadar posebno u oblasti medicine, konkretno ginekologije, gdje će žene isključivo preuzeti ulogu takve vrste liječenja, praćenja i porođaja naših majki i sestara, jer je po islamu zabranjeno da to čine muškarci, osim u nuždi. Također, potrebno je da se žene obrazuju iz oblasti pedagogije i psihologije kako bi radile posao odgajanja i vaspitavanja djece i omladine, a to je njihova obaveza pored časne uloge vođenja kućnih poslova i odgajanja svoje djece.

Danas, nakon što je sve više žena muslimanki postalo obrazovano i nakon što je obrazovanje među muslimanskom ženskom populacijom postalo sveobuhvatno, općepoznato i traženo, neophodno je da se muslimanka ponovo vrati na životnu scenu i zauzme svoje mjesto, i to u svim segmentima života. Ta mjesta su nepopunjena i žude za njenom stručnošću, jer joj ta uloga i funkcija po islamu pripada. Neophodno je danas da muslimanka uzme učešće u životnim zbivanjima i životu uopće. Da bude više uključena u rješavanje sudbonosnih pitanja, a posebno onih koja se tiču ženske populacije. Nužno je da pruži svoj doprinos islamskom buđenju i reaktiviranju islamskog života i na taj način potpomogne islamske projekte i institucije, gdje god je to moguće, na svakom mjestu i u svakom podneblju.

Danas u svijetu, kao i kod nas u Bosni i Sandžaku, ima muslimanki koje su doktorice, inženjerke, arhitektice, profesorice, kao i one koje nose titulu doktora nauka iz raznih naučnih oblasti. Ovaj trend treba se nastaviti zbog neophodnosti pomaganja drugima i unapređivanja općeg stanja u društvu. Što žena muslimanka bude bolje poznavala, razumijevala i prakticirala svoju vjeru, lakše će joj biti da pravilnije, bolje i uspješnije odgoji svoju djecu i odraduje ostale poslove u kući i van nje.

SKLAPANJE BRAKA IZMEĐU BAJRAMA

Dr. Harun-ef. Eminagić
AUTOR

Ibn Kesir je rekao: „Poslanikova ženidba Aišom, radijallahu anha, u ovom mjesecu je dokidanje onoga što su neki ljudi smatrali da je pokuđeno, a to je sklapanje braka između dva bajrama, iz bojazni da taj brak neće opstati.“

Dok se rastajemo sa najdražim gostom za vjernike, mubarek mjesecom Ramazanom, kroz misli nam se prožima kako nam Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, treba biti uzor u svim ibadetima, kako redovnim tako i dobrovoljnim, pa tako i njegova praksa nakon mubarek Ramazana. To je ujedno i prilika da se, koliko-toliko, sačuva ambijent Ramazana i sve one ljepote i blagodati koje smo imali u proteklom mjesecu. Ramazan je vrijeme duhovnog uzdizanja, pojačane pobožnosti i preispitivanja vlastitih ciljeva, što mnoge potiče i na razmišljanje o braku nakon ovog mjeseca, kao obliku potpunijeg života i ibadeta. Upravo u ovom mjesecu stavlja se fokus na jačanje međusobnog poštovanja, ljubavi i preuzimanje odgovornosti, što su temelji stabilne islamske bračne zajednice.

Ali ono što se često ističe na ramazanskim sijelima, kada je tematika sklapanja braka u pitanju, jesu neke radnje koje samo otežavaju mladima da se odluče na ovaj važan životni korak. Stvari čine još težim zbog neznanja da su većina tih stvari čista sujevjerja koja nemaju nikakve veze sa našim čistim dini-islamom. Pogotovo su ta sujevjerja dominantna kod pripadnica ženskog pola, naših kćerki i sestara, poput vjerovanja da kada djevojka opazi mladi mjesec, treba uzeti neki kamen, zatim reći: „O mjesече, tako ti mladine, ti putuješ po cijelome svijetu, pa na tom putu viđaš i mog dragog, naredi neka mi se po imenu javi!“ To treba izgovoriti tri puta i saslušati koje će prvo muško ime čuti. Vjeruje se da će to biti ime njenog suđenika.

U nekim našim krajevima rašireno je vjerovanje da kada djevojka dođe pred mladoženjinu kuću treba uzeti kakav sud s vodom i proliti ga, kako bi joj u novom domu sve teklo kao voda. Vjeruje se i da djevojka, kada prvi put ulazi u mladoženjinu kuću, treba proći ispod njegove ruke, čime želi dati išaret da će ga uvijek poštovati. Jedno od sujevjerja je i to da pri-

je nego svedu mladence, ukućani trebaju uzeti neko muško dijete i provaljati ga po postelji, kako bi nevjesta rađala mušku djecu. Zatim, kada mladu dovedu u kuću, ona treba zovnuti muža imenom i reći: „Koliko ti je u kući robova, toliko ti rodila sinova.“ I još mnogo je takvih lokalnih izmišljenih običaja, kojima su ljudi sami sebe opteretili, pod uvjerenjem da su pobožniji i bolji vjernici ako te neutemeljene običaje i praznovjerne postupke budu prakticirali. Uglavnom su ti postupci i uvjerenja u direktnoj suprotnosti sa islamom i Sunnetom. Obaveza je napustiti ih i uputiti se čistom stazom islama koja vodi sreći na ovom i neprekidnim uživanjima na onom, neprolaznom svijetu.

Jedno od najraširenijih sujevjerja na prostorima Balkana, koje je u velikoj mjeri prisutno i kod onih koji su vjernici praktičari, jeste da nema ženidbe, niti udaje između dva bajrama, aludirajući na vrijeme između Ramazanskog i Kuranskog bajrama. Kategorički tvrde da se „ne valja“ vjenčavati tada. Interesantno je da to ubjeđenje, kao vid praznovjerja koje islam odbacuje, datira još iz perioda predislamskog džahilijeta koje je bilo prisutno i na Arabijskom poluotoku. Arapi su smatrali da taj brak neće valjati i da će doći do svađe, nesloge i razdora. Sam Allahov poslanik Muhammed, alejhi selam, je svojim ličnim primjerom pokazao da je to obično praznovjerje vjenčavši hazreti Aišu u ševvalu, mjesecu koji dolazi odmah iza Ramazana.

Prenosi se da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, svoju voljenu suprugu Aišu vjenčao u mjesecu ševvalu, koja kaže: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vjenčao me je u mjesecu ševvalu, a i stupio sa mnom u bračnu zajednicu u mjesecu ševvalu. Pa koja je od njegovih žena bila bliža i draža kod njega od mene?“ (Ibn Madže, Muslim) Čak, hazreti Aiša, radijallahu anha, smatrala je mustehabom (pohvalnim) da se bračni intimni život započne u mjesecu ševvalu, odnosno u periodu „između dva bajrama“, kako to mi obično volimo reći.

I knjige Sire (Poslanikovog životopisa) go-

vore o tome i potvrđuju isto. Islamski učenjaci, pišući o ovoj tematici, spominjali su mnoštvo primjera iz života Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, iz kojih se vidi da Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, svojim ličnim postupkom sam pojašnjava neki propis i poučava ashabe da se nešto treba ili ne treba raditi, odnosno da se nešto smije ili ne smije činiti. Imam Nevevi smatra da je Resulullah, započevši svoj bračni intimni život u mjesecu ševvalu, jasno pobio vjerovanje predislamskih Arapa pokazavši da je to obično praznovjerje. Čak i on ističe da se iz gore navedenog hadisa razumije da je mustehab/pohvalno da se muslimani žene, udaju i stupaju u brak u mjesecu ševvalu i na to su podsticali učenjaci u svojim fikskim djelima.

Znameniti komentator Kur'ana Ibn Kesir je u svom poznatom historijskom djelu El-Bidaje ve-n-nihaje, također, spomenuo ovaj Aišin hadis, a zatim je rekao: „Poslanikova ženidba Aišom, radijallahu anha, u ovom mjesecu je dokidanje onoga što su neki ljudi smatrali da je pokuđeno, a to je sklapanje braka između dva bajrama, iz bojazni da taj brak neće opstati.“

Na kraju možemo rezimirati da je mnoštvo sujevjerja kojih smo se dužni klonuti, kao pojedinci i kao zajednica, kako bi izbjegli nepotrebno kompliciranje vjere. Jedno od njih jeste i ova priča o udaji i ženidbi između bajrama. Nema nikakve zapreke niti pokuđenosti da se ljudi žene i udaju između dva bajrama. Ovakve vrste sujevjerja mogu, ne daj Bože, ljude odvesti u širk/nevjerstvo, jer je Pejgamber, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio sujevjerje (kada su u pitanju ptice, crne mačke koje prijeđu preko puta i slično) i na to upozorava riječima: „Sujevjerje je širk/nevjerstvo.“ (Ebu Davud)

Dovu činimo Uzvišenom Allahu da nam ukabuli naš post, pomogne nam u činjenju dobrih dijela, a onima koji se ožene i udaju podari svaki hajr – dobro i beričet, da im se srca slože i naravi podudare u budućem zajedničkom životu, u dini-islam.

RAZLIČITI ASPEKTI SLOBODE U ISLAMU

Mustafa Hašim Kamali
AUTOR

(3. DIO)

Teološke škole generalno su se složile oko vrhovnog autoriteta božanskih zapovijedi i podređenosti ljudske volje njima. Međutim, razlikovale su se u pitanjima da li je ljudski razum validna osnova za prosuđivanje (*hukm*) i, ako jeste, u kojoj mjeri. Kako se ljudska volja odnosila na Božiju volju i da li je ljudska volja bila sposobna da određuje vrijednosti? Da li su ljudska volja i prosuđivanje mogle biti prihvaćene kao validne odrednice odgovornosti i *hukma*? Eš'arije su izrazili rezervu o osnovnoj slobodi ljudske volje, kao i o vrijednosti ljudskog racionalnog prosuđivanja u odnosu na Božiju volju i jasne zapovijedi Šerijata. Maturidije su zauzele srednji položaj slažući se s mu'tezilama oko osnovne slobode ljudske volje i sposobnosti ljudskog razuma da razlikuje dobro i zlo i donosi moralna prosuđivanja, ali su se složili sa eš'arijama u stavu da ljudska volja i razum ne mogu odrediti odgovornost (*tekliif*) i kaznu bez Božije upute.

Fazlur Rahman je proučio stavove mu'tezila, eš'arija i drugih i rekao da ideju o Sve-moćnom Bogu nije lahko pomiriti s ljudskom slobodom, ali je dodao da to nije specifično samo za islam, već za sve religije, osim religije poput zoroastrizma koja otvoreno vjeruje u dualizam. Fazlur Rahman je bio stava da ne postoji proizvoljna intervencija s Božije strane u prakticanju slobode od strane čovjeka. Islam zahtijeva pokoravanje Božijoj volji, koja djeluje i na fizičkom i na moralnom nivou, a mora se otkriti od strane čovjeka.

Drugim riječima, čovjek nije ovdje samo da se preda nizu zapovijedi, već mora otkriti i razumjeti prirodu Božije poruke i zapovijedi prije nego što može ispuniti svoju dužnost pokoravanja tim zapovijedima.

Mutahhari skreće pažnju na stvarnost zakona uzročnosti kao jednog od najvažnijih univerzalnih zakonitosti koje Bog potvrđuje i održava. U ovom kontekstu, kao i u vezi s podjednako važnim normama odgovornosti i pravde, sloboda dobija na značaju. Pravda je, poput odgovornosti, povezana s ljudskom slobodom i izborom. Stoga, "vjerovanje u princip pravde znači vjerovanje u princip ljudske slobode, odgovornosti i kreativnosti".

Mutahhari kritizira zagovornike predestinacije govoreći da su "došli od uvjerenja o božanskoj odredbi koja je bila potpuno nespojiva

„One koji će, ako im damo vlast na Zemlji, molitvu obavljati i milostinju udjeljivati i koji će tražiti da se čine dobra djela, a odvrćati od nevaljalih.“ (El-Hadž, 22:41)

s ljudskom slobodom". To je zbog njihovog poricanja zakona uzročnosti, kako u vezi s ljudskim ponašanjem, tako i u vezi s prirodnim fenomenima, kao i vjerovanja da božanska odluka djeluje direktno i bez posredovanja. Prema ovom vjerovanju, vatra ne uzrokuje sagorijevanje, već Bog uzrokuje sagorijevanje... Čovjek ne uzrokuje dobro ili zlo djelo, već Bog direktno izvršava dobro ili zlo djelo kroz ljudski oblik.

Ismail Faruki naglasio je moralni sadržaj slobode u islamu kada je napisao da je čovjek jedini među drugim bićima sposoban za djelovanje te da je slobodan da djeluje, ili ne djeluje. Ova sloboda daje mu posebnu osobinu, odnosno, odgovornost koja kroz njegovo djelovanje stavlja na ispit njegov moralni karakter. Djelovanje je moralno upravo kada je učinjeno slobodno i to je vrsta djelovanja koja je veći dio Božije volje.

El-Kurdi je slično primijetio da u islamu sloboda u osnovi predstavlja krajnju odgovornost čovjeka i dodao da je Kur'an decidno odredio da je svaki čovjek potpuno i jasno odgovoran za odlučivanje o vlastitoj sudbini.

Fethi Usman je istakao da islam zagovara nezavisnost muslimanske zajednice i države. Islamska država je zasnovana na Šerijatu i potpuno je neovisna; njena suverenost ne može se kompromitirati, niti smije dozvoliti agresiju, ili okupaciju čak i jednog inča svoje teritorije od strane neprijateljskih snaga. Islamska država ne priznaje nikakvu vlast iznad Božijeg šerijata i zajednice muslima-

na. Muslimanska zajednica (*umme*) ključni je auditorij Kur'ana, Božiji namjesnik na zemlji i čuvar Šerijata. Priznati izvori prava u islamu uključuju, pored Kur'ana i Sunneta, konsenzus (*idžma*) muslimanske zajednice, njihovih učesnika i predstavnika. Volja i konsenzus zajednice stoga se nalaze u autoritetu pored Božije volje.

Šerijat zabranjuje narušavanje slobode drugih. U slučaju agresije, potlačena strana ima pravo da se brani i povрати svoju slobodu svim raspoloživim sredstvima onako kako Kur'an nalaže: „Neće odgovarati onaj koji istom mjerom uzvrati za pretrpljenu nepravdu.“ (Eš-Sura, 42:41)

Međunarodna zajednica ima obavezu, kako je naveo Selim el-Ava, da pomogne svima koji se bore za svoju slobodu. To je kur'anska obaveza muslimana, kao dio promoviranja pozitivnih vrijednosti. Ovo je poruka sljedećeg kur'anskog ajeta: „One koji će, ako im damo vlast na Zemlji, molitvu obavljati i milostinju udjeljivati i koji će tražiti da se čine dobra djela, a odvrćati od nevaljalih.“ (El-Hadž, 22:41) To su, drugim riječima, ljudi koji koriste svoju moć i uticaj da promoviraju ono što je ispravno i spriječe ono što je pogrešno. Odbijanje agresije i nepravde nesumnjivo spada u okvir ovog teksta.

Prijevod sa engleskog:
Dr. hfz. Almir Pramenković

KONCEPTI DRUŠTVENO-POLITIČKE TEORIJE IBN HALDUNA: MUKADDIMA

Mukaddima je ostavila trajan uticaj na islamsku i svjetsku političku misao. Ibn Haldunova vizija razvoja društava kroz jasno definirane faze i njegov racionalni metod analize činili su ga relevantnim ne samo u kontekstu islamske civilizacije, već i u okviru moderne društvene nauke.

Dr. Sumeja Smilagić
AUTOR

Mukaddima predstavlja prvi i ujedno najvažniji dio obimnog historijskog djela Ibn Halduna pod nazivom *Kitāb al-'Ibar*, koje obuhvata historiju Arapa, savremenih muslimanskih i evropskih vladara, kao i drevnu historiju Jevreja, Grka, Rimljana i Perzijanaca. Posebno mjesto u ovom djelu zauzimaju islamska, egipatska i sjevernoafrička historija, s naglaskom na berberska plemena.

Kao što sam naslov sugerira, *Mukaddima* (u značenju: *uvod*) zamišljena je kao metodološki predgovor i teorijski okvir za razumijevanje historije kao naučne discipline (Ibn Haldun, 1982). Ovo djelo predstavlja kapitalno stvaralaštvo Ibn Halduna, *magnum opus* u kojem je autor postavio temelje za razvoj historijske nauke. Upravo ta namjera čini ovaj tekst enciklopedijskom sintezom kulturnog, metodološkog i epistemološkog znanja koje je, po Ibn Haldunu, neophodno za ozbiljno bavljenje proučavanjem historijskih procesa. (Myers, 1966:178)

U svojoj uvodnoj fazi, djelo se bavi prvenstveno pitanjima epistemologije i prirode znanja. Međutim, kroz dalju razradu, autor razvija sopstveni historijski metod, što na kraju rezultira definiranjem posebnog polja koje naziva „nova nauka“ (*'ilm jadīd*). U okviru ovog inovativnog pristupa Ibn Haldun izlaže osnovne postulate koji, prema mišljenju brojnih savremenih istraživača, predstavljaju začetke modernih disciplina poput filozofije historije, sociologije i političke ekonomije.

Predgovor *Mukaddime* započinje Ibn Haldunovom definicijom historije kao nauke koja obuhvata čitavu prošlost ljudske civilizacije, uključujući njene društvene, ekonomske i kul-

turne aspekte. On ujedno precizira predmet historije, izražava kritiku prema metodološkim nedostacima svojih prethodnika i postavlja temeljna pravila za vrednovanje historijskih izvora. Njegova metodološka kritika zasniva se, pored logičke obrade dokaza, na kriteriju njihove usklađenosti sa stvarnošću, odnosno vjerovatnoćom iznijetih tvrdnji i njihovom povezanošću sa prirodnim zakonima i tokovima historijskog razvoja. (Ibn Haldun, 1982:175)

Polazeći od toga, Ibn Haldun ističe potrebu da se formuliraju opći zakoni koji određuju smjer i ritam historijskih promjena. Ti zakoni, kako navodi, sadržani su u nauci o društvu, čiji je predmet proučavanja upravo ljudska civilizacija i univerzalne društvene pojave.

U skladu sa tim uvodom, glavni dio *Mukaddime* čini sistematsko izlaganje ove nove i samostalne nauke, unutar kojeg autor gradi sopstveni teorijski okvir kroz analizu različitih formi društvene organizacije. Analitičke cjeline strukturirane su u šest poglavlja:

Prvo poglavlje predstavlja opću studiju o ljudskom društvu, s akcentom na uticaj geografskih i klimatskih uslova na ljudsku prirodu;

Drugo poglavlje posvećeno je nomadskim zajednicama i primitivnim društvenim oblicima;

Treće razmatra različite oblike vlasti, državne organizacije i institucionalne strukture;

Četvrto analizira gradska društva, koja se smatraju vrhuncem civilizacijskog razvoja;

Peto poglavlje bavi se pitanjima ekonomije, proizvodnje i industrije;

Šesto istražuje naučne i kulturne aspekte ljudskog društva. (Ibn Haldun, 1982:175)

Ove tematske cjeline ukazuju na jasnu autorovu intenciju da se *Mukaddima* fokusira na fenomen društva u najširem smislu. Njena suštinska vrijednost ogleda se u identifikaciji društvenih, ekonomskih i psiholoških faktora koji uslovljavaju nastanak, razvoj i pad civilizacija. U tom kontekstu, Ibn Haldun posebno naglašava značaj osjećanja solidarnosti (*asabiyya*) kao osnovne kohezivne sile društva. Kada je *asabiyya* snažna, dolazi do političkog uspona i civilizacijskog napretka, dok njeno slabljenje dovodi do raspada državnih struktura i konačne propasti civilizacija. (Shaukat,

1977:134)

Centralno mjesto u njegovom djelu zauzima analiza ovih unutrašnjih društvenih dinamika i dijalektičkih procesa, pri čemu se naglašava međusobni odnos sukoba, kontradikcija i komplementarnih suprotnosti – metoda karakterističnog za islamsku misaonu tradiciju u kojoj je Ibn Haldun bio obrazovan. Ova dijalektička struktura omogućava autoru da ponudi dinamički model razvoja pojedinca i društva kroz historiju, osvjetljavajući time ciklični karakter društveno-političkih promjena. (Lacoste, 1984:96)

Njegov ciklični pogled na historiju, zasnovan na fazama osnivanja, ekspanzije, stagnacije i raspada svake dinastije, ukazuje na dublje razumijevanje političkih procesa i funkcije društvene kohezije u opstanku vlasti. (Mahdi, 1957:78) Na taj način, Ibn Haldun uspostavlja teorijski okvir utemeljen na racionalnoj političkoj filozofiji, ali bez napuštanja islamske kosmologije, ostajući u skladu s učenjem o hijerarhiji bića i božanskom poretku.

Uprkos tome, njegova teorija predstavlja otklon od klasičnih pristupa prethodnih historičara jer naglašava važnost postepenih i logičkih socio-ekonomskih transformacija. Time doprinosi razvoju racionalne islamske političke misli i uvodi inovativne metodološke principe koji će kasnije uticati i na evropsku naučnu tradiciju.

Dijalektička metoda Ibn Halduna, ipak, ostaje primarno usmjerena ka spoljašnjoj dimenziji – onoj u kojoj se teorijske postavke mijenjaju pod uticajem vanjskih okolnosti. S obzirom na to, njegova analiza utemeljena je u čvrstim kategorijama koje ne predviđaju lako transformaciju, ni pojedinca ni grupe. Pojedinci, prema njegovom viđenju, ostaju vezani za svoju sudbinu, dok su kolektivi oblikovani kao statične jedinice sa predodređenim karakteristikama. (Katsiaficas, 1997:16)

Uprkos složenosti i teorijskoj rigoroznosti, *Mukaddima* je ostavila trajan uticaj na islamsku i svjetsku političku misao. Ibn Haldunova vizija razvoja društava kroz jasno definirane faze i njegov racionalni metod analize činili su ga relevantnim ne samo u kontekstu islamske civilizacije, već i u okviru moderne društvene nauke.

MENTALNO ZDRAVLJE U SAVREMENOM MUSLIMANSKOM DRUŠTVU

Msc. Naida Karasalihović Bulić
AUTOR

Za vjernika, mentalno zdravlje i duhovni život nisu odvojeni. Namjerom da posluje pošteno, pomaže drugima, uči ili se obrazuje, osoba obavlja ibadet, koji istovremeno podržava unutrašnju ravnotežu i smanjuje osjećaj stresa.

Savremeni život donosi brojne izazove: ubrzani tempo, akademski i profesionalni zahtjevi, te društvena očekivanja često izazivaju anksioznost, stres i osjećaj preopterećenosti. Mnogi ljudi brinu da li ispunjavaju sve svoje obaveze, uključujući vjerske, te često osjećaju krivicu zbog izostavljenih ibadeta. U svojoj profesionalnoj praksi redovno se susrećemo s osobama kojima su ovakvi osjećaji zabrinutosti i krivice značajan izvor stresa. Istovremeno, često zanemaruju da svaka svakodnevna aktivnost, ako je obavljena s iskrenom namjerom u ime Allaha, također predstavlja ibadet.

U savremenom muslimanskom društvu dodatni izazov predstavlja stalna izloženost informacijama putem društvenih mreža, koje često nameću nerealne standarde uspjeha, pobožnosti i produktivnosti. Poređenje s drugima može produbiti osjećaj nedovoljnosti i unutrašnjeg pritiska. Mladi posebno osjećaju konflikt između ličnih ambicija, porodičnih očekivanja i duhovnih ideala. Kada se duhovnost doživljava kao skup obaveza bez razumijevanja njene suštine, ona može postati izvor opterećenja umjesto olakšanja. Upravo zato je važno razvijati uravnotežen pristup vjeri koji podrazumijeva milost prema sebi i svjesnost vlastitih granica.

Za vjernika, mentalno zdravlje i duhovni život nisu odvojeni. Namjerom da posluje pošteno,

pomaže drugima, uči ili se obrazuje, osoba obavlja ibadet, koji istovremeno podržava unutrašnju ravnotežu i smanjuje osjećaj stresa. Škola, posao i obične svakodnevne aktivnosti postaju činovi pokornosti kada se izvode s pažnjom i sviješću o Allahu, što doprinosi osjećaju svrhe i zadovoljstva. Ovakvo razumijevanje života smanjuje crno-bijelo razmišljanje o tome da li smo „dovoljno dobri“ vjernici i podstiče kontinuirani, ali realan lični napredak.

Psihologija i islamske vrijednosti međusobno se nadopunjuju. Psihološki alati pomažu u upravljanju emocijama, smanjenju anksioznosti i razvoju otpornosti, dok islamska duhovna praksa daje smisao i okvir svakodnevnim zadacima. Tehnike poput svjesnog disanja, vođenja dnevnika zahvalnosti ili kognitivnog preispitivanja negativnih misli mogu se skladno uklopiti s praksama poput dove, zikra i razmišljanja o Allahovoj milosti. Kombinacija ovih pristupa omogućava da se izazovi modernog života transformiraju u priliku za rast, duhovni razvoj i očuvanje mentalnog zdravlja.

Istraživanje objavljeno u časopisu *BMC Psychiatry* donosi sistematski pregled i meta-analizu 45 longitudinalnih i 29 interventnih studija o ulozi religioznosti i duhovnosti u prevenciji i upravljanju depresijom i anksioznošću kod mladih ljudi (10-24 godine). Rezultati pokazuju da duhovno blagostanje ima zaštitni uticaj protiv simptoma depresije, dok negativni oblici religijskog suočavanja (npr. osjećaj da je Bog odsutan) mogu biti povezani s većim depresivnim simptomima. Studije koje uključuju religiozne ili duhovne prakse pokazale su obećavajuće rezultate u smanjenju anksioznosti i depresije, iako su autori upozorili da je kvalitet

istraživanja različit. Ovi nalazi podupiru ideju da aktivna uključenost u religiozne i duhovne prakse može doprinijeti mentalnom zdravlju, posebno u kontekstu emocionalnih izazova mladih ljudi.

Vjera ujedno pruža i praktične smjernice za smanjenje stresa: redovan namaz, zahvalnost, strpljenje i dobra djela jačaju osjećaj unutrašnje stabilnosti. Koncept oslanjanja na Allaha (*tevekkul*) pomaže vjerniku da prihvati ono što ne može kontrolirati, dok istovremeno ulaže trud u ono što je u njegovoj moći. Shvatanje da su sve aktivnosti – od učenja i rada do pomaganja drugima – potencijalni ibadet omogućava da se fokus premjesti s osjećaja krivice i zabrinutosti na zahvalnost i unutrašnji mir.

Dakle, u savremenom dobu važno je podsjetiti da briga o mentalnom zdravlju nije suprotnost vjeri, već dio odgovornosti prema sebi kao Allahovom stvorenju. Umor, anksioznost i preopterećenost ne znače slab iman, već ljudsku prirodu koja traži razumijevanje i podršku. Traženje stručne pomoći nije znak slabosti, nego hrabrosti i svjesnosti. Allah ne traži savršenstvo, već iskren trud, a svaka svakodnevna obaveza, učinjena s ispravnom namjerom, može postati ibadet. Strpljenje ne znači pasivno trpljenje svega, već mudro djelovanje i postavljanje granica kada je to potrebno. Odmor je dio brige o amanetu tijela, a zahvalnost put ka unutrašnjem miru. Kada prestanemo da se poređimo s drugima i prihvatimo vlastiti tempo rasta, otvaramo prostor za stabilnost i duhovnu zrelost. U toj ravnoteži između psihološke svjesnosti i islamskih vrijednosti nalazi se temelj zdravog, smirenog i smislenog života.

kids

Mnogo je razloga da posjetite butik Tam Tam

DJEČIJA KONFEKCIJA

- KOMPLETAN BEBI PROGRAM
- GARDEROBA ZA DJECU DO 15 GODINA
- FARMERKE, TRENERKE, DUKSERICE,
- BADEN MANTILIĆI, HALJINICE ZA CURICE...

Rifata Burdževića 1, zgrada FIS-a. Novi Pazar

vodič kroz djetinjstvo vašeg djeteta

SOLIDARNOST I MEĐUGENERACIJSKA PODRŠKA

Edin Redžepović
AUTOR

Postoje vrijednosti o kojima se često govori, ali tek kada ih nestane, čovjek istinski osjeti koliko su važne. Jedna od njih je solidarnost. Druga je međugeneracijska podrška. A zapravo, te dvije vrijednosti ne mogu jedna bez druge. Jer solidarnost nije potpuna ako ne obuhvata sve - od djeteta do starca. I zajednica nije zdrava ako među njenim generacijama nema razumijevanja, poštovanja i oslonca.

Danas živimo u vremenu velike brzine, ali i velike usamljenosti. Sve je dostupno, a ljudi su ipak jedni od drugih dalji nego što bi smjeli biti. Mnogo je kontakata, a malo bliskosti. Mnogo je informacija, a malo istinske pažnje. Mnogo je riječi, a malo topline. U takvom vremenu čovjek sve više osjeća koliko mu treba neko ko će ga vidjeti, saslušati, razumjeti i pomoći mu. Nije čovjeku uvijek potrebna velika pomoć. Nekad mu je dovoljna jedna iskrena riječ, jedna posjeta, jedno pitanje iz srca: „Kako si?“ Nekada mu je dovoljno da osjeti da nije zaboravljen.

Solidarnost počinje upravo tu. Ne u velikim parolama i javnim govorima, nego u svakodnevnom životu. U kući. U porodici. Među komšijama. Na poslu. U školi. U džematu. Na ulici. To je spremnost da čovjek ne ostane ravnodušan pred tuđom potrebom. Da ne okrene glavu od starijeg koji teško hoda. Da ne prešuti kad vidi mladog čovjeka koji tone u bezvoljnost. Da ne misli samo na sebe. Da ne živi kao da ga se niko drugi ne tiče.

Nekada su ljudi, uprkos siromaštvu, bili bogatiji srcem. Nisu imali mnogo, ali su imali jedni druge. Vrata su bila otvorenija, rodbina bliža, komšije prisutnije, a porodice povezanije. Stariji nisu bili odvojeni od života, a mlađi nisu odrastali bez korijena. Danas, iako imamo više udobnosti, često nam nedostaje ono osnovno: ljudska blizina. Zato su solidarnost i međugeneracijska podrška danas potrebnije nego ikad.

Posebno je važno da razumijemo koliko su generacije upućene jedna na drugu. Nije dobro kada stariji gledaju mlade samo kroz njihove greške, niti kada mladi gledaju starije kao da su prevaziđeni i nepotrebni. To je pogrešan i opasan put. Svaka generacija nosi nešto što druga nema. Stariji nose iskustvo, strpljenje, širinu i pamćenje. Mladi nose energiju, polet, novu snagu i otvorenost prema budućnosti. Kad to dvoje stoji jedno naspram drugog - nastaje sukob. Kad stanu jedno uz drugo - nastaje snaga.

Stariji ljudi nisu teret. Oni su živa riznica iskustva. U njihovim životima stane mnogo više

nego što se na prvi pogled vidi. U njima su godine rada, odricanja, podizanja porodice, suočavanja s problemima, borbe sa životom i nošenja odgovornosti. Mnogi od njih su mnogo dali drugima, a malo tražili za sebe. I zato je bolno kada čovjek vidi starost koja je usamljena, zaboravljena i odbačena. Nema opravdanja za društvo u kojem stariji ljudi sjede sami, bez posjete, bez razgovora i bez osjećaja da još uvijek nekome pripadaju. Nije to samo pitanje kulture. To je pitanje savjesti.

U našem narodu oduvijek se znalo da stariji imaju posebno mjesto. Ustajalo im se, slušali su se, tražio se njihov savjet, pazilo se da ih riječ ne povrijedi. To poštovanje nije bilo znak zaostalosti, nego znak ljudskosti. Danas, kada se mnogo toga promijenilo, ne smijemo dozvoliti da izgubimo tu mjeru. Stariji čovjek možda više nema fizičku snagu kao nekad, ali i dalje ima dostojanstvo, vrijednost i potrebu da osjeti da je potreban. A čovjeku je to često važnije od svega drugog.

S druge strane, ni mladost nije onakva kakvom je stariji ponekad zamišljaju. Mladima danas nije lako. Oni odrastaju u svijetu velikih očekivanja, stalnog poređenja i tihog pritiska da moraju biti uspješni, sposobni, sigurni, lijepi, obrazovani i snažni. I to sve odjednom. A mnogi od njih iznutra nose nesigurnost, strah i umor. Mnogi se smiju pred drugima, a u sebi vode teške borbe. Mnogi imaju s kim razgovarati, ali nemaju kome stvarno otvoriti srce. Zato mladi ne trebaju samo kritiku. Trebaju razumijevanje.

Nije malo kada stariji čovjek sasluša mladog bez omalovažavanja. Nije malo kada mu kaže: „Razumijem te.“ Nije malo kada mu pruži savjet bez grubosti. Mnogi mladi bi drugačije rasli kada bi imali više takvih susreta.

Međugeneracijska podrška nije jednosmjerna. To je odnos uzajamnosti. Stariji mogu mlade naučiti saburu, odgovornosti, vjeri, poštovanju, strpljenju i dostojanstvu. Mladi mogu starijima pomoći da se lakše snađu u savremenom vremenu, da ne osjete isključenost i da sačuvaju povezanost sa svijetom oko sebe. Kada se ta razmjena dogodi u ljubavi i poštovanju, koristi imaju i jedni i drugi.

U mnogim porodicama danas nedostaje upravo to. Ljudi žive pod istim krovom, a malo zaista žive jedni s drugima. Razgovori su kratki, pažnja rasuta, a svakodnevnica umorna. A porodica ne opstaje samo na zajedničkom prostoru, nego na međusobnoj brizi. Nije dovoljno osigurati krov, hranu i osnovne potrebe. Čovjeku treba i nježnost. Treba mu vrijeme. Treba mu osjećaj da nekome pripada. Ako to nestane, kuća može ostati puna stvari, a prazna života.

Zato je važno da u porodicama svjesno gradimo kulturu pažnje. Da djeca odrastaju uz starije, a ne mimo njih. Da ne doživljavaju djedove i nane kao usputne figure, nego kao ljude od kojih se može mnogo naučiti. Da stariji ne budu uklonjeni iz života porodice čim ostare. Da mladi ne budu prepušteni ekranima i ulici umjesto razgovoru. Da roditelji ne budu sami u svemu. Sve to su sitnice koje čine veliku razliku.

Vjera ovdje daje posebno snažan temelj, jer ona nas ne odgaja samo da budemo ispravni

pred Allahom, nego i da budemo dobri prema ljudima. Uči nas da nije dovoljno biti pobožan u onome što je samo između nas i Gospodara, ako smo grubi, nemarni i tvrda srca prema ljudima oko sebe. Islam snažno naglašava dobročinstvo prema roditeljima, pažnju prema rodbini, brigu za komšiju, samilost prema djeci, poštovanje prema starijima i pomaganje onima koji su u potrebi. Sve su to stubovi solidarnosti.

Nije slučajno što nakon tevhida dolazi dobročinstvo prema roditeljima. Nije slučajno što je održavanje rodbinskih veza toliko naglašeno. Nije slučajno što se toliko govori o milosti, blagosti i pomoći drugome. To su temelji na kojima se gradi zdrava zajednica. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije bio uzor samo u ibadetu, nego i u odnosu prema ljudima. Bio je blag prema slabima, pažljiv prema starijima, milostiv prema mlađima i pun razumijevanja za ljudsku potrebu. U njegovom životu jasno se vidi da čovjek nije potpun ako ne zna biti nježan, pravedan i koristan.

Kada iz vjerske perspektive govorimo o solidarnosti, onda ne govorimo samo o društvenoj pristojnosti, nego o ibadetu srca i djela. Pomoći čovjeku u potrebi nije samo lijep gest. To je djelo za koje se kod Allaha nada nagradi. Posjetiti stariju osobu, olakšati nekome teret, biti uz porodicu u žalosti, pružiti podršku mladom koji luta, saslušati zabrinutog, ohrabriti obeshrabrenog - sve to ima i ljudsku i vjersku vrijednost. U tim djelima ima mnogo više od formalne pomoći. U njima ima rahmeta.

Često zaboravljamo da i sami jednog dana možemo biti na mjestu onoga kome treba podrška. I mladi će, ako Allah da, ostarjeti. I snažni će jednom oslabiti. I oni koji danas tješe druge jednog dana će možda trebati utjehu. Kada to čovjek shvati, postaje blaži, skromniji i osjetljiviji na tuđu bol. Solidarnost tada više nije apstraktna ideja. Postaje nešto duboko lično.

Poseban problem našeg vremena jeste što je usamljenost postala skoro normalna. Ima starijih ljudi koji po cijeli dan čekaju da im neko pokuca na vrata. Ima mladih koji se, uprkos mnoštvu sadržaja i poznanstava, osjećaju potpuno prazno. Ima majki koje nose previše same. Ima očeva koji šute pod teretom brige. Ima djece koja su željna pažnje više nego poklona. U takvom društvu najveće bogatstvo postaje ljudska blizina.

Nekada je dovoljno tako malo da se nekome uljepša dan. Posjeta od petnaest minuta. Pomoć oko računa. Odlazak po lijek. Strpljiv razgovor. Zajednički ručak. Poruka u pravo vrijeme. Ne možemo uvijek riješiti tuđe probleme, ali često možemo smanjiti nečiju samoću. A to je nekada najveća pomoć.

Važno je i da pomoć ne bude ponižavajuća. Solidarnost nije sažaljenje s visine. Ona je bratstvo, dostojanstvo i osjećaj da smo svi ljudi, sa svojim slabostima i potrebama. Nekome treba imetak, nekome savjet, nekome vrijeme, nekome zagrljaj, nekome samo prisustvo. Najljepša pomoć je ona koja čuva čovjekovu čast i ne podsjeća ga stalno da je slab.

Ako želimo bolje društvo, onda moramo graditi bolje odnose među generacijama. Sko-

le, džemati, institucije, mediji i porodice - svi tu imaju svoju ulogu. Trebamo više prostora u kojem će se stariji osjećati korisno, a mladi prihvaćeno. Više mjesta na kojima će se iskustvo prenositi, a nova energija usmjeravati. Više razgovora, a manje predrasuda. Više poštovanja, a manje omalovažavanja. Više susreta, a manje udaljenosti.

Jedan narod se ne čuva samo granicama i zakonima. Čuva se i srcem. Čuva se načinom na koji se odnosi prema svojim slabima, starima, mladima, siromašnima i usamljenima. Tu se vidi kakvi smo. Tu se vidi ima li među nama života, stida, milosti i duše.

Zato nam danas treba obnavljanje ljudskosti. Treba nam vraćanje jednostavnim stvarima koje su nekada bile normalne: da se stariji poštuju, da se mladi ohrabruju, da se bolesni obi-

laze, da se porodice ne ostavljaju same, da se komšija ne zaboravlja, da se rodbina ne svodi samo na blagdane i formalnosti. Te male navike nisu male. One čuvaju društvo od raspadanja.

Na kraju, možda ne možemo promijeniti cijeli svijet, ali možemo promijeniti prostor oko sebe. Možemo biti topliji u svojoj kući. Prisutniji u svojoj porodici. Pažljiviji prema roditeljima. Blaži prema djeci. Strpljiviji sa starijima. Ohrabrujući prema mladima. Možemo naučiti da ne prolazimo pored tuđe potrebe kao da nas se ne tiče.

Solidarnost i međugeneracijska podrška nisu luksuz. One su potreba. Bez njih se ljudi gase iznutra. S njima i teška vremena postaju podnošljivija. Kada čovjek osjeti da nije sam, mnogo toga postaje lakše. A kada zajednica sačuva tu vrstu topline, tada je, uprkos svim izazovima, još uvijek zdrava.

Zato vrijedi početi od sebe. Od jednog poziva. Jedne posjete. Jednog pomirenja. Jedne pažnje. Jednog pitanja iz srca. Velike promjene često počinju malim ljudskim djelima. A možda je baš to ono što nam danas najviše treba.

Ovaj projekat je sufinansiran iz budžeta Republike Srbije – Ministarstva informisanja i telekomunikacija. Stavovi iznijeti u podržanom medijskom projektu nužno ne izražavaju stavove organa koji je dodijelio sredstva.

Iz rukopisa knjige Štrpci – zločin i proces

ANALIZE

ŠTRPCI: ZLOČIN SA IMENOM I BEZ VERTIKALE PRAVDE

Akademik Velija Murić
AUTOR

INSTITUCIONALNI KONTEKST I VERTIKALA ODGOVORNOSTI

Zločin u Štrpcima nije bio izoliran incident, već događaj koji se odvijao u okviru jasno definiranih institucionalnih uloga i, što je još važnije, institucionalne tolerancije. Putnički voz Beograd-Bar imao je policijsku pratnju i prisustvo željezničkog osoblja, čija je dužnost bila nadzor bezbjednosti putnika. Sudski je utvrđeno da policijski službenici nisu spriječili ulazak naoružane grupe u voz, niti su intervenirali kada su putnici selektivno izvedeni. Željezničko osoblje ostalo je pasivno, bez krivične odgovornosti.

Selekcija putnika bila je brza i precizna, što ukazuje na prethodno znanje i plansku organizaciju. U svjedočkim iskazima pominjano je i ime Vladimira Matovića, savjetnika tadašnjeg predsjednika Dobrice Ćosića, viđenog na prostoru Glavne željezničke stanice u Beogradu. Njegovo prisustvo nije pravno potvrđeno optužnicama, ali ostaje dio javnog i svjedočkog diskursa, koji upućuje na moguće veze sa političkim vrhom – veze koje pravosuđe nikada nije ispitalo.

Analiza vertikalne odgovornosti pokazuje jasnu razliku između procesuiranih izvršilaca (Gojko Lukić, Duško Vasiljević, Ljubiša Vasiljević, Dragana Đekić i drugih) i institucionalnog i političkog nivoa, koji je ostao van domašaja pravde. Štrpci su tako postali paradigma mjesta na kojem izvršilačka

Povodom još jedne godišnjice zločina u Štrpcima, dužnost je podsjetiti ne samo na same izvršioce, već i na institucionalni okvir u kojem je taj zločin bio moguć. Kao pravni zastupnik oštećenih porodica u postupku vođenom pred Višim sudom u Bijelom Polju protiv jednog od neposrednih izvršilaca, imao sam priliku da sagledam i sudsku i vansudsku dimenziju ovog slučaja. Ono što je ostalo izvan optužnica jednako je važno kao i ono što je u njima dokazano.

odgovornost postoji, ali šira institucionalna i politička dimenzija ostaje nerazjašnjena.

Upravo zbog toga, još tada podnio sam krivičnu prijavu protiv više visokih vojnih, policijskih i političkih funkcionera tadašnje SRJ i Republike Srbije, uključujući i Milana Lukića, vođu „Osvetnika“, Životu Panića, Milana Panića, Dragoljuba Ojdanića, Jovicu Stanišića, Slobodana Miloševića i druge. Prijava je zasnovana na dokumentaciji i službenim informacijama koje su, prema navodima, ukazivale da su nadležni organi raspolagali saznanjima o planiranim i ranijim otmicama putnika u stanici Štrpci, uključujući i događaje od 12. februara 1993. godine.

Prema toj prijavi, nadležni su, iako upoznati sa bezbjednosnim procjenama i informacijama o zadržavanju vozova i odvođenju putnika, propustili da poduzmu radnje iz svoje nadležnosti kako bi spriječili otmicu civila bošnjačke nacionalnosti iz voza broj 671, koji je 27. februara 1993. godine saobraćao na relaciji Beograd-Bar. U 15.54 sati, iz voza su nasilno izvedeni i potom ubijeni putnici čija su imena danas trajni podsjetnik na obavezu pamćenja.

Krivična prijava do danas nije rezultirala tužilačkom odlukom.

Ako se postavlja pitanje da li jedan narod ili država mogu nositi epitet „zločinački“, odgovor mora biti jasan: krivica je uvijek individualna. Međutim, odgovornost, posebno u slučaju Štrbaca, ima i kolektivnu dimenziju, jer podrazumijeva sistem, ambijent i institucionalno ćutanje bez kojih zločin ne bi bio moguć.

ŠTRPCI – KONTINUITET JEDNOG ZLA

Zločin u Štrpcima nije se dogodio zato što je rat bio surov, već zato što je dugo pripreman. Prije nego što je voz zaustavljen, bila je zaustavljena savjest. Prije nego što su ljudi izvedeni iz vagona, bili su izvedeni iz zajednice – u jeziku, u percepciji, u načinu na koji su označavani.

Nasilje ne počinje pucnjem. Počinje onog trenutka kada se čovjek prestane imenovati kao čovjek. Kada ime postane sumnjivo, a vjera dovoljan dokaz krivice. U takvom poretku zločin nije izuzetak, već logičan ishod.

Sandžak je decenijama živio u procesu tihog izdvajanja. Ne uvijek kroz otvorenu represiju, ali stalno kroz poruku da je drugačiji, ruban i zamjenjiv. Prostor u kojem se identitet trpi, ali se ne prihvata, uvijek je prostor u kojem je nasilje moguće. U takvim sredinama zločin ne dolazi naglo – on sazrijeva.

Ljudi iz voza nisu izabrani slučajno. Oni su prepoznati. Njihova imena i prezimena bila su dovoljna. U tom trenutku nisu bili putnici, već oznake. A tamo gdje oznaka zamijeni lice, smrt postaje tehničko pitanje.

Zato Štrpci ne mogu biti shvaćeni kao incident. Incident je ono što odstupa od pravila. Štrpci su se uklopili u obrazac. Bili su završni čin dugog procesa u kojem je zlo godinama učeno, opravdavano i prešućivano.

Ko Štrpce vidi kao slučajnost, traži mir u zaboravu.

Ko ih vidi kao posljedicu, preuzima obavezu pamćenja.

ORIJENTALNO-BOŠNJAČKA KUĆA FAMILIJE MELAJAC U NOVOM PAZARU

Dr. Harun Crnovršanin
AUTOR

PORIJEKLO I ISTAKNUTI PREDSTAVNICI PORODICE MELAJAC

Zna se da je Bajram u Yeni Pazar doselio sredinom 19. vijeka, iz sela Melaja, odakle su kasnije dobili prezime Melajac. On je u braku sa suprugom Đuzom imao tri sina: Hajra, Fehima i Ismaila-Smaja. S obzirom da su bili veoma uspješni trgovci, kupili su nekoliko dućana u čaršiji, sagradili prelijepije kuće i kupili velika imanja u gradu i okolini.

Autor ovog teksta za poznatu familiju Melajac zna od svog djetinjstva, jer je živio u komšijskoj ulici, današnja Rifata Burdžovića, a kuće Melajaca nalazile su se u ulici Deda Šehovića. Autorova majka Muratka je i familijarno vezana sa Melajcima, jer se njena majka, a autorova bijača, zvala Bajruša Melajac. Generalno gledano, starije generacije u Novom Pazaru mnogo bolje su se poznavale, jer je bilo manje stanovnika u gradu, međutim, vremenom ti kontakti postaju sve rjeđi i rjeđi, tako da danas mlađe generacije skoro da i ne znaju kako su im se zvali djed i bijača (nana).

U novijoj historiji Novog Pazara ostala su upamćena, pored naprijed pomenutih trgovaca, i imena drugih poznatih Melajaca. Među njima je bilo činovnika, hodža, direktora, sportista itd. To su:

– Jusuf (Zijahudinov) Melajac bio je tapijski činovnik u Opštini u vrijeme turske vladavine 1912. godine. Na Prvim opštinskim izborima za predsjednika, kmetove i odbornike, obavljenim 1920. godine u Novom Pazaru, Jusuf je izabran za kmeta.

– Mustafa Melajac bio je imam Skender Kelebi džamije. U vrijeme Kraljevine Jugoslavije starao se o njoj i održavao ovu džamiju, pa se ona i danas naziva Melajska džamija. I u vrijeme ateističke komunističke Jugoslavije, familija Melajac je nastavila da održava ovu džamiju i pored različitih pritisaka od strane tadašnjih opštinskih vlasti.

– Fehim-aga Melajac, poznati trgovac i jedan od organizatora odbrane Novog Pazara od četnika 1941. godine. Bio je čovjek od velikog povjerenja kod Aćif-efendije, komandanta odbrane grada.

– Rešad-Tade Melajac bio je direktor fabrika „Zastava“ i „Minel“.

– Ruždija Melajac bio je prvi građevinski inženjer u Novom Pazaru i direktor Urbanizma.

Najstariji poznati predak pazarske familije Melajac jeste Bajram Melajac. Njega u svojim „Sjećanjima i kazivanjima“ pominje hroničar Omer-ef. Koničanin. „Među glavnim trgovcima-manufakturistima u Novom Pazaru bio je i Bajram-aga Melajac sa sinovima Hajrom i Fehimom. Nakon Bajram-agine smrti posao nastavlja njegovi sinovi Hajro i Fehim, po smrti Hajrovoj posao nastavlja Fehim sa bratom Smajom...“ (Iz knjige Efendijina sećanja i kazivanja, priređivača Mija Radovića, izdatoj u Novom Pazaru 1998.)

Bogato ukrašeni prozori desne polovine Melajske kuće u Hoćanskom sokaku u Novom Pazaru

– Ferid-Dido Melajac bio je golman Fudbalskog kluba Novi Pazar od 1966-1982. godine. Dvije godine obavljao je dužnost komesara za bezbjednost na fudbalskim utakmicama.

MUSTAFA-EF. MELAJAC SPASIO SKENDER KELEBI DŽAMIJU OD RUŠENJA

Skender Kelebi džamija nalazi se na uglu ulica Rifata Burdžovića-Trša i Deda Šehovića. Sagradio je u 16. vijeku Iskender Čelebi. Ova stara građevina pripada tipu džamija sa četvoroslivnim krovom i sa zidanom munarom. U međuratnom periodu, tj. u Kraljevini Jugoslaviji, porušena je veliki broj džamija.

I Skender Kelebi džamija je u svojoj historiji bila paljena i rušena. Od potpunog nestanka spasio je hadži Mustafa Melajac koji je svim srcem i imetkom stao u njenu zaštitu. Mudro je uvećavao njen džemat i redovno vršio popravke kako bi džamija mogla normalno da funkcioniše. Zla sudbina džamija i vakufa nastavila se i u ateističkoj Titovoj Jugoslaviji. Džamije su se, zbog neodržavanja, same urušavale, a vakufska imovina masovno otimala.

Ono što je hadži Mustafa Melajac, vezano za džamiju, radio u Kraljevini Jugoslaviji, njegovi potomci i rođaci su, u komunističkoj Jugoslaviji, nastavili. Džamija je redovno renovirana, od poda do krova, najviše zahvaljujući vrijednim Melajcima. Zbog toga se ova džamija i danas naziva Melajska džamija.

RAZGOVOR SA FERIDOM-DIDOM MELAJCEM

Vezano za porijeklo i historijat familije Melajac, autor je za sagovornika uzeo Ferida-Dida Melajca (1949.), sa kojim se zna odavno. Početkom 90-ih godina prošlog vijeka, obojica su bili veoma aktivni u radu prve posljeratne bošnjačke političke partije. Pazarska čaršija poznaje Dida kao časnog i poštenog građanina.

„Moj djed Fehim-aga Melajac (1888-1955) je u braku sa mojom bijačom Mejremom Zelnelagić (1905-1966) iz Rožaja imao sedam sinova i dvije kćerke. Sinovi su: Amir (poginuo u toku rata u Njemačkoj), Rifat, Asim, Izet, Kemal, Ruždija i Rešad. Kćerke su: Zekija i Hadija. Obadvije su odselile u Tursku. Zekijin muž je bio Jusuf-aga Ljajić, a Hadijin muž je bio obučar iz Prijepolja koji se zvao Nazmija.

Moj amidža Amir je bio neoženjen i poginuo je sa 18 godina u Njemačkoj. Moj otac Rifat je, u braku sa mojom majkom Nusretom Dazdarević, dobio mene - Ferida, zatim Dževada-Mekana, Muzafera-Zaja i Mukadesu.

Amidža Asim je u braku sa Mahijom Nuhović dobio sinove Džafera i Nihada-Murča.

Amidža Izet je u braku sa Ismetom Dolovac dobio sina Ertana i kćerke Ajselu (preselila na Ahiret) i Enisu.

Amidža Kemal je u braku sa Nazirom Idrizović, kćerkom Alja taksiste, dobio kćerku Sibelu (1966) i sina Fehima (1963).

Amidža Ruždija je u braku sa Izetom Trtovac dobio kćerke Sabinu i Mejremu i sina Emira.

Najugledniji Pazarci pred Drugi svjetski rat. Sjede, sa lijeva: Ahmet-aga Daca, Fehim-aga Melajac, Ejup-aga Ljajić, hفز. Ibrahim Riđanović, muftija Murat-ef. Sukić, Aćif-ef. Hadžiahmetović, Džemail-aga Bošnjović. U gornjem redu stoje, sa lijeva: Mahmut-ef. Elfić, Šućurija-ef. Hamzagić i Jonuz-aga Gusinac.

Amidža Rešad-Tade je u braku sa Mevludom Prušević dobio sinove: Senada i Farisa te kćerku Aminu."

OPIS KUĆE PORODICE MELAJAC

„Moj djed Fehim i njegov brat Ismail sagradili su 1920. godine dvije lijepe kuće. U Hoćanskom sokaku, preko puta melajskih kuća, nalazila se Sofi Memi džamija koju su komunisti porušili 1948. godine. Ismail je imao lijepu kuću sa velikom baščom od 10 ari. Nakon završetka Drugog svjetskog rata, u vrijeme zloglasnog Titovog ministra policije Aleksandra Rankovića, Ismail je kuću prodao Milenku Timotijeviću iz Sopoćana i 1957. sa familijom odselio u Tursku, u grad Pendik, gdje i danas žive njegovi potomci. On je iza sebe ostavio sinove Hazba i Mithata te kćerke Ismetu i Milhatu.

Ispred njegove kuće nalazila se velika kuća moga djeda Fehima sa manjom baščom veličine 3 ara. Nakon njegove smrti u kući su ostali da žive njegovi sinovi: Kemal - moj amidža i Rifat - moj otac. Naša polovina kuće bila je ova do same ulice Deda Šehovića br. 36.

U njoj su se na prvom spratu nalazili: mutfak (kuhinja), kao i Velika soba sa dušeklucima i hamamom. Na sprat se išlo drvenim stubama gdje je bio hajat (veliki hodnik) iz koga se ulazilo u veliku sobu „alaturka“ sa dušeklucima, hamamom (kupatilom), minderlucima, mangalom itd.

Druga polovina kuće, u kojoj je živio sa porodicom moj amidža Kemal, dosta je izmijenila svoj spoljašnji izgled uslijed adaptacije. Ona je imala dvije sobe u prizemlju sa hamamom i dvije sobe na spratu sa hamamom.

FEHIM-AGA MELAJAC JEDAN OD NAJUSPJEŠNIJIH TRGOVACA

„Moj djed Fehim-aga rano je počeo da radi

kao šegrt u jednom dućanu koji se nalazio između nekadašnjeg restorana „Lipa“ i crkvenog dućana. Držao ga je neki pazarski Jevrej. Fehim je bio izuzetno vrijedan i pošten, pa ga je gazda mnogo zavolio. On nije imao djece, pa je pred smrta svojoj ženi ostavio amanet da kada umre pola dućana prepíše Fehimu, a kada on bude imao dovoljno para može da otkupi i drugu polovinu. Tako je i bilo. Djed Fehim je sa 17 godina skupio dovoljno novca, otkupio drugu polovinu dućana i postao samostalan trgovac mješovite robe.

Bilo je to vrijeme Kraljevine SHS (Srba, Hrvata i Slovenaca). Fehim-aga je počeo da trguje sa Skadrom u Albaniji. Jednom je krenuo konjima sa još trojicom pazarskih trgovaca u Skadar. Došli su u veliku magazu nekog Arnauta (Albanca). Djed je sačekao da se stariji trgovci snabdiju robom, a on je, tek na kraju, kupio onoliko robe koliko je imao novca kod sebe. Albanac, gazda magaze, nudio mu je da uzme, na povjerenje (na riječ), robe koliko god hoće, ali on nije htio.

Kada su se konjima vraćali za Novi Pazar, put ih je vodio preko Kosovske Mitrovice. Na ibarskom mostu sreo je jednog siromaha kako prosi. Siromah je ustao i prišao Fehimu i ispružio ruku tražeći da mu udijeli novac. Djed je iz džepa izvukao nešto metalnog novca i dao mu. Međutim, prosjak je i dalje držao ispruženu ruku, kao da mu nije bilo dovoljno što mu je djed dao.

Onda je djed izvadio ćemer (kožna vrećica za novac koja se držala za pojasom) i sve što je imao od novca izvadilo, pružio siromahu i napunio mu obadvije ruke. Siromah mu je uzvratilo riječima: „Sine, da Bog da zaštita god se uhvatio u zlato ti se pretvorilo.“

Fehim je sa konjem pošao naprijed i nakon par koraka okrenuo se da još jednom vidi tog neobičnog siromaha. Međutim, njega tamo više nije bilo. Ovu priču, koja mi se uredila u sjećanju, djed mi je ispričao kada sam imao sedam godina.

Njegova imovina je rasla velikom brzinom, iz dana u dan. U selu Vrbolazi kupio je 14 hektara zemlje. Na Paričkom brdu, lijevo od vinograda Desimira-Deska Ivkovića, imao je 21 hektar zemljišta. U današnjoj Industrijskoj zoni imao je 1 hektar i 72 ara, u naselju Gazilar 90 ari, na Banjskoj petlji 2 hektara. Na potezu od Magistrale do ulice Palih boraca imao je hektar zemlje. Tu je sada napravljeno 15 kuća.

Imao je i šest dućana u čaršiji: jedan je bio gdje je Furgon, drugi gdje je bila stara zgrada Beobanke koja se nalazila do Doma JNA (veličine 32 kvadrata) i još četiri dućana između bifea Korzo i nekadašnje Taipove knjižare. Trenutno, Melajci jedan dio njegove imovine potražuju preko Agencije za restituciju. Od svega navedenog, vraćeno im je 72 ara u Industrijskoj zoni."

FEHIM-AGINA ULOGA U ODBRANI NOVOG PAZARA OD ČETNIKA

„Djed Fehim je bio jedan od petorice članova Odbora za odbranu Novog Pazara koji je predvodio Aćif-ef. Hadžiahmetović. Sastanci su se održavali u njegovoj magazi, gdje je nekad bio Furgon, a danas mlječni restoran. Do njega je bila obučarska radnja, a sada radnja za prodaju tekstila.

Pred prvi napad na Pazar, u čaršiju je iz Raške došao četnički izaslanik sa čezom (konj sa fijakerom) i predao pismo Aćif-efendiji u kojem je četnička komanda tražila da se grad preda u njihove ruke. Odbor je donio odluku da se Pazar brani i uz pomoć Albanaca sa Kosova, Pešteraca i Rožajaca - odbranio se. U vrijeme odbrane Novog Pazara u našoj kući bila su ugošćena 42 albanska borca Šabana Poluže."

Autorov sagovornik Ferid-Dido Melajac (1949.) oženjen je sa Milhatom Bihorac i sa njom ima sinove Elvira i Ensara. Ovom prilikom mu se zahvaljujem na izdvojenom vremenu u rasvjetljavanju porijekla i historijata familije Melajac.

MOJ PUT PREMA ISLAMU

Antonija Petra Gagulić
AUTOR

(3. DIO)

Početak 2022. godine pamtim po osjećaju razdvojenosti. Kao da sam sjedila na dvije stolice, a nijedna nije bila do kraja moja. U meni se sve već mijenjalo. Imala sam marame. Učila sam klanjati. Postila sam dobrovoljne postove. Prestala sam jesti svinjetinu. Odijevala sam se drugačije. Govorila sam drugačije. Razmišljala drugačije.

Iako još nisam izgovorila šehadet, u srcu sam znala da sam već zakoračila. Neke odluke se prvo dogode iznutra, tiho, bez svjedoka.

Ali ta tišina ima cijenu.

Kod kuće se očekivalo da slavim Božić, da idem na misu, da budem ista kao prije. A ja sam osjećala da više ne pripadam tome. Počela sam se osjećati kao gost u vlastitoj kući. Sjedila bih za stolom s porodicom, a imala osjećaj da sjedim sama. Nisam imala s kim podijeliti ono što učim, ono što osjećam, ono što mi se rađa u duši. Moj duhovni svijet postao je tajna.

Što je vrijeme prolazilo, pritisak je rastao. Nisam htjela živjeti dvostruko. Nisam htjela glumiti. Znala sam da želim islam, ali sam se osjećala usamljeno. Gledala sam video snimke ljudi iz Amerike, Njemačke, Australije. Ljudi

Nekad čovjek plati visoku cijenu za istinu. Ali kad je jednom pronade, više se ne vraća nazad. Ja sam samo željela da ne sjedim na dvije stolice. I Allah mi je dao da konačno stojim na jednoj.

koji su prihvatili islam. Plakala bih gledajući njihovu sreću, ali su mi svi bili daleko. Na našim prostorima gotovo da nije bilo ničega. Tek poneki stari video, neka priča izgubljena u vremenu.

Jedne noći podigla sam ruke i uputila dovu.

Rekla sam: „Ako negdje postoji neko poput mene – Hrvat koji je primio islam – pošalji mi ga, da ne budem sama.“

I još sam šaptala: „Allahu moj, uputi me ako je to to.“

Nisam znala da će odgovor doći tako brzo.

Jednog dana sjedila sam s prijateljicom na ručku. Ona je pričala s konobarom o vjeri, a ja sam šutjela. Nisam imala snage za rasprave, ni za objašnjavanja. A onda je on, usput, rekao: „Ne osuđujem nikoga zbog religije. Maloprije su mi ovdje bila dva prijatelja koji su prešli s kršćanstva na islam.“

Srce mi je stalo na trenutak. Trebalo mi je nekoliko sekundi da shvatim šta sam čula.

Prijateljica me pogledala. „Mogu li mu reći?“

Znala sam našta misli. Rekla sam: „Naravno.“

„I moja prijateljica želi preći na islam.“

Tog trenutka sam znala - ovo je odgovor na moju dovu.

Iste večeri upoznala sam dvojicu Hrvata iz mog grada, iz Osijeka, koji su primili islam. Više nisam bila sama.

Nekoliko mjeseci kasnije pozvali su me na iftar. Bio je Ramazan. Ujedno i Uskrs. Kod kuće su slavili. Ja sam ostavila goste, obukla jaknu i tiho izašla. Ruke su mi se tresle dok sam hodala prema džamiji. Znala sam da to nikada ne bi odobrili.

U tom periodu već su primijetili promjene. Odjeća. Ponašanje. Stav. Ubrzo su došle i prijetnje da će biti problema ako sam u islamu.

Svoje prve marame odnijela sam kod prijateljice. Odlazila bih prvo kod nje, presvlačila se na drugom kraju grada, pa tek onda išla u džamiju. Tako sam odlazila na teravije. Na druženja. U džemat. Sve vrijeme u strahu.

U posljednjoj trećini Ramazana 2022. godine, pred kraj srednje škole i pred maturu, izgovorila sam šehadet.

Neke riječi podijele život na prije i poslije. Te riječi su bile moje rođenje.

Nakon šehadeta otišla sam sestri u Tuzlu i kupila svoju prvu abaju. Ciklama boje. I danas, kad se sjetim te abaje i moje prve dvije marame, šifon bež i boje breskve, oči mi se napune suzama.

To je bio moj prvi komad odjeće koji je nosio moje uvjerenje.

U jesen 2023. godine, sa svojih dvadeset godina, počela sam živjeti i raditi sama. To je bila nova vrsta slobode. Tiha, ali stvarna.

Po prvi put nisam morala skrivati marame, haljine, knjige. Po prvi put sam mogla otvoriti Kur'an iz svoje knjige, a ne potajno na mobitelu. Mogla sam klanjati bez straha da će neko otvoriti vrata.

Nekad čovjek plati visoku cijenu za istinu. Ali kada je jednom pronade, više se ne vraća nazad.

Ja sam samo željela da ne sjedim na dvije stolice.

I Allah mi je dao da konačno stojim na jednoj.

BESTATTUNGSDIENST "DŽANKOVIĆ"

Mi Vam nudimo:

Prijevoz dženaza iz svih Evropskih zemalja za BiH, Sandžak, Crnu Goru, Kosovo i druga odredišta, sređivanje dokumentacije, prijevoz specijalnim pogrebnim vozilom, najpovoljnije usluge

Opremanje i prijevoz obavlja Suljo ef. Džanković.

KONTAKT TELEFONI:
+49/4065033854
+381/20315800
+381/644434312

SULJO EF. DŽANKOVIĆ:
+49/17649016539

SVIJET ISLAMA

UN: VIŠE OD 1.500 PALESTINACA RASELJENO OD STRANE IZRAELA NA OKUPIRANOJ ZAPADNOJ OBALI U 2026.

Ujedinjene nacije su upozorile da je više od 1.500 Palestinaca već raseljeno na okupiranoj Zapadnoj obali u 2026. godini, što predstavlja 90% ukupnog broja zabilježenog tokom 2025. godine.

OCHA je ponovo pozvala „na zaštitu Palestinaca na Zapadnoj obali i na to da počinioci nasilja nad njima budu pozvani na odgovornost“.

Izvijestili su o „visokom nivou infekcija koje prenose insekti, a koje se pojavljuju na brojnim lokacijama raseljenih širom Gaze“, navodeći da je „samo prošlog mjeseca zabilježeno gotovo 23.000 sumnjivih slučajeva“, dok su „zalihe higijenskih paketa, insekticida i lijekova za liječenje šuge i dalje kritično niske, što ograničava sposobnost reagiranja“.

ŠEJH EKIRIMA SABRI, IMAM DŽAMIJE AL-AKSA, PUSTEN NA SLOBODU

Tim koji brani šejha Sabrija naveo je da je ispitivanje rezultiralo odlukom da bude udaljen iz Starog grada u Jerusalemu, te da je ispitivanje bilo fokusirano na optužbe okupacionih vlasti za „narušavanje javnog reda“ zbog njegovih zahtjeva za otvaranjem džamije Al-Aksa i omogućavanjem ponovne molitve nakon njenog nepravедnog zatvaranja.

Advokati su objasnili da je šejh Sabri podložan stalnim ograničenjima kretanja, uključujući zabranu ulaska u džamiju Al-Aksa više od godinu dana, pored uznemiravanja i javnih prijetnji ubistvom i atentatom.

Ovo se dešava u vrijeme kada je šejh Sabri u svojim izjavama upozorio na opasnu zavjeru koja se kuje protiv džamije Al-Aksa, naglašavajući važnost očuvanja svetosti džamije i prava muslimana da se u njoj mole.

Vrhovno islamsko vijeće osudilo je istragu okupacijskih snaga protiv šejha Sabrija, potvrđujući da ta istraga neće umanjiti njegov ugled ili vrijednost. Odbor je naglasio da šejh Sabri predstavlja „islamski simbol“ i da ono čemu je izložen predstavlja „napad na učenjake i vjerske autoritete“.

Odbor je pozvao vlade islamskih zemalja da stanu uz šejha Sabrija i rade na zaustavljanju kršenja prava s kojima se on suočava. Također je upozorio na svaku opasnost koja bi mogla ugroziti

njegovu sigurnost i zdravlje, smatrajući izraelsku vladu potpuno odgovornom.

S druge strane, tim odbrane naglasio je ozbiljnost podsticanja mržnje i prijetnji protiv šejha Sabrija, ističući njegov simbolički i vjerski položaj i tvrdeći da neće podleći prijetnjama ili pritisku.

GAZA: PRIJEVREMENO ROĐENE BEBE BORE SE ZA PREŽIVLJAVANJE

Medicinsko osoblje u bolnici Nasser u Khan Younisu upozorilo je da je masovno povlačenje međunarodnih humanitarnih organizacija izazvalo ozbiljan nedostatak osoblja i opreme za spašavanje života u neonatološkom odjelu ove zdravstvene ustanove u južnom dijelu Pojasa Gaze.

Ahmed Al-Ferra, šef pedijatrije, rekao je da je odjel trenutno ozbiljno preopterećen i da radi s manje od polovine potrebnog broja ljekara i medicinskih sestara.

Odlazak međunarodnih partnera dodatno je prekinuo lance snabdijevanja osnovnim lijekovima i specijaliziranom formulom za bebe.

Do prekida saradnje došlo je nakon uvođenja novog izraelskog zakona kojim se od humanitarnih organizacija zahtijeva da dostave lične podatke svih palestinskih zaposlenika. Mnoge međunarodne organizacije odbile su to učiniti, navodeći da bi takav zahtjev kršio globalne principe zaštite podataka i ugrozio sigurnost njihovih lokalnih zaposlenika. Zbog toga je desetinama organizacija naloženo da obustave rad, što dodatno ugrožava zdravstveni sistem Gaze, od kojeg je trenutno funkcionalno tek oko 15% infrastrukture.

POČETAK AMERIČKO-IZRAELSKIH NAPADA NA IRAN

U prvom napadu, ubijen je dosadašnji vrhovni vjerski vođa Irana, ajatolah Ali Hamnei. Iran od tada uzvraća, gađajući Izrael, ali i susedne zemlje: Ujedinjene Arapske Emirate, Bahrein, Katar, Saudijsku Arabiju, Irak i Oman. Na meti iranskih raketa i dronova najviše su američke vojne baze u regionu, kao i rafinerije i postrojenja za desalinizaciju vode. Pogodena je škola u Iranu, kada je ubijeno 168 ljudi, uglavnom djece. BBC tim za utvrđivanje činjenica zaključio je da je Amerika kriva za napad, jer je škola pogodena raketom „tomahavk“ koju ne posjeduju ni Izrael ni Iran. Izrael je pokrenuo napade i na Liban, tvrdeći da gađa položaje vojno-političke grupe Hezbollah.

Izraelske snage pogodile su veliku rafineriju u Teheranu, izazvavši veliko zagađenje vazduha i pojavu crne kiše.

Modžtaba Hamnei, sin Alija Hamneija, imenovan je za novog vrhovnog vođu Irana.

U Ormuskom moreuzu, prolazu širokom tek 34 kilometara, kao i drugim pomorskim putevima u regionu, bjesne sukobi - najmanje 13 trgovačkih brodova pogodeno je od 28. februara.

Međunarodna agencija za energetiku pustila je „najveće količine nafte u historiji“ - 400 miliona barela - u namjeri da „smiri“ tržište. Dok cijena nafte ponovo skače, u glavnim pomorskim putevima na Bliskom istoku sve je više trgovačkih brodova u plamenu.

Španija je objavila da povlači ambasadora iz Izraela, samo nekoliko dana nakon odbijanja podrške te zemlje američko-izraelskoj vojnoj akciji protiv Irana.

Od početka američko-izraelskih vazdušnih napada na Iran poginulo je više od 1.300 ljudi, prema iranskim izvorima.

U Libanu je broj poginulih porastao na više od 680. Tačan broj žrtava u Izraelu za sada nije poznat.

Iran je izjavio da ne može prihvatiti američke pozive na pregovore ili prekid vatre dok se protiv zemlje čine „ratni zločini“.

„Ne možemo prihvatiti da neprijatelj ponekad govori o dijalogu i pregovorima, dok se istovremeno suočavamo s ratnim zločinima“, rekao je glasnogovornik Ministarstva vanjskih poslova Esmail Baghaei u izjavama koje je prenijela državna novinska agencija IRNA.

Rekao je da se Iran suočio sa sličnom situacijom drugi put za manje od godinu dana, dodajući da je Teheran bio uključen u diplomatski proces i ozbiljno pregovarao „u dobroj vjeri“.

Baghaei je rekao da su razgovori izgledali blizu postizanja sporazuma, navodeći posljednju rundu američko-iranskih nuklearnih pregovora koji su završeni u Ženevi pod posredovanjem Omana krajem februara, gdje su obje strane opisale atmosferu kao ozbiljnu i konstruktivnu.

„Ali SAD i Izrael su izveli vojne napade dok su pregovori bili u toku. Bili smo usred pregovora, a oni su počinili ovaj zločin“, dodao je.

Glasnogovornik je rekao da Iran ne može ignorirati takva iskustva niti prihvatiti pozive na dijalog dok napadi traju.

LED BILBORDI

Uspjeli smo unijeti inovaciju u naš rad i obogatiti našu marketing ponudu tehnologijom nove generacije, odnosno LED bilbordinom. Led displeji se nalaze na najprometnijim mjestima, odnosno mjestima sa najvećom frekvencijom. Pristupačna cijena i visok kvalitet omogućit će vam brz povrat uloženog novca.

 Novi Pazar (NP1) **Strogi centar grada**, pored Opštine Novi Pazar, na zgradi Kulturnog centra, pored kružnog toka.

3x4m

12 sek.

96 sek.

1080x1920px

12.000 din.

30 dana

Novi Pazar (NP2) **Prekoputa Opšte bolnice**, u ulici Generala Živkovića, pored kružnog toka.

4x3m

12 sek.

96 sek.

1080x810px

12.000 din.

30 dana

Novi Pazar (NP3) **Najprometnija raskrsnica u gradu**, u ulici Ruđera Boškovića, prekoputa AD "Ukras".

4x4m

12 sek.

96 sek.

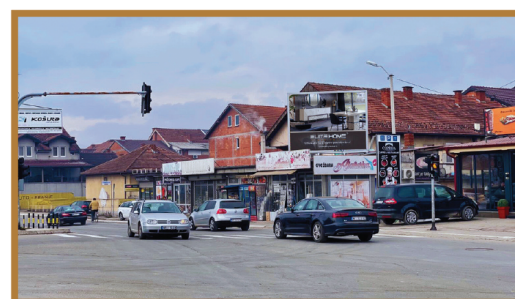
1080x1080px

12.000 din.

30 dana

Novi Pazar (NP4) **Gradsko šetalište u centru grada**, najfrekventnija lokacija, ulica AVNOJ-a.

3x2m

12 sek.

96 sek.

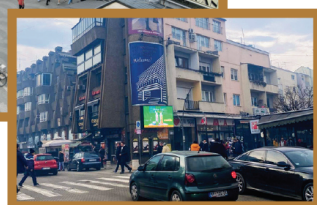
1280x720px

12.000 din.

30 dana

LED bilbordi su izuzetno efikasan način oglašavanja. Evo nekoliko ključnih tačaka o LED bilbordinima:

 Vrste poruka: LED bilbordi omogućavaju prikazivanje različitih vrsta poruka, uključujući video, statičke slike i rotirajuće slajdove.

 Vidljivost: Zbog svijetleće tehnologije, poruke na LED bilbordinima gotovo je nemoguće za ne primijetiti, čak i na velikim udaljenostima.

 Fleksibilnost: Mogućnost brze promene sadržaja omogućava prilagođavanje poruka trenutnim potrebama.

 Efikasnost: LED bilbordi su posebno efikasni za privlačenje pažnje i komuniciranje sa širom publikom.

tel: 0648891848 e-mail: marketing@sandzakmedia.com

Ponuda je aktuelna do 01. 01. 2025. god.